

XX. ÉVFOLYAM
32. SZÁM

BUDAPEST, 1930
NOVEMBER 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

November tanulsága.

Elmult november elseje, minden baj nélkül; a nagy hangon előre befenyegetett kommunista megmozdulásból nem lett semmi. November hetedikén azonban már volt kommunista tüntetés. Huszonhat suhanc — valamennyi húsz éven aluli — bevverte a Pallas-nyomda néhány ablakát.

Nem akarunk az ellenfél oktalan lebecsülésének hibájába esni. Tudjuk, hogy a könnyelmű elbizakodás a legsúlyosabb hiba, amit a kommunizmus elleni védekezés taktikájában el lehet követni, mert egy elmulasztott rendszabály, figyelmen kívül hagyott óvatosság, pillanatnyi helyi gyengeség olyan kiszámíthatatlan következményekkel járhat, amelyekért a felelőséget az ország egyik felelős tényezője sem vállalhatja. De nem szabad szemet hunynunk a lefolyt novemberi napok tanulságaival szemben sem.

A novemberei események megerősítették a tapasztalatot, hogy a kommunizmus, mint a pusztítás és felforgatás tana nagy veszélyeket rejt ugyan magában, maguk a kommunisták azonban, mint számszerű tömeg, mint fizikai ellenfél korántsem annyira félelmetesek, hogy miattuk az országnak állandó rettegésben kellene élnie. Szeptember elseje megmutatta, hogy a magyar munkásság józan tömegei nem az ő táborukba tartoznak, mert ha odatartoztak volna, vérnek kellett volna folynia. Azt hisszük, hogy a kommunisták magyarországi pártjának, amely egyébként inkább csak Bécsben van, mint Magyarországon, legvérmesebb reményeit teljesítjük, ha azoknak a mindenre elszánt, fanatikus tagjainak a számát, akik komoly harcoló ellenfélként számbajöhetnek, néhány százra becsüljük. A kommunisták nem célszerűségből, hanem kényszerűségből, azért követik azt a taktikát, hogy idegen tömegbe belefurakodva igyekeznek zavart kelteni, mert dacára minden propagandának és a gazdasági helyzet minden súlyosságának, az önönmaguk sorából nem képesek tömegeket harcra mozgósítani. Nemcsak nálunk, hanem olyan államokban sem, amelyekben a talaj sokkal kedvezőbb a számukra s ahol az elméleti kommunisták száma is sokkal nagyobb, mint nálunk, Magyarországon.

Az a huszonhat suhanc, aki a Pallas-nyomda ablakait bevverte, nagyjában tájékozást nyújtott róla, hogy a röpcédulák véresszájú, nagyhangú fenyegetéseiből mennyit képesek valóra váltani. Minden szakember tisztában van vele, hogy a kommunistáknak egyáltalában nem vagy csak szükségszerűen felfegyverzett, katonailag kiképzetlen tömege is, mint harcoló ellenfél, mekkora erőt jelent. Semmiesetre sem

nagyobbat, mint amekkorát a mi meglevő kiváló karhatalmi szerveink nemcsak november elsején, hanem bármikor, bármely pillanatban könnyen fékentarthatnak. Ennek a megnyugtató tudatnak kell a közvélelemben is élnie s ezt a tudatot kellene a sajtónak is terjesztenie, elsősorban azáltal, hogy nem beszél róla többet a kelleténél.

Forradalmakat nem szoktak hónapokkal előre bejelenteni. A kommunistáknak azzal, hogy november elsejét, sőt hetedikét is már szeptemberben bejelentették, nem volt más céljuk, mint hogy az ország lakosságát két hónapon át ideges, feszült várakozásban tartsák. S valljuk meg őszintén: céljukat némileg el is érték.

Mind a belföldi, mind pedig a külföldi sajtó heteken át tárgyalta ezt a magyarországi november elsejét, amely aztán végeredményben semmiben sem különbözött akármelyik hétköznaptól. Heteken át tárgyalta a sajtó, hogy milyen nagyarányú óvintézkedéseket tettünk erre a napra, hogy ki, hol, kivel és miről tanácskozott, milyen és mekkora a rendőrség és a csendőrség felkészültsége úgy, hogy mindezek a szinte napirenden tartott közlemények a jámbor polgárban, aki azokat olvasta, jogosan azt a hiedelmet kelthették, hogy itt most nagy erőpróbáról lesz szó az államhatalom és a kommunisták között s hogy valóban nagy baj lehet, ha ilyen nagyarányú előkészületekre volt szükség. Akik az értesüléseiket nem a való helyzet ismeréséből, hanem a sajtóból merítik, magyarok és külföldiek egyaránt, kétségtelenül csak ezeknek az előkészületeknek tulajdonítják, hogy nem volt semmi baj és nem annak is, hogy Magyarországon a kommunizmus veszedelme még nem akkora, hogy a proletárdiktatúra kikiáltása minden pillanatban bekövetkezhesék.

A sajtó jószándékait nem vonjuk kétségbe s hálásak vagyunk az elismerésért, amelyben az ország rendje érdekében kifejtett munkásságunkat részésti. Kérdés azonban, hogy a rendőrség és a csendőrség intézkedéseinek, főleg pedig a karhatalmi előkészületeknek a nyilvánosság előtt való teljes publikálása minden jóhiszeműség mellett is, nem szolgál-e olyan célokat, amelyek homlokegyenest ellenkeznek az állam és a közérdek céljaival, főleg pedig a lakosság megnyugtatójának szándékával s nem tesz-e a lakosság nyugtalanítása révén éppen azoknak szolgálatot, akik ellen irányul?

Az óvatosság sohasem felesleges s az ország rendjére vigyázás sohasem lehet elég éber. Veszedelmeket nem lehet kishitűen túlbecsülni, de egy ország biztonságát nem lehet könnyelmű hazardírozással sem biztosítani. A kommunizmus ellen minden pillanatban készen kell ugyan állanunk, de azt hisszük, hogy a készenlét kétszeres biztonságú s minden megtett intézkedés vagy elért eredmény kétszeres értékű, ha nem tud róla más, mint akire tartozik.

Közbiztonsági helyzetmegítélés karhatalmi szolgálatban.

írta: SCHRÉDL VILMOS őrnagy.

Minden észlelt jelenség, előkészület alatt álló, ki-fejldésben vagy folyamatban lévő események vagy mozgalmak gondolkodásra kell hogy késztessek a csendőrt annak megállapítása végett, hogy ezek nem ütköznek-e a törvényekbe, miként és milyen mérvben befolyásolják a közbiztonságot s ebből az átgondolásból — mérlegelésből — kell következtetést vonni arra, hogy további megfigyelésre vagy közbelépésre van-e szükség.

Minden közbelépés előtt — és áll ez főként a tömegmozgalmaknál való fellépésre — az összes számításba vehető körülményeket és ezek valószínű kihatását, illetve következményeit érett megfontolással kell mérlegelni, mert csak így választhatjuk meg helyesen a közbelépés legcélravezetőbb módját és eszközeit, valamint ennek alapján állapíthatjuk meg azt, hogy a feladat megoldására mennyi erőt kell latba vetni.

A csendőrség fellépésének a közbiztonság megzavarásának megelőzése, illetve a rend helyreállítása a célja, ezért az alkalmazásra kerülő csendőrség erejét úgy kell megállapítani, hogy feladatát békés eszközökkel megoldhassa.

Igen fontos tehát, hogy minden mozgalomnál olyan erős karhatalomról gondoskodjunk, mely a sikertelenséget eleve kizárja, de túllőne a célon, sőt káros lenne, ha csekélyebb jelentőségű és terjedelmű mozgalomra fölöslegesen nagy erőket pazarolnánk, mert ez árthat

a csendőrség tekintélyének, továbbá elvon és kifáraszt olyan erőket, amelyekre máshol lehet szükség.

Valamely mozgalom jelentőségének megítélésénél főként a következő körülményekre kell figyelemmel lenni:

a) Az általános politikai helyzetre. Az általános hangulatot, törekvéseket, pártmozgalmakat, gazdasági viszonyokat, társadalmi ellentéteket figyelemmel kell kísérni, mert csak ezekből vonhatunk le helyes következtetést a mozgalom mérvére és céljaira nézve. (Például általános tömegnyomor, széleskörű izgatás a lakosság között, vagy annak egyes rétegeiben, a központi kormányhatalom tekintélyének vagy hatalmának csökkenése, mind alkalom a tömegek erőszakos fellépésére.)

b) A mozgalomban a lakosságnak mely rétegei vesznek részt és milyen ezeknek az alaptermészete, mert például kommunista tanokkal átítatott, heves vérmérsékletű, rovott előéletűekkel telített tömeg biztosan törvénysértésre, illetve erőszakosságra ragadtatja magát.

c) A mozgalom helyi vagy általános jellegű-e, mert ettől függ az, hogy honnan, mily erejű támogatást kaphatunk, ami fellépésünk módját kezdettől fogva befolyásolhatja.

d) A lakosság a mozgalommal vagy velünk rokonszenvez-e; az előbbi eset működésünket megnehezíti, az utóbbi előmozdítja.

e) A mozgalomban résztvevők száma és a rendelkezésre álló saját erő.

f) A mozgalomban résztvevők fellépésének előrelátható módja. Különböző eljárást igényel az álló vagy mozgó, a fegyverekkel vagy ezzel egyenértékű eszkö-

Székely dal.

Székely vagyok, hegyország fia,
Csaba utóda, keresője,
Erdély konok, kemény legénye
S a vadvirágok szeretője,
A vadvirágok szeretője.

Nem nyugalmas éden a hazám,
Vihar töri a fákat nálunk,
Sokszor a felhőmosta bércék
Kemény, töretlen ágyán hálunk,
Kemény, töretlen ágyán hálunk.

Erdő, patak, virág: a szívem,
A dacos sziklák: akaratom.
Vészben a felhőkkel beszélek,
Máskor virágos a kalapom,
Máskor virágos a kalapom.

A vérünket, azt megölelem,
Ellenségnek a lelkem villám,
Mintha az égen úszó felhő

Hulló, haragos könnyét innám,
Hulló, haragos könnyét innám.

Szép a dalunk, ha csöndes éjjel,
Harangnyi hangon bűg az erdőn,
Hol patak siklik selymes réten,
S aranykalász ring dúsan-termőn,
Aranykalász ring dúsan-termőn.

A legszebb út a Hadak útja,
A legszebb föld a Csaba földje,
Élet lesz még a halálom is,
Ha ott nyugszom a székely földbe,
Ha ott nyugszom a székely földbe.

GYIRKIS ISTVÁN törzsőrmester (Győr).

Csegezdi őrmester.

írta: CSERMELY GYULA.

Mojszil Firónára, Mojszil Szamoilának lányára, azt mondták a községben, hogy félrecsúszott egy kicsit az esze. Nemcsak vagonos, de nagyon szemrevaló leány volt; kérője is volt több is, helyesebben mondva: több legény volt a faluban, akit édesatyja kiszemelt a számára, de Firónának nem kellett egy se.

— Félrecsúszott az esze, — volt a közvélemény, az apja pedig megverte, mert gondolta: ha félrecsúszott, majd a jó útra terelem.

Firóna nem törődött a veréssel s mikor édesapja megint előhozakodott egy legénnyel, a húszholdas Kárp Jóvu fiával, erre is a fejét rázta: nem kell.

zökkel felszerelt, vagy fegyvertelen tömeg. Az utóbbival szemben már az első pillanattól kezdve különösen erélyes magatartás szükséges.

g) A mozgalom színhelye. Más az eljárás, ha az elszigetelten álló gyártelepen és más, ha egy község területén folyik le.

h) A mozgalom teljes kifejlődésére és a saját erőket latbavetésére szükséges idő.

Végül jelentőséggel bírhatnak a mozgalom megítélésénél egyéb körülmények is, mint napszak, időjárás, közlekedési, összeköttetési viszonyok stb.

A közbiztonsági helyzet helyes megítélése világosan gondolkodó főt, nagy körültekintést és éleslátást követel.

Felderítés. A hírek értékelése.

A helyzet mérlegeléséhez szükséges adatokat a csendőrség portyázó szolgálatban — azaz személyes megfigyeléssel — és helyesen kiépített összeköttetési útján szerzi meg. Ha ezek jól működnek, lényegesebb dolog nem kerülheti el a csendőrség figyelmét s nagyobb meglepetések elvben nem érhetik.

Az állam- és társadalomellenes mozgalmak feldejtése, főként a földalatti kommunista szervezkedés észlelése és teljes kinyomozása nem könnyű, de nem is lehetetlen feladat. Irányt mutathatnak e téren bizonyos megfontolások.

A magyar ember általában nem hajlamos a kommunizmusra, sőt benne kisebb-nagyobb fokban konzervatív vonások fedezhetők fel. Ezért alig hiszem, hogy a magyar elem között sok valóban meggyőződéses kom-

munista lehetne. Nálunk a kommunista vezetők azok soraiból kerülnek ki, akik a balsors, a társadalmi vagy gazdasági viszonyok, vagy egyéb körülmények folytán alul maradtak vagy alulra kerültek s onnan csak a mai társadalmi rend felforgatása útján remélnek felszínre, hatalomra jutni. A zömüknek azonban közönséges üzlet, rendes megélhetés a kommunista tevékenység. Előbbieket az állandó zúgolódásról és elégedetlenség szításáról, utóbbiakat a rendes kereset megengedte kereteket túllépő életmódról vagy szerzeményekről s mindkettőt az elhagyottakkal, nincstelenekkel, elégedetlenekkel gyakran keresett, látszólag céltalan érintkezésről lehet felismerni.

Az itthoni vezetőket főként ezek között keresse a csendőr. A kellő személyi ismerettel rendelkező őrs számbaveszi, hogy az örskörletben kik foglalkozhatnak kommunista üzelmekkel. Ezeket észrevétlen megfigyelés alá helyezi, melynek folyamán az illetők minden ténykedését, összeköttetéseit és életmódját szemmel kell tartani. Rövid megfigyelés után a kezdetben talán sok egyén száma, akikről feltehető, hogy a kommunista szervezkedésben tevékenykednek — valószínűleg kisebbedni fog. A kör szűkül, de a benne maradtakat annál gondosabb figyelés alatt lehet és kell tartani; míg végül rátalálunk azokra, akiket keresünk.

Ha az őrs rájött arra, hogy kik a mozgalom vezetői és szervezői, módjában lesz káros munkájukat megelőzni, illetve azokat ártalmatlanná tenni. Ez esetben veszély csak akkor fenyeget, ha koldusok, csavargók, utazók, munkakerülők, házalók, ügynökök stb. személyében vagy képében idegen agitátorok vagy összekötők jelennek meg az örskörletben. Ezeket az idegen-

— Kárp Jóvu fia is bocskorban jár, — gondolta Firóna, de ezt nem merete megvallani az apjának, inkább eltúrta az újabb sor ütleget.

Egy tavaszi napon, ahogy Firóna a főutcán végigment, találkozott valakivel, kire mikor ránézett, egyszerre érezte, hogy a vére a szívéből az arcába szállt. Magastermetű, daliás férfiú volt, barraképű, széles vállú; a gallérján sárga sáv és három csillag volt... megmondta neki a boltos, akihez betért, hogy a csendőrség új parancsnoka az őrmester úr.

Firóna nem kérdezte, hogy hívják, de attól a naptól fogva napjában tizenötösör is elment a laktanya előtt, melynek ablakai a főutca néztek, hátha megláthatja azt a gyönyörű szál katonát. Meleg van, már sehol sem fűtenek, a laktanya minden ablaka nyitva áll, hátha valamelyiken kihajol az őrsparancsnok úr és ő megláthatja s ha csak elmenőben, egy percre csak.

De napok is elmúltak, anélkül, hogy szerencséje lett volna a leánynak. Egy délután azonban, amikor a Magura caselor mögött már lepihenni készült a nap és alkonyatra hajlott az idő, ott látta az embert az ablakban, hogy szivarozva kinézett az utcára.

Firóna nagy forróságot érzett. Arca lángolt, vére lüktetett, szíve bomlottul kalapált s szinte ki akart ugri a kebléből. Nem merete megtenni, hogy az ablak felé fordítsa az arcát, csak elsietett mellette, úgy hogy csak a szeme sarka súrolta az embert. De ez az elröppenő egy pillanat is elég hosszú volt, hogy szinte magába szíja a kikönyöklő csendőrnek a képét.

Három házzal arrább aztán megállt és gondolkozott, majd visszatért. Megint elment az ablak előtt, most már valamivel lassabban, mint először s most már ráemelte

szemét az emberre. Csak egy másodpercnek a feléig s mert észrevette, hogy az őrsparancsnok őt meglátta, halkan és fojtottan egy „szára bune”-t rebegett feléje.

Nyomban vissza is kapta a fejét és arca még lángolóbb, még forróbb lett, különösen mikor hallotta, hogy az őrsparancsnok viszonzta a köszöntést. Csak udvariasságból ugyan, minden melegség és mosolygás nélkül, mégis úgy érezte Firóna, hogy a szívével hallja hangját.

Száz lépés után megint visszajött, most már lassan és gondolkozva, tűnődve. — Elég ereje lesz-e hozzá, — kérdezte saját magától és a szívére tapasztotta két kezét — nem fog-e csak hebegni, dadogni, ha megteszi, amit szándékol?

Az őrsparancsnok még ott volt, ahol eddig. Firóna, a földre szegzett fejjel, már el akart menni az ablak előtt, de az utolsó pillanatban mégis erőt vett rajta az érzése. Megállt, szembefordult az emberrel és visszafojtott lélekzettel, bátortalan, halk rebegetéssel kérdezte:

— Nem tetszik-e vásárolni valamit? Majorságot... gyenge bárányt... vagy tojást?

Az őrsparancsnok, jóllehet, jó szeme volt, nem tulajdonított e kérdésnek más háttérrel. Látta, hogy a leány milyen elfogult, hogy remeg az ajka, hogy harmatosan csillog a két szeme, hogy az arca olyan csattanó piros s hogy lélegzése kínosan akadozó, mégsem gondolt másra, mint arra, hogy azért olyan zavart ez a parasztlány, mert idegen emberrel van dolga. És egykedvűen felelte:

— Erigy a domnu Balázshoz, őt kérdezd meg.

Egyszerű, mit sem mondó válasz volt, mégis úgy vélte a leány, hogy a boldogságtól megáll a szíve. Mámorosan mosolygott, hiszen ő hozzá beszélt az őrsparancs-

rendészet gondos megszervezésével s körültekintő végrehajtásával kell ártalmatlanná tenni.

A kommunista szervezkedés médiumai rendszerint a nincstelen, tudatlan és műveletlen néprétegekből kerülnek ki, avagy olyan egyének közül, akiket éretlenségük vagy tapasztalatlanságuk folytán gazdasági és társadalmi tévnanokkal félre lehet vezetni.

Az ily szűklátókörű vagy elcsavartnézetű egyéneket könnyű túlzó és hamis ígérekkel félrevezetni, mert azt, amit hallanak vagy olvasnak, különösen ha az a gyomrukra is kedvez, nem, vagy csak egyoldalúan mérlegelik. Így a valóságos helyzetet nem tudják felfogni, maguk sem tudják, mit akarnak s oly célok eszközeivé, sokszor áldozataivá válnak, amelyek jelentőségét, valódi okait és céljait nem tudják sem átérzeni, sem ésszel felérni.

Az ilyen egyéneket úgyszólván oltalmaznia kell a csendőrnek attól, hogy a kommunista agitátorok bábjaivá váljanak.

Eszköz erre a kommunista agitátorok távoltartása; a Szut. 64. pont 15. alpontja pedig módot ad arra a csendőrnek, illetve az őrsparancsnoknak, hogy az illetékes hatóságokhoz javaslatot tegyen, amivel nemcsak valamely veszély elhárítása céljából, hanem olyan alkalmakkor is élnie kell, amikor a lakosság bármely rétegéről vagy egyéneiről, a politikai vagy erkölcsi félrevezetés lehetőségének alapokait kell elhárítani.

Ha valamely jelenséget észlelünk, fontos, hogy ennek jelentőségét idejekorán felismerjük. Ez azonban nehéz, mert néha a helyi viszonylatban jelentéktelennek látszó észleletek egy szélesebb területre kiterjedő áttekintésű parancsnok előtt fontos eseményekké vagy

kiindulóponttá válhatnak. Ezért, mielőtt a legkisebb gyanu merülhet fel arra, hogy kommunista szervezkedéssel kapcsolatos jelenségről van szó, nem szabad elmulasztani az előjáró parancsnokokhoz való jelentéstételt. Ezekkel a jelentésekkel nem szabad fukarkodni, mert minél több adat áll a parancsnokok rendelkezésére, annál világosabb és bizonyosabb képet alkothatnak valamely mozgalomról.

A szakasz- és tiszti parancsnokoknak fontos feladata, hogy a vett jelentésekből a mozgalmak fészkeit és jelentőségét kihámozzák.

A kommunista szervezkedést az egész ország területén egy központból, egységesen irányítják s ezért azzal a legeredményesebben úgy lehet szembeszállni, ha a mozgalom nyomozásának számai végső fokon egy központi szerv kezébe futnak össze, mely a parancsnokok és őrsök tevékenységét céltudatosan egybefogva irányítani s azokat tájékoztatni hivatott.

Ennek a központi szervnek fog módjában állani annak megítélése, hogy melyek azok a területek, amelyekben a tömegek erőszakos kommunistaszerű fellépése legvalószínűbb, mely területen léphetnek fel a legnagyobb és legszervezettebb erők és hogy politikai, valamint gazdasági szempontból mely területek a legfontosabbak.

Ha a kommunista mozgalmak kiterjedése legvalószínűbb fészkeinek helye meg van állapítva, önmaguktól adódnak a területek, amelyek ellen a csendőrség fellépését irányítani kell s egyben határozott képet lehet arról is alkotni, hogy a főerőket hol kell latbavetni.

Természetes, hogy ennek a központi szervnek a megállapított tényeket és következtetéseket az érdekelt

nok úr, majd újabb egy-két pillanat multával megint erőt vett magán, és kérdezte:

— Hát szabad oda bemenni, őrmester úr?

— Szabad, de csak a konyhába.

Mintha a mennyország ajtaját nyitná ki, úgy nyomta le Firóna a laktanya kapujának kilincset és Csegezdi őrsparancsnok nem törődött többet a leánnyal. Még utána sem pillantott, benyit-e csakugyan, avagy tovább megy. Az ellenkező oldalra nézett és nyugodtan tovább szitta a szivarját s csak egy perc múlva, mikor kapunyitást hallott, fordította megint jobbfelé a fejét. Az a katrincás oláh leány jött ki és „naptye bune”-t kívánt neki, jó éjszakát. Most is elfogultan, bátortalanul, halk hangon és most is olyan különös nézéssel.

Másnap megint arra jött, harmadnap is és mindig fölölegesen többször haladt el és kívánt neki jó estét. Negyednap pedig, hogy az utcán jött szembe vele az oláh leány, ennek köszöntése: jó napot kívánok, sokkal több volt, mint egyszerű köszöntés. Lángragyúlt arcából két fekete szem oly sajtáságosan nézett rá; szinte könyörögni látszott az a harmatos szem: olvasd már ki belőle, te ember, mitől forró az én szívem és mit rejteget?

De Csegezdi őrsparancsnok csak viszonzta a köszöntést, ahogy viszonzta mindenki másét és kötelességeire gondolva, tovább ment. — Szerelmes belém a leányzó? Semmi közöm hozzá, ez az ő dolga. Mégis, mert úgy tudta, hogy jobbfelé az a leány, nem pedig olyan, amilyenből minden oláh faluban tíz is van, aznap fogva nem jelent meg többé az ablaknál. Majd ha észreveszi, — eddig még a nevét sem tudta, — hogy csak hiába megy el a ház előtt, abba fogja hagyni és később vagy hamarabb majd észretér.

Am Mojszil Firóna nem tért észre s hogy csak hiába haladt el nap-nap után és napjában több ízben is a laktanya előtt, más lehetőségét eszelte ki annak, hogy láthassa az embert, akit szeretett és esetleg beszélhessen is vele. Milyen boldogság lesz az ő szavát hallhatni!

Egy napon, mindjárt ebéd után, Csegezdi valami okból a konyhába ment, hát ott látta a leányt, ahogy mosogatni és edényt törölni segítette. Az ajtónyílásra a leányzó megfordult és a véruhállam, ami előntötte az arcát, minden élősónál is beszédesebb vallomás volt.

De Csegezdi őrsparancsnok csak egy pillantásra méltatta a leányt, majd szigorúan a szakácsnéhoz fordult:

— Hogy kerül ide ez az idegen lány?

— Ne tesszen haragudni, őrmester úr. Már vettem tőle majorságot és miegymást s hogy látta ma a jó lélek, mennyi dolgom van, hát nekigyürkőzött ő is és segít.

Csegezdi most már látta, voltaképpen mit akar ez a szerelmes lány. Az ő közelében lenni, itt keresni vele a találkozást s hogy egy kedvező, de meggondolatlan percben a karjaiba omoljon: szeretlek!

S mert ezt látta a becsületes őrsparancsnok, aki sem a laktanya tisztaságát nem akarta beszennyezni egy kalanddal, sem jóra való szülőknek a leányát az erkölcsi romlásba sodorni, nyomatékkal rászólt az asszonyra:

— Már pedig idegen személynek semmi keresnivalója még a konyhában sem. Ezt nem tűröm, egyszer mindenkorra jegyezze meg magának. Ezzel kivette a leány kezéből a tányért, óvatosan letette az asztalra, magának a leánynak pedig azt mondta:

— Nincs szükség a segítségedre, elmehetsz.

Megint az a könyörgő felnézés, mint nyolc nappal

parancsnokokkal időnként közölni kell azért, hogy ezek megelőző jellegű intézkedéseiket a leghathatósabb mérvűre fokozzák, illetve, hogy az erélyes fegyveres beavatkozás eredményességéhez szükséges feltételeket biztosíthassák. (Fontos pontok kézbevétele, kommunistafészek elszigetelése, erők összevonása, közlekedési, összekötővonalak biztosítása stb.)

Az eddig elmondottak körülbelül megfelelnek a katonai értelemben vett békebeli adatgyűjtésnek, de egyben a háború kezdetén lefolytatott távfelderítésnek is. Ebbeli feladatunk megoldását megkönnyíti, hogy törvényadta jogunknál fogva rajta vagyunk azon a területen, amelyen — ha ezt a kommunisták kiereszkölik — a harc lejátszódhatik, megnehezíti azonban az a körülmény, hogy a kommunista szervezkedés földalatt folyó mozgalom, melyről adatokat csak kitartó ambícióval, éber figyeléssel, észszerű, sokszor cselekkkel leplezett puhatolással és mindenekelőtt törhetetlen eredményrevágyással lehet szerezni.

Amikor az ellenszegülők erőszakos fellépésére kerül a sor, kezdetét veszi a harcászati értelemben vett közelfelderítés, melynek az a célja, hogy a már nagyban körülhatárolt területen részletekben megállapítsa az ellenszegülők erejét, fegyverzetét, helyzetét, szándékát, magatartását s ezzel támpontokat nyújtson a csendőrségi erők mikénti latbavetéséhez.

Ennek a felderítésnek legfontosabb szervei azok a csendőrségi erők, amelyek az ellenszegülők területén belülrekednek vagy előre megállapított terv szerint ottmaradnak. Nehéz és sokoldalú feladataik közül leg-súlyosabb a felderítés folytatása, a lakosság körében kiépített összeköttetéseknek a lehetőség szerint épség-

ben tartása s a híreknek az ellenszegülők területén kívül felvonuló csendőrséghez idejekorán való eljuttatása.

Az ellenszegülők területére kívülről irányuló felderítésünk végrehajtásánál repülőgépek és léggömbök segítségére nem számíthatunk, ezért csupán földi felderítést végezhetünk. Legfontosabb felderítő eszközeink: Erre alkalmas polgári egyének, polgári ruhás csendőrnymozók, lovas-, kerékpáros- és végül gyalog csendőrrjárőrök, felderítő osztagok.

Polgári ruhában legkönnyebb észrevétlenül megközelíteni és megfigyelni a szervezkedőket. A polgári egyének megválasztásában s a velük szemben való magatartásban azonban fokozott elővigyázat szükséges, mert ellenfelderítésnek csak így lehet elejét venni. Arra is el kell készülni, hogy hamis vagy túlzott híreket kapunk, mert a kommunisták mesterek olyan hírek terjesztésében, amelyek diadalaikról, nagy erejükéről és a közbiztonsági erők kudarcairól, gyengeségéről szólnak.

A vett híreket tehát nyugodtan mérlegelve, kellő értékére kell leszállítani; elhinni csak más oldalról is megerősített, vagy a körülmények igazolta híreket szabad.

A csendőrségi közelfelderítést elvileg a polgári egyének sűrűn való alkalmazása vezesse be, de ott, ahol ilyenek nem állanak rendelkezésre, vagy az ellenszegülők ellenállása miatt nem működhetnek s végül ahol a felderítésnek nyomatékot akarunk adni, alkalmazunk lovas-, kerékpáros-, gyalogos- vagy vegyes járőröket.

A csendőrkarhatalom parancsnoka szigorúan óva-

azelőtt az utcán. Azt mondta a leánynak nedvesen csillogó két szeme: azért tettem, mert gondoltam, itt valamikor mégis csak meglátlak s te ajtót mutatsz nekem, te elküldesz? De Csegezdi, noha megértette ezt az esdeklő pillantást, mégis meggondolt és hideg tudott maradni. Csak valamivel szelidebben, de nem kevésbé határozottan azt mondta: — Most erigy haza szépen, itt nem kellesz. Se holnap, se máskor... semilyenkor.

Semilyenkor?! A leány erre lehajtotta a fejét s ha nem lett volna a szakácsné a konyhában, talán odaomlott volna az ember elé: ne kergess el. Hiszen nem akarok mást, csak... csak látni akarlak, mert szeretlek. De ott volt a konyhában a szakácsné és a szerelmes Firóna egy magába fojtott halk zokogással eltávozott.

Két hétig nem történt semmi. Mojszil Firónának a színét sem lehetett látni és Csegezdi, ahogy eddig nem gondolt, úgy ezután sem gondolt a leányra.

Annál többet az emberre Firóna.

Egy délelőtti történt, csak Csegezdi volt otthon az örsön, mikor bejött hozzá egy ember: Mojszil Szamoilánál tolvajok jártak a padláson. Tessék odafáradni és szétnézni; ott lakik a Szamos-soron abban a nagy házban.

Csegezdi kötelességtudóan nyomban odament. Háromablakos jobb paraszthajlék volt a megjelölt ház, az utca felől mellvédes, az udvar felől egyszerű tornáccal, melynek végében a padlásfeljáró falépcső volt.

Az udvaron nem volt egy lélek se, benyitott a konyhába, itt egy könnyes szemű, lehajtott fejű leány állt... Csegezdi meglepődött: az a leány volt.

— Hát te Mojszil Szamoilának a leánya vagy?

— Igen, — volt a fojtott hangú válasz.

— Itt jártak tolvajok a padláson?

— Igenis, itt minálunk, őrmester úr.

— Apád bent van? Mert az udvaron nem láttam.

— Édesapám ma hajnalban a városba ment.

— Hát az édesanyád, te leány?

— Az is vele ment Besztercére, őrmester úr.

— S te most egyedül vagy itthon? Te küldtél értem?

— kérdezte az őrsparancsnok érdesen. Sejtette, hogy csak mesével van dolga; nem jártak itt tolvajok a padláson, csak őt akarta ide kapni ez a szerelmes leány.

A szigorú szó megijesztette Firónát s mert zavarában mélységesen hallgatott, az őrsparancsnok megismételte a kérdést:

— S te most egyedül vagy itthon?... válaszolj!

— Egyedül, — lihegte a leány és pihegve hozzátette: — Egyedül is maradok.

Csegezdi úgy tett, mint akit cseppet sem érdekel ez a megjegyzés. Kifordult a konyhából és odament a padlásfeljáró lépcsőhöz.

— Mit vittek el a tolvajok? — kérdezte.

Firóna akadozva válaszolt. — Nem vittek el semmit, őrmester úr. Csak batyuba kötötték a sok ruhát és úgy lehet... ma éjszaka... érte jönnek... s én félek itt magamban. És forró lehellettel — minden szava egy-egy zsarátnok volt — azt lihegte: — Tessék itt maradni... mert félek!

Csegezdi nem megvetést, csak szánalmat érzett a lány iránt. Aki, jól látta, oda volt érte. Csak egy mozdulatába, egy szavába, csak egy intésébe került volna és az övé a leány, ahogy ész nélkül és szenvedélyes szerellemmel előtte állt. De Csegezdi őrsparancsnok, jóllehet, a kísértés erős volt, csak a becsületre és a tisztességre hallgatott. — Becstelen volnék, — gondolta, — megvetni való,

kodjék lovaserejének szétforgácsolásától, mert belső harcokban, nem teljesen korszerű fegyverzettel és módon fellépő ellenszegülőkkel szemben a lovas lököerőnek döntő súlya van.

Ezért — ha lovasokban nem bővelkedünk — ott, ahol felderítő osztagokkal kell végeztetni a felderítést, a felderítő osztagok zömét, ha ezt az útviszonyok megengedik, kerékpáros csendőrökből vagy kocsin, gépkocsin szállított gyalogszendőrökből képezzük; jó utakon elsősorban kerékpáros, esetleg lovasokkal vegyes és csak a kerékpárral nem járható terepen küldjük ki csupán lovasokból álló felderítő járőröket. Ez esetben azonban a lovasjárőrök rendelkezzenek annyi tüzerővel, hogy adott helyzetben a kocsiról autóról szállt s a terepen aránylag lassan mozgó gyalogság beérkeztéig szükséges hosszabb időn át kitarthassanak.

Igen nehéz terepen, rossz látási viszonyok között és az ellenszegülőkhöz egész közel gyalogjárőröket alkalmazunk közelfelderítésre.

A harcfelderítést arcban legtöbbszörre gyalogjárőrökre bizzuk, az oldalakban azonban lovas- és kerékpárosjárőröket is alkalmazunk.

A felderítőosztagok és járőrök feladataira, valamint magatartására egyébként a honvédség idevonatkozó szabályai mérvadók.

A mozgófelderítést állófelderítéssel ki kell egészíteni. Jó kilátópontokon, távcsővel felszerelt figyelőket — fontosabb helyekre tiszteket — állítsunk fel, akik a megfigyelést, amikor ezt a látóviszonyok megengedik, szakadatlanul végezzék.

A mozgófelderítés előnye, hogy kilátópontról-kilátópontra haladva, a felderítendő terület minden ré-

szébe be tud tekinteni s ha ellenszegülőkre bukkan, azokra rátapad és éjjel-nappal megfigyeli, de mozgás közben nem mindig ugyanazt a területet látja, ezért az ott előforduló összes változásokat nem figyelheti meg.

Ezzel szemben az állómegfigyelés előtt, a látóhatáron belül, a terepalakulatok és terepfedezet eltakarnak területeket, azonban a figyelés folytonosságánál fogva, a belátható területen minden változást észlelhet.

A megfigyelés folytonosságának biztosítása végett, mielőtt ezt a mozgófigyelés előrehaladása lehetővé teszi, igyekezzünk az állómegfigyelőket az ellenszegülőkhöz minél közelebb felállítani.

A terep felderítését, utak szemrevételezését vagy a felderítő járőrökre bizzuk, vagy ezzel a feladattal külön járőröket küldünk ki.

A hírtovábbító szolgálat helyes kiépítésével biztosíthatjuk, hogy a hírek rendeltetési helyükre idejekorán beérkezzenek. Minél rövidebb időt vesz igénybe valamely észlelet továbbítása, annál értékesebb a hír. A legideálisabb az volna, ha az intézkedésre hivatott parancsnok mindent saját szemével láthatna, mert a látottak — a valódi helyzet — alapján intézkedhetnék. Amíg azonban a hír a parancsnokhoz érkezik, az idő telik és minél hosszabb ez az idő, annál valószínűbb a helyzet megváltozása, amikor már csak a jelentéstevő észlelte helyzeten alapuló valószínűsítés s nem a tényleges helyzet képezheti az intézkedés alapját. Ezért fontos, hogy a jelentés ne csak a helyzet külső képét tartalmazza, hanem olyan adatokat is, amelyekből az

mint ember és méltatlan az állásomra, mint csendőr, ha most visszaélnék a helyzettel. S ha csak egyszerű magyar volnék, nem katona és nem csendőr, akkor se vinne rá a lelkem, hogy engedjek ennek az eszét vesztett leánynak. Ez a leány nem a magáé, ez a leány még az apjáé, anyjáé s amilyen becstelenség volna, ha egy ünjét köt-ném el az atyjának, még százszor nagyobb becstelenség volna, ha a leányát rabolnám most el tőle.

És rosszalóan azt mondta a leánynak:

— Nem jártak itt tolvajok, hazudsz. És éjszakára, ha félsz, hívj ide egy szomszédasszonyt... én nem jövök el. Nekem az örsön a helyem.

Ezzel csöndesen kifordult az udvarról és magára hagyta a fehérre vált csalódott lányt.

Otthon átgondolta a dolgot és elhatározta magában, hogy másnap délután — addig itthon lesz az öreg — magához hivatja a lány atyját és mint becsületes ember, megmondja neki, hogy mi történt. Ne hagyja magára a leányát, hanem vigyázzon rá mind a két szemével, mert... ha velem nem, hát meglehet, hogy mással.

Másnap el is hivatta az öreget és férfiasan, őszintén közölte vele, hogy ő mit tapasztalt. És Mojszil Szamoila amilyen hálás volt a becsületes csendőrnek, — még a kezét is meg akarta csókolni, — olyan haraggal vette elő a leányát. Nagyon elverte: — Felkínálkoztál a csendőrnek?! Nesze neked, te céda, te becstelen! Férjhez-menni nem akarsz, de belevesztél a csendőrbe? Nesze neked, te cafat, nesze! S ha az a csendőr nem olyan becsületes, te most mi volnál? Nesze neked még ez is, te kapcarongy!

Aznap este nagy szenzáció verte fel a kis község nyugalalmát. Mojszil Firóna... Mojszil Szamoila leánya...

beleöltte magát a Szamosba! Most húzták ki a vízből, de már meghalt!

Csegezdi őrsparancsnok lesietett a Mojszilék házához. A kísírt szemű Mojszil Szamoila nem szemrehányó szóval, hanem azzal fogadta az őrmestert: — Maga, domnule, maga nem tehet semmiről. Maga jót akart, a dumnező áldja meg.

És Csegezdi őrmestert, ahogy ott állt a halott lány előtt, a gondolatok egész darázsraja rohanta meg. — Ha én engedek ennek a leánynak, akkor most is él... Fölér-e egy emberi léttel az én ragaszkodásom a becsületeséghez, a tisztességes gondolkodáshoz, a csendőri kötelességtudáshoz? Én felelek-e Istennek a tettemért, hogy miattam pusztult el egy élet?

Nagysúlyú kérdések voltak, de Csegezdi, ahogy nézte a lehunytt szemű szép leányt, hovatovább nem magavádat érzett, hanem tisztának tudta magát Isten és a világ és saját maga előtt. — Nem megvetést érdemeltem volna, ha megfeledekem magamról, emberi voltomról és engedek? Fölér-e egy emberi léttel az én ragaszkodásom a kötelességtudáshoz? De még akkor is, ha előre tudom, hogy ez lesz a vége a dolognak, még akkor is ocsmányul cselekszem, ha letérek arról az egyetlen útról, amelyen egy magyar csendőr maradhat: a becsület és a tisztesség útjáról. És felelek-e Istennek a tettemért? Felelek úgy, ahogy a szolgálatnak és előljáróimnak felelek. Nem megvert volna az Isten, ha én romlásba segíttem ezt a leányzót és nem méltatlan lettem volna az állásra, amit betöltök, mint csendőr?

— Igen, igen és még ezerszer is igen, — szólalt meg Csegezdiiben a lélek. Az ember, a katona és a derék magyar csendőrnek a lelke.

Kratochwill Károly altábornagy, a székely hadosztály volt parancsnoka és a Székely Hadosztály Egyesület elnöke november 2-án az egyesület küldöttségének élén koszorút helyezett a Névtelen Hős emlékére. (Schäffer felv.)

ellenszegülők valószínű további magatartására a parancsnok következtethet.

Felderítő járőrök jelentéseiket lovasokkal, kerékpárosokkal küldjék hátra a felderítő osztaghoz, ha ez nincs, a kiküldő parancsnokhoz vagy az ő felállította jelentésgyűjtő állomásra. Ebből a célból a gyalog felderítő járőrökhöz osszunk be lovasokat vagy kerékpárosokat.

A jelentést gyűjtő állomások és felderítő osztagok a parancsnokhoz az állami távbeszélő- és táviróhálózat felhasználásával jelenthetnek. Minthogy nélkülözük a hálózatra rákapcsolható készüléket — amivel a csendőrséget ellátni előnyös lenne —, a meglévő táviró- és távbeszélőállomásokra vagyunk utalva.

Hírtovábbító eszközöknek (lovas, kerékpáros, igénybevett motorkerékpárok, autók) a felderítő osztaghoz, illetve a nem táviró (távbeszélő) állomás mellett felállított jelentésgyűjtő állomáshoz való bőséges beosztásával kell gondoskodnunk arról, hogy a jelentések a leggyorsabban eljussanak az azokat továbbító táviró (távbeszélő) állomáshoz. Ha az ilyen táviró (távbeszélő) állomáson elegendő vagy megfelelő szakember nincs, pótlás beérkeztéig szolgálatukat a csendőrségnek kell ellátnia.

Az erőkkal való takarékoskodás céljából jelentőfutókat csak rövid távolságra vagy ellenséges, tűzveszélyeztetett területen alkalmazzunk. Jelentőfutólánc felállítása sok erőt vesz igénybe, ezért ezt lehetőség szerint mellőzzük, vagy ha elkerülhetetlen, polgári egyé-

nekből alkossuk. Parancs szóban való továbbítása polgári egyének útján — a kellő kiképzés hiánya folytán — nem látszik teljesen megbízhatónak, ezért ezekkel csak írásbeli jelentéseket vagy parancsokat továbbítunk.

Hírtovábbításra zászlókat és lámpákat is felhasználhatunk, morzejelek leadása útján. Ily módon előre megállapított rövidítésekkel kevésbé hosszú jelentéseket elég gyorsan tudunk továbbítani. A leadást lassúsága miatt azonban általában csak járhatatlan terepen át való híradásra alkalmazzuk, vagy olyan hírek továbbítására, amelyek a késedelem folytán nem vesztenek értékükből. A jeleket az ellenszegülők is leolvashatják, ezért legtöbbször rejtjelzés szükséges.

Valamely helyről elvitt postagalambok pár napon belül felhasználhatók hírtovábbításra, de csak a galambok előbbi dúcához.

Az ellenszegülők vezetékén továbbított híreinek lehallgatása a felderítéshez értékes adatokat szolgáltat, a lehallgatókészülékeknek tehát jó hasznát vehetjük. Az ellenszegülők területéről kijövő egyének és foglyul ejtett ellenszegülők alapos kikérdezésére súlyt kell helyezni.

Végül a felderítésben a fényképezőgépet, mint ki-

A jó pedagógiának az illemszabályokkal éppen ellentétes eljárást kell követnie. A társaságban az a szabály, hogy ne időzzünk hosszasan semminél, míg az oktatásban az volna a főelv, hogy minden szétszóródás ellen dolgozzunk.

GOETHE,

tünő segédeszközt alkalmazhatjuk. A fényképről leolvashatunk olyan dolgokat, amelyeket a figyelő vagy a fénykép felvevője szabad szemmel nem láthatott meg, vagy amelyeknek nem tulajdonított jelentőséget. Ugyanazon helyről vagy tárgyról különböző időközökben felvett fényképek lényeges változásokat mutathatnak, melyek — mint tények — az eddig történeteket szemléltetik és a további fejlemények valószínűsítéséhez módot adnak.

A rabokat ítélő vármegyei nemes törvényszék másfél-százados esetei.

— Régi bűnesetek, régi nyomozók —

Amikor az igazságszolgáltatás még bűnügyekben is a nemes vármegye privilégiuma volt, a büntető jog és perrendtartás nagyon másképen nézett ki, mint most és a rabokat ítélő vármegyei nemes törvényszék ítéletei bizony sokkal súlyosabbak voltak, mint manapság, nem is beszélve arról, hogy az előzetes letartóztatásban lévő rab sokszor évekig várhatott ügyének végtárgyalására, mert a vármegyeék a nyomozati iratokat sokszor csak személyes közbenjárásra adták ki a társhatóságoknak és ugyancsak személyes közbenjárásra intézkedtek arról is, hogy a tanukat a tárgyalásra átküldjék a szomszéd törvényhatóságok rabokat ítélő törvényszéke elé.

Itt ülök Békés vármegye levéltárában. Hatalmas foliánsokban jegyzőkönyvek fekszenek asztalomon. Akták tornyosulnak körülöttem jobbról is, balról is. Száz-százötven évre visszamenőleg lapozgatom a vármegyei törvényszék írásait. Lassan megelevenedik előttem a mult. Ott látom az alispán elnöklete alatt a vármegyei táblabírákat, a vármegyei ügyészt, szolgabírákat a boltozatos nagy terem zöldposztós, feszületes asztala mellett, amikor is komoly megfontolással ítélkeznek minden rendű és rangú perekben.

A lúdtoll serceg az aljegyző úr kezében, amikor kaligrafikus írással vezeti a jegyzőkönyveket, közben a vármegyeház udvaráról felhangzik a rab jajgatása, kire a hajdu méri a szentencia szerinti botütéseket, ami minden elítéltnél kijárt, ha csak véletlenül nem volt armálisa (nemesi levele). Ilyenkor azután a botbüntetést elengedték, de a pálcákat átszámították tömlöcben való sínylődésre.

Megelevenedik előttem a vármegyeház ítélőterme. A tömlöctartó egyre-másra vezeti fel a rabokat, kiknek ügyében meghozzák az ítéletet, bizony szigorúbban, mint manapság.

De hát lássuk ezeket a régi bűnügyeket; lássuk ezeket a régi büntetőper-szerű intézkedéseket, hadd legyen fogalmunk a 100—150 esztendővel ezelőtti igazságszolgáltatásról.

Alabárdos, kardos, kékmánklis börtönőr bevezeti a nemes vármegye törvényszéke elé Rác István békési lakost, aki házasságtörés miatt került bírái elé. Ugyancsak bevezetik Kardos Kata asszonyt is, kinek kedvéért követte el a házasságtörést Rác István uram. Mindketten külön-külön három hónapja sínylődtek már a vármegye tömlöcében, míg végre megérett az ügyük a tárgyalásra.

A tárgyalás szóbeli, rövid. Majd következik a szentencia. Serceg a toll s a vármegye aljegyzőinek egyike jegyzőkönyvbe foglalja a törvényszék ítéletét:

Felvétetett Békési Lakos Rác István házasságtörőnek állapotja, melyben végeztetett; hogy Rác István házasságtörő feleségét és gyermekeit elhagyá s magát Kardos Kata nevű Czinkusá-

hoz adta és hogy azzal törvénytelenül élt legyen — maga is megvalván, — eddig szenvedett rabsága büntetésébe betudatik és 30 botnak elszenvetésére ítéltetik, azután pedig feleségéhez és gyermekeihez visszautasíttatni rendeltetik.

A Czinkusa pedig Kardos Kata most súlyos betegségben lévén, abból kigyógyíttatik, eddig elszenvedett rabságát parázna életéért büntetésből be tudva el fog bocsájtatni s Békésen a piarc terén 12 korbácsütést szenved el.

Békési lakos Rác Jánoson, illetve erkölcsén a 30 botnak elszenvetése nem igen változtatott, mert mint házasságtörő a későbbi protokollumokban is ugyancsak szerepel, szenvedvén mint visszaeső bűnös negyven, hatvan, majd később százhusz botütéseket.

*

A szentencia kihirdetése után Török József úr (várnagy) jelenti, hogy

Amidőn Keresztes György gonosztevő (a gyulavári határban 2 birkát lopott) ellen ítéletnek botbeli büntetését végrehajtani akarta volna, a Gonosztevőnek nagy testi hibáját tapasztalta, melyet orvos Rigler Zsigmond vizsgálóra vévén, úgy találta, hogy a miatt bottal nem büntetődhetik, melyhez képest Keresztes György gonosztevő állapotjában új határozathozatalt provokál.

Az orvosi vélemény és a várnagy előterjesztésére a törvényszék ítéletét módosítja, a botbüntetést mellőzi, de helyette a tömlöcbüntetést hosszabbítja meg némi szigorítással, míg Keresztes két társa megkapja a botokat is, mint ahogy az ítélet szól:

Keresztes György és két cimborái gonosztettekért jövő 1807 esztendő Szent Jakab hava (az ítélet 1806 Szent András hava 20-án hozatott) első napjáig tartandó rabságra és 120 botra ítéltetnek, de minthogy Keresztes György bot által testi hibája miatt nem büntetődhetik, annakokáért tehát a gonosztetteinek büntetése az ítélet hozattatásának napjától számítván, eszentei rabságra s az alatt minden héten két napi kenyéren és vizen való bőjtire átváltoztatni rendeltetik, meghagyván egyéb eránt a kárvallott kára megtérítésére való marasztaltatása.

A kártalanítás kimondása sehol sem hiányzik az ítéletek rendelkező részéből.

A nemes vármegyénél a derest — ha csak nem nemes ember — senki ki nem kerülheti, ellenben a nem igazolt tulajdon a bitangkasszába utaltatik. Itt a javakat ellicitálják s később, ha valaki tulajdonjogát igazolja, a vármegye a licitációnál befolyt összeget kezeihez kiutalta. Erre azonban nagyon ritkán került a sor.

1806 karácsony hava 20-ik napján a rabokat ítélő vármegyei törvényszék igen érdekes végzése tesz tanúságot e mellett

Gyula város darabontjai lefoglák Szedlák György erdélyi lakost, katonaszökevény-gyanust, aki lóháton érkezett a városba. Tömlöcbe vetették, lovát elkurrentálták, míg a lókörözésre a válaszok vissza nem érkeztek, Szedlák rabságban maradt. Váltig állította, hogy a ló az ő tulajdona. A körözés is negatív eredménnyel zárult, viszont az sem igazolódott be, hogy Szedlák szökött katona, mégis

mert írásai nem voltak rendben, a vármegye 30 pálcza elszenvetésére ítélte Szedlákot, a birtokában levő lovat elkoboztatta és eladatta azzal a határozattal, hogy ha Szedlák a tulajdonjogot később igazolja, a ló ára néki a bitangkasszából visszafizetessék és intézkedés történt, hogy Szedlák eskorttal (fegyveres kíséret) szülőhelyére toloncoltassék.

*

Az ítélkezéseket és az eljárást igen nehézkesé tette a vármegyeék féltve őrzött autonómiája. Sokszor ítélkeztek olyan bűnügyben, amelyben a tárgyaláson csak a vádlottak egy része jelent meg. Ítélet után az ítéletet és az iratokat

Az örök ellenfelek. (Azbej Imre tusrajza.)

áttették az érdekelt törvényhatósághoz, azzal az instanciával, hogy az ügyben a nyomozást ott tovább folytassák s a még szabadon futó bűnösök felett ott hozzanak ítéletet.

Szerbán Tódor gyulavarsándi és Sztan Mihály kétegyházi lótolvajokat, akik a gyulavári uradalomból egy lovat loptak el — az 1806 december 19-én kelt jegyzőkönyv szerint egy lovat sikkasztottak — a vármegyei törvényszék saját bevallásuk alapján elítélte, mégpedig Szerbán Tódort 6 havi rabságra és 100 pálcaütésre kétszeri elszenvedéssel, Sztant 3 hónapi rabságra és kétszer 40, azaz nyolcvan pálcaütésre. De mert a tárgyalás során azt is vallották, hogy a lovat egy bizonyos simándi Sidónak adták el, a vármegyei törvényszék az összes iratokat nemes Arad vármegye törvényhatóságához rendeli áttenni, hogy a bizonyos simándi Sidó kérdőre vonassék és a ténykörülmények szerint megbüntettessék — jogerős ítélet után.

*

A rabokat ítélő nemes vármegyei törvényszék nemcsak bűnügyekben, hanem még válóperekben is ítélkezik. A szereplők kezdetűivel — mert leszármazóik még élnek — kurióziumból közlök egy ilyen válóperi ítéletet is, amelyet 1807-ben hozott Békés vármegye:

Felvétetett orosházi evangélikai valláson levő S. Erzsébetnek ugyanazon vallású férje nemes K. István ellen a végső s örökös elváltásra ítélt Pere, melyben ítéltetett:

Az alperesnek, Nemes K. Istvánnak tökéletes és meggyőzhetően tehetetlensége s azért a házasság legfőbb céljára, tudniillik a nemzésre való alkalmatlan léte a bemutatott orvosi megvizsgálásról bizonyossá tétetvén, sőt önön maga által is megemertetvén, minthogy

ezen okból a Felperes asszonyban származott férjétől való elidegenedés helyes és törvényes okba helyeztetve volna, és az örök elválás eránt való kívánságát és szándékát a törvény színe előtt is álhatatosan kinyilatkoztatta volna, ellenben az Alperes hibáját megemertvén személyesen, kinyilatkoztatása szerint magát védelmezni nem is akarná, azért a törvény nyé vált házasságbéli patensnek 42., 43., 44. cikkelyei értelméhez képest ezen házasság sikertelennek és semmis erejűnek törvényesen megemertetvén s kinyilatkoztatván s a felek egymástól örökre elváltatván, a Felperesnek a megye hiteles pecsétjével megerősített jelen való ítélet mellett ujj férhezmenetelre engedelem adatik. Egyébként a moringnak csak a világos házasság esetében lehetvén helye, itten a Felperes által ennek fejében kért 30 forintok nem ítéltetnek meg.

Ez a válóper simán és egyszerűen intéztetett el, nem úgy, mint egy másik, pár hónappal későbbben, amely hűtlenség és engesztelhetetlen gyűlölet alapján indult, de amelynek folyamán az asszony hűtlensége beigazolást nyert s amiért is a hűtlen asszony Orosháza piacán a szolgabíró jelenlétében kétszer tizenkét korbácsütést szenvedett el.

*

Érdekes egy lopási ügyben az ítélet rendelkező része, amely szerint a törvényszék Szerán Vasil kétegyházi lakost, mert jóhiszeműen, anélkül, hogy tudta volna, hogy a paprikásha főtt birka lopásból származik — evett: huszonöt pálcaütésekkel megbüntetni rendeli el.

*

Gábor János rab a központi főbírónál kihallgatásra jelentkezett, mely alkalommal, hogy helyzetén könnyítsen,

vallotta azt is, hogy orosházi Szendi Péter a szenttornyai csárdán csapláros-lettekor híres nagy tolvajokkal barátságban és cimboraságban élt légyen.

A vármegye perzekutor-katonákat küld Szendiért, akit bezáratlanak a vármegye tömlöcébe, azután megkezdik a kivizsgálását annak, hogy tulajdonképen mennyiben igaz Gábor János rab vallomása. Az ezirányban megtartott nyomozás negatív eredménnyel végződött, mire a vármegyei törvényszék a következő szentenciát hozta:

Nem sülvén ki ugyan a rab ellen semmi vétekben való részesülés, azonban maga is megesmervén azt, hogy több híres tolvajokat esmért légyen, akik hozzá jártak borozni és félelemből feladni nem merte s így nem szabadulván meg minden gyanusságtól, az eddig szenvedett rabságnak bétudása mellett elbocsájtatik — szabadon, oly intés mellett, hogy a jövendőre nézve az efféle emberek társaságától még távolról is óvja magát.

*

Szigorúan bünteti a vármegyei törvényszék azt a szülot, ki gyermekét bünre csábítja, vagy kényszeríti, míg a gyermek, bár ugyanabban a bünben részes, a legenyhébb büntetést kapja. Bizonyítja ezt Pataki, másképen Pogyema László és Simonnak, 19 darab tyúk és 21 bárányok tolvajainak esete, kik, bár a lopott dolgokat a tulajdonosoknak visszaadták, így a kár megtérült, mint apa és fiú egymástól nagyon messzeeső büntetést kaptak, mert az apát, Pogyema Lászlót, mert fiát bünre csábította, 6 hónapi börtönre és 60 bot eltérésére ítélték, ellenben a szépreményű csemete csak 30 botot kapott.

*

Nagyon érdekes két csabai ember, Dlohos István és Hugyecz Pál esete, akiket a csabai községi bíró egy napon, de különböző időben azzal bizott meg, hogy egy rabot kísérjenek át Csabáról a gyulai vármegyehez tömlöcébe. Mindkét rab megszökött a kísérőtől. A két csabai ember hosszú orral, fogoly nélkül jelentkezett a vármegyénél, ahol törvényt nap lévén, azonnal megtartották felettük a tárgyalást. Felmentették mindkettőt, de a nemes vármegye ugyanekkor a községi bírók ellen erős határozatot is hozott. Ebben az érdekes ügyben így szól az ítélet rendelkező része:

Mind a két esetben vétkesebbek lévén a Bírók, mint a kísérők, mert csak egy Embert rendeltek kísérőnek és vas nélkül adták át a rabot, azért büntetés nélkül elbocsájtatván ugyan a vád alatt levő személyek, meghagyatik Járásbeli Szolgabíró Úrnak, hogy a csabai bírót az elmultra nézve dorgálja meg.

Hasonló esetekben a törvényszék határozatban is a községi bírókra hárítja a felelősséget, mondván:

Ha a rab az őrizet gyengesége miatt elszökvén, az a Bírónak vétkül tulajdoníthatván, a Bíró maga küldetesen be a megye tömlöcébe vason, hogy a környüllások szerint meghüntetődjön.

*

Száz-százötven évvel ezelőtt a betöréses lopást nem büntették olyan szigorúan, mint a közönséges lopást. 1805 január havában a csabai katonai ispotályba az ablak betörésével behatoltak Rutkay István felesége, Orbán Mária és annak leánya, Rutkay Mária s onnan „szép számú lepedőket és pakratzokat loptak el.”

A lopás kiderítése után a csabai templom előtt kihirdették, hogy azok, akik Rutkayéktól pokrócot vagy lepedőt vásároltak olcsó pénzen, a lopásból származott dolgokat szállítsák be a község házára, akkor büntetésüket elkerülik. A lopott tárgyakat mindenki bezáratlítja, csak Miklósi Mátyásné nem, aki így a tolvajokkal együtt került a törvény elé.

A betöréses lopás tettesei csak három hónapot kaptak, míg Miklósi Mátyásné, mert a lopott dolgot kihirdetés után sem szállította be a község házára, 12 korbács-

ütésre ítélték, amelynek végrehajtását a csabai piacon Stümmer János szolgabíróra bízta a vármegye.

*

Nagyon érdekes Kis András öcsödi lakos közcsendeség felháborítása és engedetlenségre való gerjesztés, valamint társainak fellázítása ügyében hozott ítélet, amely Kis Andrásra nézve túlszigorúan ütött ki, amennyiben:

A közcsendeség felháborítása s lakostársainak hol nyilván, hol alattomban való fellázítása és a Törvényes előjáróság ellen való engedetlenségre gerjesztése miatt ezen Megye Törvényesége által csak summarae a szegedi Fenyíték háza leendő három esztendei rabságnak eltöltésére ítéltetett.

Mint az iratokból kitűnik, Kis András nyakas, makacs ember volt, kinek pere támadt, melyet elvesztett. Mint pervesztés instanciákat írt mindenfelé, sőt még a királynak is, amelyben igazát bizonygatta, közben úgy a kérvényeiben, mint Öcsöd község lakói előtt szidta és gyalázta az ítélobírákat, „amiért is ellene a vádak kibizonyosodtak, tudniillik, hogy a helybeli bírót motkskoló szavakkal illette, hogy sem az uradalmi székre a főtisztnek, sem Szarvasra rendszerént való V. Ispán Úr parancsolatjára meg nem jelent, hanem nagytekintetű vétkes engedetlenséget tanúsított, dicsekedvén ezzel lakostársai előtt, a törvény tekintélyének rovására”.

*

Fentebb említettem már, hogy a vármegyék féltve őrzött autonómiája az ítélethozás gyors lefolyását nagyon akadályozták, mert egyes ügyekben az iratok átküldését vagy a tanúk küldését írásban hiába sürgették a társtörvényhatóságoknál, azok e megkeresésekre nem is válaszoltak. Emiatt a tárgyalásokat megtartani nem lehetett, a rab pedig a vármegye tömlöcében sínylődött ítélethozatalig. Ilyen akadályok támadtak Sonkoly János orosházi postabérlő bűnygyében is, aki amellet, hogy a kincstári postát kezelte, tolvajokkal cimborált és szövényes bűnygyekben szerepelt mint spiritus rector. Elfogták, börtönbe vetették, majd szabadlábra helyezték, ismét bebörtönözték, de bonyolult ügyében a tárgyalást megtartani nem lehetett, mert a tanúk és bűnygyi iratok egy része Csanád, Csongrád vármegyében és Szeged városában voltak.

Nemzetes Lehoczky Antal vármegyei főügyész a törvényülésen szerfelett panaszkodik amiatt, amit a szék-ülés be is lát és hogy e bűnygyben késedelem ne essék, meghozza a következő határozatot, amely híven tükrözi vissza azokat a nehézségeket, amelyek egy-egy bűnygy lefolytatását akadályozták.

Íme a határozat:

Ámbátor ezen nagytekintetű dolgokban, valamint a megyebeli jegyzőkönyvekből kiteszik, mindeneket levelezésével elkövetett ezen megye, amit ilyen halasztást nem szenvedő állapotban szükségesnek látott, mind azáltal semmi válasz nem érkezvén, sem a tanúk még eddig el nem küldettek, itt lévén már a törvénynek ideje, melyre ez állapot a múlt törvénytsekről maradt, azért is kiküldetik Fő Szolga Bíró Vitézlő Tomcsányi Kristóf Úr, hogy megjárván Csanád-Csongrád nemes vármegyéket azoknál s nem különben Szabad Királyi Szeged városa nemes tanácsánál jelentvén magát, kérje ki a szükséges hiteles írásokat, melyek ezen dolgot érdeklik, kikérvén továbbá azon tanuknak is ezen törvénytsekről színe eleibe leendő küldését, kik ezen állapothoz mind a három nemes Iurisdictionok részéről tartoznak.

Vitézlő Tomcsányi Kristól főszolgabíró úr kocsira ült s Gyuláról elindulva, bejárta Szentés, Szeged és Makó városokat és az utasításokhoz híven el is járt, azonban, hogy a tanúk és írások mikor érkeztek meg Békés vármegyéhez, azt megállapítanom nem sikerült, csak azt, hogy Lehoczky Antal úr két hónapra rá ugyancsak jelentette, hogy Son-

koly János orosházi postaarendás a vármegye tömlőcében kimúlt.

Ügyében tárgyalást nem tartottak. Megállapítottam azt, hogy Sonkoly, mint — mai kifejezéssel élve — vizsgálati fogoly — három és fél évig volt a vármegyei tömlőc lakója.

*

A régi aktákból megállapítható az, hogy Békés vármegye Rabokat Ítéltő Törvényszéke az állattolvajlásokat más büntettekkel szemben fokozott szigorral bünteti. Egy ilyen esetet örökít meg a következő ítélet:

Rigó Pál hat lovak világos tolvaja önkénti vallomásából világosan kitűnő, hogy ő bizonyos Palotai Péter ökörgondás, meg egy másik embernek a társaságában a kondorosi pusztáról 6 darab lovat ellopott s azokat, minekutána tolvajtársait az orosházi szállásokig kísérte, úgy elsikkasztotta, hogy azok nyomaira eddig akadni nem lehetett.

Megesmerőn a törvényszék előtt gonosztettét, mivel már 1805 augusztus hava 25-iki napjától ezen megye tömlőciben sínylódik az említett befogadtatásának idejétől fogva számítván, eddig szenvedett rabságát két esztendeig, úgymint a folyó év aug. 25. napjáig tartandó fogságra és 100 botnak két ízben leendő elszenvedésére ítéltetik.

Ezt az ítéletet Békés vármegye Rabokat Ítéltő Törvényszéke 1807 pünkösdi hava 21-ik napján hirdette ki, amiből kitűnik, hogy Rigó Pál, „hat lovak világos tolvaja” egy és fél évig volt vizsgálat alatt.

*

Ugyancsak nagy szigorúsággal ítélik a vármegyei törvényszék olyan ügyben, amikor a delikvens hivatalos személy.

„Jámbor István persekutor katona, kinek letett hite mellett szoros kötelessége lett volna nemcsak az előtte világosan tudvalévő Tolvajokat, hanem még gyanus személyeket is letartóztatni”, magáról megfelejtkedett és egy tehenet lopott. Nem sikeresen, mert vétke kiderült, maga tömlőcbe került, ahol szegényében öngyilkossággal is sikertelenül próbálkozott és őszinte bűnbánat tanúsított, mégis közmunkák mellett töltendő egy esztendőbeli fogságra s két ízben 100 pálcák ütéseinek elszenvedésére ítéltetett.

Egyéb iránt pedig nem érdemlővén tette miatt azt, hogy azon javakkal, melyek neki, mint Insurgensnek adtak, ezentúl is visszaéljen, az insurregionális szabadságokat magában foglaló levél elvételessék.

*

A gyulavári határban Hetes Florea és Szelezsán Illés 1780 májusában gyanusnak találtattak. Ámbár a kivizsgálás a két ló ellopását rájuk bizonyítani nem tudta, Hetes Floreaát mégis súlyosan elítélték, míg társát felmentették. Az ellene hozott ítéletről kitűnik az is, hogy kényszer munkával, sánem munkával az akasztófát meg lehetett váltani.

Ez a Hetes Florea ugyancsak notórius bűnöző lehetett, mert a róla szóló ítélet ugyancsak kicirkalmazott priusszal emlékezik meg róla, a többek között ezeket mondván:

Noha Hetes Florea gonosztevő számos és jeles gonosztettei miatt ezen megye által több ízben megbüntettetett, tetteinek érdemelt jutalmaival, rabsággal, vesztőzéssel, a Bácsi Canálnál való ássással magát érdeme szerint az akasztófától megváltotta, nem rettenvén meg eddig való érzékeny, valahára jobbulásra tárgyazó büntetések nemeitől és mert valamint vallása s az illető írások mutatják, Szelezsán Illés gonosztevővel társalkodni, a vári vidék bokraiban a végett bujkálni, hogy az ott kinyűgözött két lovakat elsikkasztassa, batorkodott, ámbár ezen lovaknak eltolvajlása ellene be nem bizonyodhatott, terheltvén mindazáltal régi számos gonosztetteivel s leginkább azzal, hogy amikor a kérdésben levő két lovakért zaklattatott, nemhogy magát ön-

ként megadta volna, hanem még nevezett társát azzal, hogy a megfogókat, ha közelítenének, verje agyon, ösztönözvén s társával vérengzést elkövetvén (De facto semmi tettelegesség nem történt. Az ellentállást és a leütésre való buzdítást minősítették ebben az esetben vérengzésnek.) gonosz szándékait embergyanusságába magát ejtette, végre Karlovicot és egyéb számos vidékeket — két béko kulcsokat tolvaji haszonvégre tartván — minden helyes utilevél nélkül megjárta, következképpen a vigyázó szemet egyedül egy obsitjával, melyről ugyan most sem tud számolni, elmellőzvé, gonoszságainak bátrabb folytatását palástolta, számos előszámlált rossz tettei jutalmául 2 esztendőbeli rabságra és 100 botnak 4 ízben való elszenvedésére ítéltetik.

*

Az orgazdaság büntetése is nagyon szigorú. Több rendbeli ellopott jószágok (két kas méh, fél zsák búzaliszt és egy pár tyúk) orgazdaságának dolgában került be a gyulai vármegye ház tömlőcbe százharminc évvel ezelőtt gyulai lakos, lakatosmester Szöllősy Sámuel és az orgazdaság reá is bizonyult s

mert tolvajtársa által lopott Jószágoknak és holmiknak helyt adott, tolvaj raboknak menedékhelyet nyújtott és ezáltal magát orgazdának tette s azáltal mintegy nagy gyanuba ejtette magát, hogy több gyulai kártételekben is részes, mint világos orgazda vasban eltöltendő fél-esztendei tömlőcbe, két ízben kiállandó 50 botokra s minden héten 2 napi börtönre ítéltetett.

Timár Mátyás megyebeli rab, ki hozzá lopott jószágot hordott, rabságának félesztendei megtoldása mellett két ízben rajta elverendő 50 botokra ítéltetett.

Az ítélet meghozatala, illetve a szentencia kimondása után, de a botozás megkezdése előtt, az ítéltőszék előtt megjelent az elítélt testvérbátyja, Szöllősy Pál és bejelentette, hogy familiája nemes, amiért is öccse a botbüntetéstől mentes.

Csupor táblabíró, az ítéltőszék tagja bejelentette erre, hogy ő a Szöllősy-család armalisát látta, mire a törvényszék az ítéletről a botbüntetést törölte s helyette a vasban eltöltendő tömlőcbüntetést, börtönre szigorítva, még egy hónappal meghosszabbította.

1807 pünkösdi hava 22-ik napján már kora reggel népes és hangos volt a vármegye ház ambitusa a vármegyei uraktól. Hogyne! Hiszen nemzetes Lehoczky Antal vármegyei főfiskális bejelentette a vármegye rendszerént való alispánjának, nemes, nemzetes és vitélő Csupor János úrnak, hogy a nagy számmal elszaporodott tolvajok megretentésére akasztást fog javaslatba hozni abban a nagyobb állatlopásban, amelyet Argyelán Gábor és társai, névszerint Morár Karácsony, Szelezsán Mihály, Csotány János, Szarka György és Kis István követtek el.

A bizonyítási eljárás befejezése után Lehoczky Antal nagyobb szabású vádbeszédet tartott, amelyet a következő szavakkal fejezett be:

Az első rendbeli bűnöst, úgymint kétegyházi Argyelán Gábort, mint 5 rendbeli tolvajlásba elegyedett s megjobbíthatatlan személyt másoknak rettentő példájára és maga eredményére nézve az élő törvényekhez képest akasztófára, társait, Morár Karácsonyt, Szelezsán Mihályt, Csotány Jánost, Szarka Györgyöt és Kis Pistát pedig, mint külön-külön tolvajok esetekben tapasztalt vétkes személyeket, tetteikhez képest mérsékelt elveendő büntetésre ítéltetni kérem.

Az ítéltőszék Argyelánt, akire az 5 rendbeli tolvajlás bebizonyosodott, nem ítélte akasztófára, hanem csak tömlőcbe, az ítélet idevonatkozó része így szól:

A kívánt halálos büntetéstől ez egyszer, most, feleoldoztatik, mindazonáltal 2 esztendőbeli tömlőcbe s minden félévben 50 botok, összesen 200 botok elszenvedésére ítéltetik.

A többi bűnös ebben az ügyben a következő büntetést

nyerte: Morár Karácsony 1 év, kétszer 50 bot; Szelezsán Mihály és Csótány János 3 hónap és kétszer 25 bot. Szarka György, aki császár is volt, 6 hónapot és kétszer 30 botot kapott,

melynek elteltével a maga eredeti helyébe nemes Bihar vármegyébe őrizet alatt visszautasítottatni rendeltetik.

Ugyancsak így rendelkezik, de Arad vármegyébe irányítva, az elzárástól megmenekült Kis Pista felől is az ítélet, aki 25 botütésnek elszenvedésével úszta meg az egész bűnügyet.

Ime egy csokor az 1780—1830-as évek törvényszéki krónikájából. Egy csomó régi bűnügy, amelyben nemes Békés vármegye Rabokat Ítéző Törvényszéke ítélkezett. Mozaikszerű összeállítás dacára, megismerjük ezekből az ítélszék felfogását bizonyos bűnesetekkel szemben, megismerjük az ítéletek változatosságait, a büntető perrendtartás formáit, de megismerjük a régi törvénykezés hivatalos magyar nyelvezetét, amely hol rövid, tömör és szabatos (pl. Rigó Pál 6 lovak világos tolvaja), hol pedig dagályos, terjengős és latin klasszikusok szószerinti fordításához hasonló.

—th—n.—

Az új Törökország.

A török nemcsak mint jóbarát, hanem mint társunk a balsorsban, teljes mértékben megérdemli figyelmünket. Annál is inkább, mert a török nép az egyedüli a központi hatalmak közül, amely teljes egészében meg tudta védeni — helyesebben mondva: ki tudta veredni nemzeti és állami szuverénitását.

Ez annál meglepőbb, mert a győző nagyhatalmak eredetileg egyik állammal sem végeztek olyan kurtánfurcsán, mint Törökországgal. A sèvres-i (ugyanaz, mint nekünk Trianon) tervezet Törökországot egyszerűen felosztotta, hogy még a török birodalom tulajdonképeni magjából, Kisázsziából sem maradt volna a töröknek semmi. Törökország az évszázadokon át tartó rossz gazdálkodás, vesztett háborúk és sok más hátrányos körülmény folytán oly letargikus állapotba süllyedt, hogy senki sem várt komoly ellenállást a tetszhalott országtól.

Ebben a sorsdöntő időben jött Kemal Musztafa pasa, aki 1919-ben Erzerumban nemzetgyűlést hívott össze és oly lelkesedésre gyújtotta honfitársait, hogy megtörtént az, amit senki sem tartott lehetségesnek: Törökország ledobta magáról mindazt, ami fejlődésében eddig akadályozta, leszakította testéről az annektált idegen területeket, kiverte a megszálló görög csapatokat Kisázsziából és kikiáltotta nemzeti önállóságát. Ami a régi nagy birodalomból maradt, az ugyan nem sok, de tiszta török, amibe aztán senkinek sincs semmi beleszólása.

És a nagyantant?

Kénytelen volt a tényekbe belenyugodni, valamint abba is, hogy Törökország nem fizet senkinek hadi kárpótlást.

Kemal pasa nemcsak lángoló hazafi, hanem kitűnő diplomata is, akinek sikerült az olaszokat politikája támogatására megnyerni, azzal az ellenszolgáltatással, hogy az új Törökország csak az olasz ipar és kereskedelem előtt nyitotta meg kapuit. Olasz támogatás mellett azután Kemal pasa a lausannei (Lózzann) békekonferencián oly biztosan és hajlíthatatlan akaratával lépett fel, hogy végül is mindent elért hazája számára, amit célul kitűzött: szuverénitást, nemzetközi érvényesülést, teljes szabadságot, minden kötelezettség törlését,

függetlenséget a külföld pénz- és gazdasági piacától és az állam fejlődésének lehetőségét tisztán nemzeti alapon.

A török példán beigazolódik, hogy egy nép szabadsága, nagysága és hatalma nemcsak a külső körülményektől függ, hanem nagyrészt a saját akaratában rejlik.

Hat év mult el Lausanne óta. Hat év alatt Törökország teljesen újjászületett és ma époly méltóan foglalja el helyét a Népek Tanácsában, mint akárki. Ha Törökország még néhány évig békén fejlődhetik, újból politikai hatalommá fog növekedni. Mert népe a régi nagyságához méltóan és becsülettel akar élni.

(P—y—V.)

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Utca - kevésbbé - ahhoz.

Ez a kis közleményem most a változatosság kedvéért a helyesírásról szól. Az első tekintetre talán fölöslegesnek látszik, hiszen mindenki gondolkodás nélkül szokta megállapítani magáról: „Helyesen írni csak tudok!”

S ez a büszkélkedés nem annyira a tudás biztosságára, mint inkább a helyesírás bizonyos kis lebecsülésére vall. Igen, mert az anyanyelv helyesírását már az elemi iskolában tanítják, tehát a felnőtt s félig-meddig iskolázott ember már méltatlannak tartja a vele való foglalkozást. Pedig, pedig... sok bibi van ezen a téren. Én még pl. kevés olyan „művelt” embert találtam, aki *tökéletesen* tudott volna magyarul helyesen írni. Ha az ilyen fogadkozó a helyesírás alapelveit tudta is, az apróbb finomságokba azonban már beietörött a bicskája.

Itt van mindjárt ez a két szó: *utca* és *kevesbbé*, amelyen vitatkozni szoktak. Sőt az *utca* szó írása ma már a politikai pártállást is jelzi, mert pl. a jobboldali sajtótermékek megmaradtak a hagyományos *utca* írásnál, ellenben a baloldali (a saját állításuk szerint „haladó”) pártok *uccá*-nak írják.

Hol hát az igazság? Egészen egyszerű: a Magyar Tudományos Akadémia legújabb helyesírási szabályai-ban! Kétely esetén fel kell lapozni ebben a kis könyvecskeben a kérdéses szót és a hozzávaló szabályt; azután már mindenkinek a tekintélytisztelete dönti el, hogy alkalmazkodik-e a hivatalos írásmódhoz, vagy sem. Az ellenpárt arra hivatkozik, hogy ez a szó a szláv *ulicából* származott, tehát a magyarban rövidülve *ulca*, majd *úca*, *ucca* lett belőle. Igem ám, de évszázados írások bizonyítják, hogy a tudatos népetymologia az *út* szó hatása alatt *utca* (*utka*) alakban használta mint kicsinyítő alakot épüget, mint pl. a *falatka*, *emberke* stb. szót. (A latin írásban ugyanis a *c* mélyhang előtt mindig *k*-t jelez.)

Mi kényszerít tehát most egyszerűen arra, hogy eltérjünk a hagyományos írástól? Hiszen más szóban is van ilyen „hiba”, pl. a *föveg* szó helytelen olvasás következté-

ben keletkezett a *süveg* (*söveg*) szóból. A régi magyar írásban ugyanis a németes *f* (*s*) jelet könnyen össze lehetett téveszteni az *f* (*f*) jelével.

A mai magyar helyesírás a *kiejtésből* indul ki, de tért enged a *szóelemzésnek* (etymologia) és némely esetben a *hagyomány*nak meg az *egyszerűsítésnek* is.

Az *utca* esetében a hagyományhoz ragaszkodunk, a *kevésbé* szóban pedig a szóelemzést vesszük alapul.

A középfok jele a magyarban magánhangzó után *bb*, mássalhangzó után *b*, tehát: *magas-magasabb*, *kevés-kevesb*. Honnan kerül hát ide a másik *b*? Felelet: a *-vá*, *-vé* ragból, amely még a *kevesb* alakhoz járul. Ez a rag magánhangzó után megmarad eredeti alakjában (*lóvá* tette, *hővé* alakult), de mássalhangzó után sokszor megváltozik, áthasonul (*világgá* ment, *emberré* lett).

S ha sehol sem tüntetjük el a *-vá*, *-vé* ragnak ezt az áthasonult jelét, miért kellene éppen a *kevésbé* szóban elhanyagolnunk?

Hasonló jelenséget figyeltem meg mostanában egyes fővárosi lapokban az *ahhoz-ehhez* írása körül. Noha a Tudományos Akadémiai világosan megmondja, hogy két *h-val* kell ezeket a szavakat írni, egyes „író urak” fittyelhányva mindenféle szóelemzésnek, hagyománynak, egyszerűen *ahoz-ehez* alakot használnak, mégpedig az egyszerűsítés szent nevében.

Most az mindegy, hogy ezek az urak tudják-e, vagy sem az elemi iskolában tanultakat: a *-hoz- -hez* rag az *'az*, *ez* névmás teljes alakjához járul, tehát hanghasonulás útján az *az-hoz*, *ez-hez* alakból *ahhoz*, *ehhez* lesz, — mindössze szembeötlő következetlenségükre mutatok rá: az *abban*, *ebben* alakot ugyancsak ők két *b-vel* írják! Pedig ha az *ahoz-ehez* egy *h-val* is jó, akkor az *aban-eben* is jó lehetne — az ő felfogásuk szerint. Node ezt még — egyelőre — nem merik így írni.

Az egyszerűsítés elvével csínján kell bánnunk. Mert ha mindent csak egyszerűség (kiejtés) alapján íránk, akkor a magyar nyelv — a szóelemek elhomályosulása következtében — nemcsak, hogy fejlődésében állana meg, hanem egyszerűen végleg el is pusztulna.

S akinek a magyar helyesírás nem elég egyszerű, az nézze meg az angolt vagy a franciát. Ezek a nagy „kultur-nemzetek” szinte csökönyösen ragaszkodnak őszi írásmódjukhoz, úgyhogy pl. az angolban majdnem minden szót másként kell kiejteni, mint ahogyan le van írva. Nekik tehát jó és kell a „konzervatív” helyesírás, mert ezzel őszi hagyományaitak s nyelvük fejlődő képességét védik, mi pedig — csúnyán megszegényedett magyarok — dobjuk el még azt a kincsünket is, amely művelődésünk, az élethez való jogunk alapja: a nemzeti nyelv őszi szerkezetét, tisztaságát, erejét?!

Ime, nem is olyan jelentéktelen a lebecsült helyesírás tudománya! Nyitott szemmel kell figyelniük a hivatalos helyesírással szemben meg-megkísérelt egyszerűsítő törekvéseket. Aki tudatlanságból veszi át ezeket az önkényes újításokat, annak még megbocsáthatunk; de aki tudatosan rágja, marja a magyar nyelv évezredek gyönyörű fáját, az hasonlatos a szűférgekhez, amelyek alattomos munkájukkal a diadalmas erejű tölgyet is pusztulásba döntik... Vigyázzunk, örködjünk tehát!

vitéz Rózsás József ny. szds.

Aki derekas tevékenységre törekszik, sohse gáncsoljon, a fontossággal ne is törődjék, hanem csak tegye a helyeset. Mert nem az a fontos, hogy leromboltassék valami, hanem hogy felépíttessék, amin az emberiség tiszta örömöt érezzen.

GOETHE.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(42. közlemény.)

3. Csendőrségi tárgyú fogalmazvány összeállítására 2 óra.
4. A számtani feladatok megoldására 1 és fél óra.
6. §. Az egyes kidolgozatok elkészítésére engedélyezett idő lejártával a kidolgozatokat a felügyelettel megbízott tisztnek azonnal át kell adni.

Azt a vizsgázót, aki valamelyik kidolgozatot nem adja át, vagy valamelyik feladat elkészítését nem vállalja, a pályázók közül éppúgy ki kell zárni, mint azt, aki a kidolgozatok elkészítésénél csalást követett el.

7. §. A vizsgázók által elkészített feladatokat egy nagy és erős borítékba összecsomagolva, az őrnagy századparancsnok a hadügyminiszternek (csendőrségi osztálynak) még a vizsga napján közvetlenül megküldeni köteles.

8. §. A kidolgozatokat egy a miniszter által összeállított bizottság bírálja felül. A bizottság elnöke a párisi légiónak vagy a köztársasági gárda légiónak őrnagya. Tagjai: a párisi légiónak vagy a köztársasági gárdának 2 századosa.

9. §. Mielőtt a felülbíró bizottságnak a kidolgozatok átadabnának, azoknak azt a részét, amelyen a vizsgázó neve és aláírása van, le kell vágni. Ezeket lepecsételt borítékban a csendőrségi osztály őrzi meg.

A kidolgozatok a vizsgázók nevei helyett sorszámmal látatnak el.

10. §. A bizottság a kidolgozatokat 0—20-ig terjedő számjegyekkel osztályozza. Ha a tollbamondási kidolgozat 14, a csendőrségi tárgyú dolgozat 12 és az egyéb dolgozatok 4 egységet nem értek el, akkor készítőjüket éppúgy ki kell zárni a felvételtől, mint azt, aki a kidolgozásnál csalást követett el.

Az osztályzatokat a kidolgozatokra rá kell vezetni.

11. §. Mihelyt a bizottság a kidolgozatok elbírálásával elkészült, az elnök azokat visszaterjeszti a miniszternek (csendőrségi osztálynak) és ehhez mellékel egy jegyzéket is, amelyen feltünteti, hogy az egyes vizsgázók mennyi egységet értek el.

12. §. Az évenként felvehető jelöltek számát a miniszter állapítja meg és azoknak neveit, akik a felvételnél számításba jöhetnek, a Hivatalos Közlönyben teszik köze.

III. fejezet.

Csendőrségi előkészítő iskola hallgatása.

13. §. Azokat a jelölteket, akiket felvételre érdemesnek találtak, a csendőrségi előkészítő iskola hallgatására rendelik be. Ebben olyan szakkiképzést nyernek, hogy őrset vezetni képesek legyenek.

14. §. A hallgatók a tanfolyam tartama alatt a 17. és 18. szakaszban felsorolt tantárgyakból időnként felelni kötelesek és a feleletük után osztályzatot kapnak.

15. §. A hallgatók annak a légiónak élelmezési állományaiba tartoznak, amelynek területén az iskola állomások.

A hallgatók az örvezető cím eléréséig kötelesek az iskolában és annak állomáshelyén a próbacsendőr-egyenruhát viselni. Szabadságuk idején azonban azok, akik a hadsereg tényleges állományából jöttek át, eredeti egyenruhájukat viselhetik.

III. fejezet.

Felvételi vizsga.

16. §. A hallgatók a tanfolyam végén írásbeli és szóbeli vizsgát tesznek.

17. §. Az írásbeli vizsga tárgya:

a) Valamely csendőrségi kérdésről jelentés szerkesztése, kidolgozási idő 2 óra 10 egység;
b) jegyzőkönyvszerkesztés 15 egység.

18. §. A szóbeli vizsga tárgyai a következők:
- a) Franciaország politikai, közigazgatási és igazságügyi szervezete 4 egység;
 - b) csendőrségi Szervezeti és Szolgálati utasítás a hozzátartozó Függelékkel és az azzal kapcsolatos különböző rendeletekkel. Nyomozóeljárás 15 egység;
 - c) azok a törvények, rendeletek és utasítások, amelyeknek végrehajtását a csendőrségnek biztosítani kell 15 egység;
 - d) utasítás a tartalékosok ellenőrzésére. A csendőrség feladatai mozgósítás alkalmával. Rendelet a szökésről és a katonai behívóparancs megtagadásáról 8 egység;
 - e) a belső szolgálati utasítás ama részei, amelyek a csendőrökre és őrsparancsnokokra vonatkozóan tartalmaznak rendelkezéseket 10 egység;
 - f) illetékszabályzat 5 egység;
 - g) csendőrségi számviteli utasítás 5 egység;
 - h) csendőrségi gyaloggyakorlati szabályzat 8 egység;
 - i) állomásslolgálat, karhatalmi utasítás 6 egység;
 - j) fegyver- és lőutasítás 2 egység;
 - k) térképoltasítás 1 egység;
 - l) kézikönyv a segélynyújtásról 2 egység;
 - m) tábori csendőr-utasítás 4 egység.
- Ezenfelül azoknál a hallgatóknál, akik a lovasscendőrséghez való felvételüket óhajtják:
- n) lovaglás 8 egység;
 - o) lódomítási vezérfonal 4 egység;
 - p) lovassági gyakorlati szabályzat 8 egység;
 - q) lóisme, patkolás ismerete, istállószolgálat és lógondozás 3 egység.

Ezenkívül minden hallgató az általános alkalmasságáért két egységet kap.

10. §. A vizsgabizottság összetétele a következők:
Elnök: egy csendőrlégióparancsnok, egy csendőroronagy, egy csendőrszázasos és egy csendőrhadnagy. Utóbbi mint jegyzőkönyvvezető. A tagokat a miniszter jelöli ki. Szavazatok egyenlősége esetében az elnök dönt.

20. §. Az írásbeli kidolgozatokat a bizottság azonnal elbírálni köteles. Az elbírálásnál ugyanazok a szabályok mértékadók, mint amelyeket jelen utasítás 4., 6. és 9-ik szakasza előír és a felzeteket összehasonlítani csak azután szabad, miután a dolgozatok elbírálvá és osztályozva lettek.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

172. Kérdés: Egy baromfikereskedéssel iparigazolvány alapján foglalkozó részvénytársaság napszámba felfogadott egyénekkel vásárolt baromfit az állatvásárokon. Szabad-e ezeknek az egyéneknek iparigazolvány nélkül vásárolni?

Válasz: A bevásárlással megbízott napszámosok jogi műnyelven kereskedelmi meghatalmazottak. Ily kereskedelmi meghatalmazottat bármikor kirendelhet az iparüzésre jogosult részvénytársaság üzletvezetője. Minthogy ezek a kereskedelmi meghatalmazottak nem önállóan foglalkoznak vétel-ügyletek megkötésével és közvetítésével, tehát nem önálló ügynökök, hanem működésük a meghatalmazójukkal szemben fennálló szolgálati viszonyon alapszik, nem esnek az ipartörvény rendelkezései alá és így véleményünk szerint iparigazolványra szükségük nincsen.

173. Kérdés: Valaki minden év őszén néhány sertést vásárol s azokat nyereség reményében pár hétig tartja, majd eladja. Iparszerű foglalkozás-e ez?

Válasz: Az ipari foglalkozásnak első követelménye jogi szempontból az állandóság. Aki csak alkalmilag foglalkozik

valamilyen ipari munka elvégzésével és nincs szándéka ezt a foglalkozása állandóan és keresetszerűen, tehát iparszerűen üzni, az jogi szempontból nem tekinthető iparosnak. Aki csak az év egy bizonyos idején, meglehetősen szűk korlátok között, nyereségre számítva néhány sertést megvesz és elad, nem tekinthető olyannak, mint aki ezt iparszerűleg üzi.

174. Kérdés: A földtulajdonos a búzavetésében kártokozó házizalambokot lelövi. Büntetendő cselekményt követett-e el?

Válasz: A házizalamb vadászata tilos, bár a jelen esetben arról van tulajdonképpen szó, hogy a föld tulajdonosa vagyonának jogos védelmében jár el akkor, amidőn a vagyonát rongáló szárnyasokat elpusztítja. A vadászati törvény szerint a földtulajdonos a ragadozó és kártékony állatokat bármikor pusztíthatja ugyan, de a törvény mint ilyen állatot — a házizalambot — nem jelöli meg, sőt a kártékony szárnyasokról nem is beszél. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kérdés jogszabályaink szerint nyitva lenne, mert a Btk. 79. §-a szerint jogos védelemben jár el az, aki a vagonya ellen intézett jogtalan és közvetlen támadást elhárítja, ha ez az elhárítás a szükséges mértéken túl nem megy. Azt kell tehát eldöntenünk, szükséges volt-e a galambok lelövése a búzavetésben okozott kár elhárítása végett. Véleményünk szerint igen, mert egyrészt a lelövés a galambsereg végleges elhárítására alkalmas, másrészt a pusztá elhessegetéssel azt sem tudja megakadályozni az érdekelt, hogy a galamb néhány perc múlva vissza ne szálljon oda, ahol a kedvelt táplálékára lelt.

Igy tehát a földtulajdonos nem vonható bünvádi felelősségre a beszámítást kizáró jogos védelem miatt. Ha azonban a galamb tulajdonosa ellene bünvádi feljelentést tesz, illetőleg magánindítványt terjeszt elő, azt a Btk. 418. §-ába ütköző ingó vagyonrongálás vétsége miatt el kell fogadni, mert a jogos védelem kérdését az ítélkező bíróság van hivatva eldönteni.

175. Kérdés: Anyagi felelősség terheli-e a szülőket a kiskorú gyermekük adósságai miatt?

Válasz: A kiskorú általában olyan jogügyleteket nem köthet, amelyekkel önmagát kötelezettséggel megterheli, tehát elvileg elesik az a veszély, hogy a szülőknek kiskorú gyermekük adósságaiért helyt kellene állniuk. Bizonyos esetekben béáll ugyan a kiskorúra nézve az ú. n. hallgatag nagykorúsítás esete (önálló háztartás, önálló iparüzés, önálló vagyonkezelés az atya beleegyezésével), ekkor azonban a nagykorúsággal járó összes jogi következmények súlyosodnak a kiskorúra, tehát már éppen ezért a szülők magánjogi felelőssége ki van zárva.

A szülő elvileg felelős a gyermek okozta károkért, ha elmulasztotta a kellő felügyeletet, vagy a felügyeletet alkalmatlan személyre bízta. Ez a jogszabály azonban nézetünk szerint csak akkor alkalmazható, ha a szülő vétkes gondatlansága megállapítható. Lehetnek ugyanis esetek, amikor a serdülő kiskorú önként elhagyva a szülői házat, elzúlik, bűncselekményeket követ el és károkat okoz. Igazságtalanság lenne ilyenkor a szülők vagyoni felelősségét megállapítani, hiszen a gyermekkoron túllévő kiskorúnak a szülői házból megszökését és elkoborlását a leg gondosabb felügyelettel sem lehet meggátolni. Viszont a bírói gyakorlat ismer olyan határozatokat, amelyekben a kiskorú jogügyleteiért a vagyoni felelősséget a szülőkre kimondták azon az alapon, hogy a szülő kiskorú gyermekét köteles eltartani s a jogügyletben a kiskorú vállalta kötelezettség tulajdonképpen a szülőket terhelő tartás kereteiben mozgott. Ha például a kiskorú magának ruhát csináltatott hitelbe, ennek kifizetését nem tagadhatja meg a szülő, ha a gyermek a szülők háztartásában és a szülők felügyelete alatt él és a megrendelt ruhát a kiskorúnak elsőrendű szükséglete volt.

A szülőknek egyébként joguk van gyámhatósági jóváhagyással erkölcsileg romlott, züllött gyermeküket javító-intézetben elhelyezni s legokosabb is, ha ezt teszik, elkerülendő a gyermek viselkedésével előálló jogi bonyodalmakat és ségyent.

A nagy elmék óriási tükrökhöz hasonlítanak, melyekben az egész nemzet megláthatja a saját képét, melytől elborzad, ha elmaradottságát és süllyedését mutatja; de megifjúl s fellelkesül, ha emelkedéssel, fényes jövővel kecsegteti.

GRÜNWARD BÉLA.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Részletkérdések a nyomozásban.

írta: vitéz KUDAR LAJOS százados.

Azok a tanulmányos nyomozások, amelyeket a *Csendőrségi Lapok* számról-számra leközl, nagy értékkel bírnak különösen az őrsőkre beosztott csendőrök kriminalisztikai képzése és önképzése szempontjából. A valóságos élet gyakorlati példái nélkül a nyomozás elmélete valóban csak elmélet marad, már pedig mesterré csak a gyakorlat tehet. Nincs olyan csendőr, akinek annyi és annyiféle esetben lett volna alkalma nyomozni, hogy utasításunk minden egyes elvére vagy szabályára a maga gyakorlatából vehetné a példákat vagy a tanulságokat, mindenki reá van tehát utalva, hogy a mások tapasztalatait is figyelemmel kísérje és alkalomadtán a maga számára értékesítse, nemcsak abból a szempontból, hogy adott esetben mit és miért kell tennie, hanem abból is, hogy ugyanakkor mit és miért nem szabad cselekednie. Ezért kell közkinccsé válnia mindannak, amit egyik vagy másik nyomozó tapasztalt, amire reá jött vagy nem jött reá, egyszóval, ami nemcsak reá, hanem a többi bajtársakra is értékkel bír.

Az eddig megjelent leírások általánosságban elejétől végig leírták egy-egy bűncselekmény történetét, végrehajtási módját és az eljárást, amellyel azt a nyomozó csendőr kiderítette. Az ilyen leírásoknak kétségkívül megvan az az előnyük, hogy nemcsak tanulságosak, de érdekesek is s így nemcsak száraz tanulságot nyújtanak, hanem szórakoztatnak is. Hátrányuk azonban nézetem szerint, hogy éppen az érdekesség kedvéért sok felesleges részletet kell tartalmazniok s terjedelmük miatt az illető nyomozásnak éppen azokkal a mozzanataival, amelyek a legtöbb tanulságot nyújtanák, nem lehet elég részletességgel foglalkozni. Mindnyájan tudjuk, hogy a legérdekesebb vagy a legtanulságosabb nyomozás sem elejétől végig érdekes vagy tanulságos annál kevésbé, miután az eredmény legtöbbszőr csak egy-egy részletkérdés ügyes megoldásán, egy ötleten, egy fordulaton múlik s ha azt a nyomozó szerencsésen eltalálta vagy sikeresen megoldotta, a nyomozás további része annak már csak természetes és logikus folyománya.

Úgy gondolom, hogy ha a leírásoknak főcélját, a tanulságot tartjuk szem előtt, nem okvetlenül szükséges minden egyes esetben az egész bűnesetet és a nyomozás egész történetét ismertetni, elég annak csak a legfontosabb részletkérdésével és a kérdésnek miként való megoldásával foglalkozni, mert hiszen maga a nyomozás sem egyéb, mint részletkérdéseknek, részletproblémáknak és azok megoldásainak sorozata. Ha tehát a sorozatból elhagyjuk vagy legfeljebb csak érintjük azt, ami nem nyújt tanulságot, ellenben annál részletesebben foglalkozunk

azzal a részletkérdéssel, amelynek megoldása a siker eredményezte, hasznosabb munkát végzünk, mintha a legfontosabbat, a lényegét a hosszú leírás keretében csupán csak érintjük vagy felemlítjük anélkül, hogy tanulságaival bővebben foglalkoznánk.

Ha minden nyomozásból ilyenformán csak egyetlen egy tanulságot merítünk is, célunkat elértük, mert hiszen ezek a tanulságok az idők folyamán egymást mozaikszerűen kiegészítik, teljessé teszik és végeredményükben olyan tudássá sűrűsödnek, amely bármikor és bármilyen nyomozásban is biztos és határozott útmutatást ad.

Az alábbiakban a szegedi nyomozó alosztály által végzett egyik nyomozásnak ilyen részletét ismertetem:

*

Az időpont megállapítása egy bűnjel alapján.

1929 őszén, egy novembervégi reggelen Kiskundorozsma határában, „Árpádkert”-en a gyalogjárón halva találták Sitkei Péter árpádkerti tanítót. A nyomozás először gyilkosság címén, de azután emberölés miatt indult meg egy árpádkerti kocsmáros, volt orosz hadifogoly ellen. A tanító ugyanis a feltalálást megelőző éjjelen a gyanúsított kocsmájában mulatott és a megállapítások szerint akkor a kocsmában a kocsmároson és a tanítón kívül más nem volt jelen. A tanító hullájából kivett lövedékről a szakértő azt állapította meg, hogy az leventefegyverből származik. Megindult a kutatás a leventefegyver után, mert az nem feküdt a tanító hullája mellett. Eltelt egy félesztendő is már, de a leventefegyver nem került elő. A gyanúsítottat a törvényszék felmentette s az ügy táblai főtárgyalás előtt állt, midőn mintegy öt nappal a táblai tárgyalás előtt az alosztály híret vette, hogy a leventefegyver alkatrészeit aratómunkások egy rozstáblában 1930 június 29-én megtalálták.

Az üledülői őrs — igen helyesen — a helyszínnek változatlan megőrzéséről gondoskodott, a rozskalászokat a bűnjelek fekvésének a helyén és annak közvetlen közelében nem engedte lekaszálni, a leletről pedig az ügyészségnek és a nyomozó alosztálynak távirati jelentést tett.

A helyszínelő készülség: *Pénzes István* th. és *Szilágyi Lajos* törm. a helyszínre azonnal kiszállt s velük tartottam én is.

Az volt a helyszínelők feladata, állapítsák meg, vajjon a leventefegyveralkatrészek 1. mikor, 2. honnan kerültek a feltalálási helyükre és hogy 3. a lelet összefüggésbe hozható-e a tanító elleni bűncselekménnyel.

Mielőtt a helyszínelők a bűnjeleket feltalálási helyükről elmozdították volna, először lerajzolták és azután leírták azokat. (A bűnjelek nem voltak alkalmasak a lefényképezésre, mert azok a rozskalászok gyökerénél feküdtek és a rozsszárak a bűnjeleket felülről eltakarták.)

Helyszín: Lekaszált, homokos talajú rozstartló, Kiskundorozsma, Árpádkert kápolnájától 450 méterre, délkeletre. Mintegy 4 négyzetméternyi területen a rozszárak áll. A rozsföld tulajdonosa: Hajdu Antal, Kiskundorozsma, Árpádkert 22. sz. alatti lakos.

Szűkebb helyszín: A rozstartló keleti szegélyétől 220 m és a rozstartló északi szegélyétől pedig 6 m-re a lábön hagyott rozszárban egy tusától megfosztott leventepuskacsó fekszik. A csőtorkolat északkeletnek néz. A cső jónéhány rozsszárát kalászosztól a földhöz lapított.

A puskacsótól keletre 2 m-re és a rozstábla északi szélétől 4 és fél m-re egy leventepuskához tartozó tusaborítólemeze fekszik, amelyhez dróttal még 4 drb, a leventepuskához tartozó vasalkatrész van fűzve. A tusaborítólemeztől keletre 1 és fél m-re és a rozstábla északi szegélyétől 7 m-re egy gyufásdoboz fekszik a rozsszárak

tövénél, címlapjával felfelé. A gyufásdoboz felirata: „Kocka biztonsági gyújtó, gyufagyár (Szeged)”.

Miután így a bűnjelek fekvését és közvetlen környezetét lerajzolás és leírás útján nagyjában biztosították, hozzákezdtek feladatuk első részének megállapításához, vagyis, hogy a cső mikor kerülhetett feltalálási helyére. Hogy e kérdésre megfelelhessenek, az egyes bűnjeleket kezdték behatóbban megvizsgálni. Mindenekelőtt a csövet.

A cső hossza: 80 cm. A csőtorkolat fehér, szikes, agyagos földdel van betömődve. Ez azt a benyomást kelti, hogy a csövet régebben és betakaratlanul a földbe ásták.

A cső barnított részén rozsdafoltok láthatók. A rozsdafoltok ritkán helyezkednek el a csőnek azon a felén, amelyikkel felfelé van fordítva. Azon a felén, amelyikkel a földön feküdt, a rozsdafoltok haránt futva, elvékonyodottan csíkozottak. Végül ott, ahol a földdel érintkezett, hosszú, vékony, vízszintes rozsdacsíkok láthatók.

Ezekből az adatokból a csendőrök az alábbi következtetéseket vonták le:

Abból, hogy a puskacsőnek felfelé néző felén ritkán tarkázott rozsdafoltok vannak, az következik, hogy a puskacsövet eső, vagy erős harmat érte. Ez az eső és harmat azonban nem lehetett túlsok, mert a rozsdafoltok csak ritkán tarkázottak. Ezért a faluból két, jó emlékezőtehetségű, megbízható gazdát kérttek, akiktől csak annyit kértek, hogy a legutolsó nagy eső, esetleg jégverés időpontját pontosan állapítsák meg. (Természetes, hogy a gazdák egyike sem tudta, hogy rajta kívül a másik is kapott ilyen kérdést.) Erre az adatra azért volt szükség, hogy a nyomozók legalább megközelítő támpontot kapjanak arravonatkozóan, hogy visszafelé számítva kb. melyik időponttól kezdve kell részletesebb adatokat szerezniük. Nagy eső ugyanis már felületes szemlélet után megalkotott véleményük szerint sem érhetne a puskacsövet, mert akkor annak sokkal rozsdásabbnak kellett volna lennie.

Az sem szorul bővebb magyarázatra, hogy miért volt a puskacsőnek a földön fekvő fele rozsdásabb, mint a felfelé néző része. Mindenki tudja, hogy a puskacső hengeres formájú, a víz tehát a puskacső felső felén csak addig marad meg, amíg a vízcsepp a mélyebb részek felé le nem gördül. A földön azonban már huzamosabb ideig tart a nedvesség, ennek következtében a puskának a földfelőli része rozsdásabb lesz.

A puskacsőnek fel- és lefelé néző felső és alsó fele közötti párhuzamos, haránt futó, kis rozsdacsíkok az esőcseppek lefutásának irányát mutatták.

Tovább vizsgálva a puskacsövet, a felső szíjkengyelkarika csavarjának üres helye a csőtorkolathoz hasonlóan fehér, szikes, agyagos földdel volt tömködött; úgyszintén az irányékkeretnél, az irányéktalpnál, valamint a závarzat finom becsiszolt, bevágott részeinél is szikes föld volt megállapítható.

Ezekből az adatokból a nyomozók az alábbi következtetésekhöz jutottak:

Mivel a puskacső feltalálási helyének talaja homokos, a puskacsővön pedig agyagos föld nyoma látszik, valószínű a feltevés, hogy a puskacső korábban fehér, agyagos, szikes földbe volt elásva, majd bizonyos idő múltán azt onnan kiásták és erre a homokostalajú rozsföldre hozták.

Kinyitva a puskacső závarzatát, a puskacső belseje a töltényür felőli részen rozsdával vékonyan bevont. Ebből meg az következett, hogy a puskacsóból hónapok óta nem lőttek. A csőtorkolat ugyanis földdel tömött, a závarzat

pedig hátulról zárta el a csövet, így csak igen kevés részen tudott levegő szivárogni a csőbe, emiatt volt csak vékony a töltényürben a rozsdásodás. (Kézenfekvő, hogy ha akár a csőtorkolat, akár a závarzat csak kissé is nyitva lett volna, úgy a puskacső belsejében bőséges rozsdásodást kellett volna találni.)

A puskacső alapos szemlélete után a nyomozók minden figyelmüket a puskacső fekvésének helyére fordították. Érzésük szerint is ezt kellett a legalaposabban megvizsgálni, mert az itt nyerendő adatok fogják arra a kérdésre a feleletet megadni, hogy a puskacső mikor kerülhetett a rozsföldre.

A puskacső által lenyomott rozsszárakon és a homokos talajon pontosan a puskacső hosszának megfelelő rozsdás elszíneződést találtak. Ez a puskacsövet ért eső és harmat eredménye volt. Az egyes rozsszárakat a puskacső súlyánál fogva a földhöz szorította. A földhöz szorított rozsszárak hossza általában 5—10 cm-rel volt rövidebb, mint azok a rozsszálak, amelyeket a puskacső nem szorított a földhöz. Ebből az következett, hogy a puskacsövet akkor tették a feltalálási helyére, amikor a rozsszárak már jól ki voltak ugyan fejlődve, de fejlődésük még nem fejeződött be teljesen. Hogy a pontos időt meghatározhassák, minden egyes, a cső által földhöz lapított rozsszárát megvizsgálták. A földhöz lapított rozsszáraknak az a része, ahol a puska feküdt, pontosan követte a puskacső hengeres formáját és így is száradt meg. Ebből az következett, hogy a rozsszárakra még akkor került rá a puskacső, amikor azok még zöldelőben voltak, mert a megérett rozsszárak szalmája olyan aránylag nem nagy súly alatt, aminőt egy puskacső képvisel, nem hajlik, nem formázódik, legfeljebb eltörik, vagy megreped. A zöldelő gabonanemű szára ellenben még rugalmas és visszaadja a reá eső súlyosabb anyag alakját és ilyen formában szárad is meg, ha a tárgy huzamos időn át rajta fekszik. Az így meghajlott rozsszárakban a nedvkeringés még egy-két napig megvolt, de aztán a beállott lassú sorvadás következtében az élet lassan megszűnt bennük.

A rozsfajok vizsgálata még értékesebb adatokat nyújtott. A rozs már kalászba szökkent, a kalász szemei azonban nem voltak lisztesek, hanem csak a szemek burka volt feltalálható, az is összeráncosodva, minden belső tartalom nélkül, úgy, mint amikor a rozs virágzás után elszárad. Ahogy a magyar ember mondja: a kalászok „ablakosak” voltak. Ezzel szemben a puskacső által nem érintett, közvetlen közelben lévő egészséges rozsszálak kalászaik szép termést hoztak.

Midőn az adatok vizsgálatában a nyomozó csendőrök idáig jutottak, hívták a rozsföld tulajdonosát, Hajdu Antalt s felkérték, állapítsa meg, mikor virágzott a földjén a rozs. Csakhamar rájött az öreg, hogy a virágzás a nagy jégverés után két nappal kezdődött és mintegy hat napon át tartott. A nagy jégverés pontos idejét azonban nem tudta megmondani. De volt másik két emberük, akiket felkértek, hogy a legutóbbi nagy esőnek, jégverésnek a pontos idejét állapítsák meg. A két gazda egyöntetűen, de külön-külön előadta, hogy a nagy jégverés május 8-án délután 16 órákor volt. Ezt egy aznapi lakodalomról tudták ilyen pontosan megmondani. Előadásuk szerint azóta kétizben is volt kisebb, negyedórás eső és ötizben nagyobb harmat.

A mikor kérdésre tehát már két adat volt: az 1930 május 8., június 29. közötti idő az egyik, azután a rozs virágzási ideje: 1930 május 10-től 16-ig, vagyis a puskacső május 10. és 16-ika között kerülhetett a rozsföldre.

Mivel a rozsszárakkal az időpont bizonyíthatóan

látszott, a puskacsó által lenyomott rozsszárakat a csendőrök egyenként ollóval többől levágták és egy nagyalakú papírra bankjegyragasztóval felragasztották. A papíron megjelölték a rozsszáraknak azt a részét, ahol a puskacsó feküdt és ahol a rozsszárakat rozsdával megfestette, illetve, ahol azok a csó súlya alatt meggörbültek. Ezt azért tették, hogy az időpont kérdését a bíróság előtt bizonyíthassák. Mert a csendőrnek nem az a kötelessége, hogy csupán a maga megnyugtatósára szerezzen adatokat, hogy a bűnöst nyugodt lelkiismerettel feljelentse, hanem, hogy adataival a bíróságban is ugyanazt a meggyőződést keltse a gyanúsított bűnösségének kérdésében, amelyet ő szerzett a nyomozás során.

Hátra volt még a másik két bűnjel vizsgálata.

Ezek megtekintése a korábbi következtetéseket csak megerősítette.

A tusaborítólemez egyik szögének lyukán vékony drót volt keresztülhúzva, ahhoz pedig a két szíjkengyelkarika és a szíjkengyelkarikához tartozó csavarok voltak hozzákötve. (A drót anyagára, elvágási módjára később térrek ki.)

A tusaborítólemez s a többi vasalkatrészek rozsdásodás szempontjából majdnem azonosak voltak a puskacsónél leírottakkal. Mégis a tusaborító valamivel rozsdásabb volt. Nem sok fejtörés kellett hozzá, hogy ennek a magyarázatát is megkapjuk. A csó ugyanis azért volt kevésbé rozsdás, mert 1. annak barnított volta jobban meggátolta a rozsdásodást, 2. a csó hengeralakú, azon tehát a víz nem sokáig áll meg. Ezzel szemben a tusaborítólemez lapos, tehát a víz jobban megállt rajta, azután a tusaborító nem barnított, tehát jobban eszi a rozsdát.

De akkor örültek csak meg igazán a nyomozó csendőrök, amikor visszatekintettek a tusaborítólemez fekvési helyére. Ott is egy rozskalász feküdt meggörbült szárral. Óvatosan felemelték a földről s pontosan meglátszott rajta, hogy éppen java virágzásban volt, amikor a tusaborítólemez reá esett. Ezért ezt a rozsféjet külön papírlapra ragasztották, mert ebből a szakértő még azt is meg fogja tudni állapítani, hogy hányadik virágzási napjában volt, amikor a tusaborító reá esett. Ezek szerint az általuk fentebb felállított 7 nap (1930 V/10—16.) közül a szakértő meg fogja tudni mondani az egészen pontos időpontot is.

Abból a körülményből, hogy a tusaborítólemez egy rozskalászt maga alá temetett, azt a következtetést is levonták, hogy a szóbanforgó bűnjeleket nem tették, vagy dugták, hanem *dobták* a rozstáblába, mégpedig annak északi szegélyéről. Ezt az utóbbi körülményt onnan lehetett megállapítani, hogy a szűkebb helyszín a rozs északi szegélyétől átlag $4\frac{1}{2}$ —7 m-re volt, míg déli szegélyétől 80, keleti szegélyétől 220 és nyugati szegélyétől pedig 100 méterre. Nyilvánvaló tehát, hogy a bűnjeleket csak a rozstábla északi szegélyénél állva dobhatta be a rozsba a tettes. Ez a feltevés annál inkább is helytálló volt, mert a rozstábla északi szegélyénél növényben lévő kukoricás van, míg annak nyugati és déli oldalához újabb rozstáblák csatlakoznak, a keleti szegélyen pedig kocsíút vezet, mintegy 220 m távolságról. A fenti feltevést még az is támogatta, hogy a bűnjelek a rozsszárakat északról dél irányába lapították a földhöz.

Hátra volt még a harmadik bűnjelnek, a gyufaskatulyának a vizsgálata.

Ez végleg megnyugtatta a csendőröket afelől, hogy eddigi következtetéseik valóban helytállóak.

A skatulya feliratával felfelé fordulva feküdt a rozs-

föld homokján. Kihúzva a doboz betétjét, abban 8 drb, leventepuskához való töltényt és 3 drb leventepuskához tartozó kisebb fémalkatrészt találtak. A lövedékek és a leventepuskacsó alkatrészei teljesen rozsdamentesek voltak. Ez az adat is azt a korábbi következtetést támogatta tehát, hogy a bűnjelek feltétlenül a nagy eső után kerültek a rozsba. Mert ha a nagy eső alkalmával (1930 V/8.) már ott lettek volna, akkor a sok víz a skatulya fedelét feltétlenül átáztatta volna és belsejébe hatolva, a fémrészeket rozsdafoltokat idézett volna elő. Mivel azonban rozsdának még a nyomát sem találták, kézenfekvő volt a gondolat, hogy a bűnjelek a nagy eső után kerültek a rozsba.

De volt még egy másik adat is, ami ezt a feltevést támogatta. A gyufásdoboz sárga címkéje, amelyen a felirat volt, teljesen ép állapotban volt rajta a dobozon. Ha a nagy eső érte volna, úgy az a címkét — a ragasztóanyagot feloldva — lemállasztotta volna. A rozs attól a sok víztől, ami május 8-án a bűnjelek feltalálási helyén a földre hullott, a gyufásdobozt semmi körülmények között sem tudta volna megóvni. A záporosó délután 16 órakor kezdődött és teljes erővel másfél órán keresztül tartott. Ez a vízmennyiség sok rozsdafoltot és a gyufásdobozon más elváltozást okozott volna, mint aminőt a csendőrök a fent leírtak szerint azon találtak. A gyufásdoboz címkéjén mindössze jelentéktelen kisebb púposodás volt, ami azonban mindössze amellett szól, hogy a doboz némi kis nedvességet mégis csak kapott. Ez pedig a másik két bűnjenel talált rozsdafoltokkal összhangba hozható.

Igy tehát az időpontot — 1930 V/10—16. — eléggé megközelítően meg lehetett adni, sőt a szakértőnek meg volt a lehetősége arra, hogy azt még pontosabban, dátum szerint is megjelölje.

Rátérek ezeketán a második kérdésre, hogy t. i. a bűnjelek *honnán* kerültek a feltalálási helyükre.

Már a helyszín, helyesebben a puskacsó leírásánál említettem, hogy a csőtorkolat, továbbá a szíjkengyelkarikák csavarjának bevájata és végül a závarzat finom, becsiszolt részei fehér, szikes, agyagos földdel tömődöttek. Ebből arra lehetett következtetni, hogy — miután a rozsföldnek talaja homokos — a puskacsó és a többi bűnjel is előbb agyagos földbe volt elásva és csak azután vitték azokat a feltalálási helyükre.

Tapasztalati tény, hogy a tettes — hasonlatosan a kölykeit féltő macskához — sohasem tudja biztonságban a bűnjeleket és ezért azokat egyik helyről a másik helyre hurcolja.

1929 novemberében ölte meg a nyomozás egyéb adatai szerint a gyanúsított kocsmáros Sitkei tanítót, tehát alapos volt a gyanu, hogy először az ő udvarában — amelyről tudtuk, hogy talaja fehér, szikes, agyagos — voltak a bűnjelek elásva. Ezt a feltevést egyebekben kívül még az is támogatta, hogy a bűnjelek feltalálási helye és a gyanúsított háza között egy kocsíút vezet, amelyen feltűnés nélkül el lehetett jutni a rozsföldhöz.

A nyomozó csendőrök a gyanúsított udvarában több gödröt találtak. Ezek közül azokat, amelyekről már első látásra meg lehetett állapítani, hogy régebbi keletűek, figyelmen kívül hagyták, ott azonban, ahol friss ásási nyomokat találtak, kutatni kezdtek. Jó órai munka után az egyik gödörben hengeralakú lyukat találtak, melynek mélysége a puskacsó hosszának és még egy negyedméternek felelt meg. Ebből a gödörből 10 cm-enként mintát vettek és a bíróságnak beszolgáltatták. Ezt azért tették, mert nemcsak a gyanúsítottnak, hanem még öt árpádkerti lakosnak az udvara is fehér szikes, agyagostalajú volt, azt remélték tehát, hogy az Országos Bírósági Vegyészeti

Intézet meg fogja tudni állapítani, hogy vajjon a bűnjeleken talált földmaradványok azonosak-e a gyanúsított udvaráról vett minták földjével. Csak magának a földnek az alapján ezt persze nehéz megállapítani, mert hiszen ilyen kis távolságokon a föld összetétele lényeges eltérést nem igen mutat, de nem látszott kizártnak, hogy a gyanúsított udvarának földjében olyan anyagokat lehet majd találni, amelyek a többi udvar földjében nem lesznek benne (az udvarra öntött folyadékok, moslék stb. maradványa.)

Fentebb, a tusaborítólemez leírásánál említettem, hogy annak lyukján (ami a csavar beillesztésére szolgált) drót volt áthúzva és ahhoz voltak a szíjkengyelkarikák és a csavarok hozzáfűzve. A gyanúsított udvarának vizsgálata alkalmával feltűnt, hogy a kerítésén sok a drótozás. Ezért a csendőrök nagyító segítségével a kerítésen és a tusaborítón talált drótok között összehasonlításokat eszközöltek. És eredményesen. A birtokukban volt vastagságmérő — amivel a milliméter századrészt is pontosan meg lehet mérni — az egyik drótot a tusánál átfűzött drót vastagságával hajszálnyira egyezőnek mutatta. Ezt a drótot is őrizetbe vették.

Végül rátérek a harmadik kérdésre, hogy a rozsföldön talált bűnjelek összefüggésbe hozhatók-e a szóbanforgó bűncselekménnyel?

Erre a kérdésre *Márkus György* tiszthelyettes, az üledülői őrs parancsnoka gyűjtött értékes adatokat, amíg a mi nyomozóink a másik két kérdéssel foglalkoztak.

Márkus tiszthelyettes a megölt tanító egyik leventekötőtársától megtudta, hogy a Sitkei leventepuskája csövén, ott, ahol a cső a závarzattal izesül, a többi puskától való megkülönböztetés végett egy kis kereszt van bevésva a csőnek a szíjfelőli részén. A keresztet a látatlanul megjelölt helyen feltalálták.

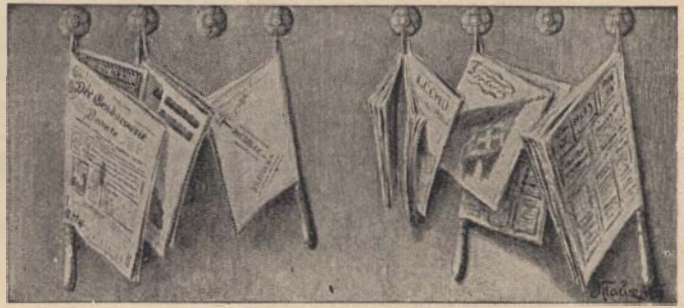
Egy másik levente segédoktató meg azt adta elő, hogy egy alkalommal a Sitkei tanító leventepuskájából az a szög, amely a puska ravaszát a závarzathoz rögzítve tartja, elveszett. Sitkei ekkor őt bírta meg, hogy a szöveget jobboldalról teljesen ellapított, míg annak felülete a baloldaltól a természetes törési felületet mutatta. Megtekintve az említett szöveget, azt a levente segédoktató bementése szerinti állapotban találták.

Ezek szerint a harmadik kérdés is tisztázódott.

Az alosztály a feljelentést a bírósághoz ezek szerint tette meg. Az ügy jelenleg a Kúria előtt fekszik.

Egy kissé talán túlságos részletességgel is foglalkoztam a ikérdéssel. Azért tettem, hogy a csendőrök figyelmét felhívjam az *aprólékos* nyomozási munka fontosságára. Nemcsak arra kell figyelmet fordítani, ami szembeötlik, hanem arra is, ami aprólékosnak, mellékesnek, vagy éppen jelentéktelennek látszik, mert sokszor csak ezekből az adatokból származhatik eredmény. Az elnagyolt nyomozás a legtöbb esetben felületes. Ha a csendőr bűnjelet vesz a kezébe, azon nemcsak azt kell meglátnia, amit minden laikus is meglátna, hanem olyan aprólékos dolgokat, nyomokat, elváltozásokat stb. is, amelyeknek meglátásához, feltalálásához és értékeléséhez valóban szakértelem szükséges. A nyomozási képesség kérdése azután, hogy ezeknek a jelentéktelennek látszó adatoknak a sorozatából helytálló és bizonyító következtetéseket tudjunk levonni és az igazságszolgáltatás rendelkezésére bocsátani.

Azt hiszem, hogy minél több ilyen leírás csak emelné a tanulságos nyomozások értékét s fokozná azok tanulságait.

LAPSZEMLE.

(Poroszország.) Der Gendarm.

14. sz.

Kurt Faenrich rendőrtisztviselő sematikus táblázatot készített azokról az intézkedésekről, amelyeket: 1. valamely személy eltűnése, 2. ismeretlen hulla fellelése esetén tenni kell. Az intézkedésre hivatott hatóságok külön-külön sorban, egy-egy kockában vannak felvéve, amely után, az egyes intézkedések vezérszavai, a használandó blanketták sátirozásával jelölve, stb. található. (Az egész megfelel annak, mintha pl. a Szut. 422. vagy 423. pontját vezérszavakban, kockák s egyéb rajzok segítségével, szöveg helyett sémába foglaljuk.)

Japánban is gazdasági krízis van, a kormány ott is a fokozott takarékoság útjára lépett és egyebek között felszólította a tisztviselőket, hogy önként lemondanak-e a fizetésük 10 százalékáról. A tisztviselőknek nem kellett válaszolniok, mert a gazdasági érdekeltségek olyan határozottsággal tiltakoztak a terv ellen, hogy a kormánynak el kellett állnia attól.

Pommern tartomány csendőreinek egyesülete évi rendes közgyűlésén tartott beszámolóból említésreméltó:

A vezetőség javasolta, hogy a védőkutyák számát emeljék fel. (Az a törekvés, hogy minden csendőrnek legyen kutyája.)

A körzet- és osztályvezetőknek (kb. a mi szárny- és osztályparancsnokaink) kiutalt autók (tehát van ilyen) fenntartására havi 25 márkát kértek. Remélhető, hogy ezt meg is adják.

A csendőrségnek motorkerékpárokkal való nagyobb mérvű ellátását a belügyminiszter nem tartja a szolgálat érdekében állónak.

—O—

(Csehország.) Četnické Listý.

16. szám.

Vezető helyen foglalkozik az „Obzor”-nak lapunk 23. számában ismertetett állománykimutatásával és igyekszik kimutatni, hogy az Obzor tervezete nem szolgálna a csendőrség érdekeit. Visszautasítja az Obzor támadását s az egyes rangosztályok létszámemelésének esélyével foglalkozva kifejti, hogy a csendőrfelügyelőség által tervezett állományt a maga részéről sem tartja kielégítőnek.

A nemzetközi bűnügyi kongresszusra 400 külföldi résztvevőt vártak. A kongresszus 4 csoportban dolgozik, amelyek mindegyike 3 konkrét kérdéssel foglalkozik. I. csoport. (Törvényalkotási): Melyek volnának a legmegfelelőbb biztonsági rendszabályok, hogyan volnának azok szabályozandók? Kívánatos-e egyesíteni a büntetőjog alapelveit, milyen mértékben és milyen eszközökkel? A szabadlábán eltöltendő bizonyos időtartamú büntetések különböző nevei egyesíthetők-e s helyettesíthetők-e egyetlen büntetésnemmel? Hogyan kell ezt megszervezni? — II. csoport. (Közigazgatási): Ervényes törvények keretében hogyan kellene formulálni a büntetések letöltésének jogszabályait? Hogyan kell megszervezni a fegyintézet személyzet nevelését és legmegfelelőbb kiválasztását? Miképpen kell használni közös zárka mellett a magánzárkát? — III. csoport. (Preventio): Hogyan lehet összeegyeztetni bizonyos személyek előéletének nyomozását, a rehabilitálás és az elbocsájtott fegyencekről való további gondoskodás gondolatával? A feltételes büntetés és feltételes szabadlábára való helyezés szabályozása és hatása; a nemzetközi felügyelet szabályozása. Nemzetközi együttműködés megszervezése a gonoszítottak és azok okainak megfigyelésében. — IV. csoport. (Gyermekekügyi): Fiatalkorú bíróságok, szervezésük és segédeszközeik. Fiatalkorú bűnözők elhelyezése és a fegyelfenntartás legjobb eszközei. A fiatalkorú vagyona ellenőrzésének, kezelésének és felhasználásának

módja a büntetés tartama alatt; továbbá, hogy a bűnügyi költségek ilyen vagyomból fedezhetők-e? Mint már említettük, a kongresszus tagjainak szabad idejükben való szórakoztatásáról külön hölgybizottság gondoskodik. A cseh igazságügyminisztérium a kongresszus tagjaival német, francia és angol nyelvű füzetekben ismerteti a cseh börtönügy mai állását. A lap reméli, hogy a kongresszus előnyösen fog hatni a cseh börtönügy fejlődésére s egyben hozzájárul a nemzetközi kulturális és személyi kapcsolatok létesítéséhez és megerősítéséhez.

Az Obzor csendőrségi humoreszkjei ellen intézett állandó támadásainak igazolására szemelvényeket közöl az eddig megjelent kötetekből, ezzel akarván figyelni, hogy ennek a sajtóterületnek közönséges, durva hangja, erőtikus tartalma, a testület tekintélyének legnagyobb kárára van. Az ismertett szemelvények a mi fogalmaink szerint csakugyan merésznek látszanak. A lap megjegyzi, hogy ilyen nyomdatermek kiadásának a régi monarchia idejében lett volna helye, de akkor a szerkesztők ilyesmire nem is gondoltak. Úgy látszik, az osztrák monarchia közelebb állott szívükhöz, mint a csehszlovák republika. A testület minden esetre meg lesz elégedve, ha a csendőrségnek a monarchiából származó oszlopi el fognak tűnni.

Külön rovatban megkezdi a csendőrségi beszerzőközpont alapszabályainak ismertetését.

A nyugdíjasok egyesülése augusztus 3-án választmányi gyűlést tartott, amelyen éles bírálatok hangzottak el a nyugdíjgyújtási törvény sérelmes rendelkezéseiről. A lap türelme inti a nyugdíjasokat, mert az illetékes hatóságok el vannak halmozva munkával, úgyhogy a törvény végrehajtása valószínűleg késni fog. A nyugdíjasok I. csoportja, amely f. év elejétől visszamenőleg elsősorban kapja meg az új nyugdíjat, 54 ezer személyt számlál. Ezek között van 34 nyugdíjas, akik 1834 előtt születtek, tehát most 96 évnél idősebbek, 191 születtek 1835 és 1839 között, 1030 született 1840—1844-ben, 3147 pedig 1842—49 évi születésű.

Hosszabb cikkben ismerteti a hónapok óta tartó közigazdasági krízist és az ennek folytán fellépő drágaságot, amelyet főként a fixfizetésű alkalmazottak sínylenek meg. A drágaságot a nagykereskedelem okozza, amelynek erélyes megrendszabályozását tartja szükségesnek.

Úgyancsak emelkedő tendenciát mutat a köztársaságban a bűnözés is. Számokkal szemlélteti, hogy a köztársaság fegyintézetei, börtönei és fogházai túl vannak telítve. A helyzeten nem lehet szavakkal és értekezletekkel segíteni, ennek egyedüli módja a közbiztonsági szervek megélhetésének és ezzel munkakedvének emelése.

A közalkalmazottaknak megtiltották, hogy kérelmeik elintézésére képviselő-pártfogókat vegyenek igénybe, a lap megjegyzi, hogy ha valaki indokolt áthelyezést vagy nyilvánvaló kérelmet akar pártfogó útján orvosolni, az nem korrupció, de ha valaki arra használja fel a pártfogót, hogy soronkívül előlépjön, vagy hogy 20—24 éves fiát vezérigazgatónak tegye meg, az igen is panama és ezt csakugyan üldözni kell.

—0—

(Csehország.) Četnický Obzor.

22. szám.

„A veszélyeztetett közbiztonság” címmel szolgálati szempontból foglalkozik a közigazgatási csendőrtiszteknek a nyomozószolgálatban való tényleges részvételének elrendelésével. A csendőrség, mint a megbolygatott hangyaboly, egységesen foglal állást az új rendelkezés ellen, amely sem jogi, sem szolgálati szempontból nem állja meg a helyét. Közli, hogy ezt a rendelkezést céltudatosan készítették elő a sajtóban s hogy minél kevesebb feltűnést keltsenek vele, nyáron — tehát parlamenti szünetben és az általános szabadságolások idején — adták ki. A rendelkezés súlyos aláértékelése a csendőrség értelmének és jogaiknak és jogaiknak. Módot nyújt, hogy egyes, csupán a külsőségekben lovagoló előjárók a csendőrség zaklatását, a már ismert módszereik szerint a végtelenségig vihessék. A közvélemény — a lap szerint — megdöbbenéssel fogadta ezt a rendeletet, mert félt, hogy a közigazgatási tisztek közvetlen beavatkozása folytán az alacsony népréteg tömegei, valamint a jog és az igazság is szenvedni fog. Fel kell ugyanis tenni, hogy a közigazgatási tisztek társadalmi állásuknál fogva inkább a felsőbb néprétegek jogait fogják védeni, módot nyújtanak a magasabb körök, parancsnokságok, sőt a belügyminisztérium beavatkozására az igazság keresésében. Pártatlanságuk tehát egyáltalán kétséges. Az új rendszer fölösleges túlkidadásokat is jelent az államra, mert napidíjként tetemes jövedelmet biztosít nyomozás ellenőrzése címén, a közigazgatási tisz-

teknek. Ismeretes, hogy utóbbiak a kerületi főnökökkel igen rossz viszonyban vannak. A helyzet most még jobban ki fog élesedni és a csendőr nem fogja tudni eldönteni, hogy vajjon a törvény szerinti közigazgatási, vagy az új rendelet szerinti katonai előjáróinak parancsait teljesítse-e. Félt, hogy a közigazgatási, most már közvetlenül is hatalmukban tartván a csendőröket, azokat még inkább fogják a testületből kiüldözni, mint ahogy eddig közvetve tették. Senkinek nem jutna eszébe, hogy pl. az egészségügyi csapat tisztjeit, akik a beosztott személyzetnek csupán katonai előjárói, orvosi teendők ellátásával bízza meg. Ilyen esztelenséget a csendőrségnél mégis el mertek követni. Nyilvánvaló, hogy a közigazgatási tiszteknek legalább 4 évig kellene különböző beosztásban tényleges csendőri szolgálatot teljesíteniük, hogy a csendőrségi szolgálathoz hozzászólhassanak. Erről azonban semmi gondoskodás nem történt. Jogász hatáskört adtak nekik, jogi előképzettség nélkül. Ezt a tényt a közbiztonság fogja megsínyleni s ezért a közvéleménynek már most állást kell foglalnia az ilyen meggondolatlan rendelkezések ellen.

Beran képviselő, a köztársasági párt főtitkára a csendőrség előléptetése és illetményei ügyében több kérdést intézett a belügyminisztériumhoz, melyeket a lap a következőkben ismertet:

1. Kérte, hogy az őrmesterek 10 évi szolgálat után nemcsak „igen jó”, hanem „jó” minősítéssel is léphessenek elő törzsőrmestereké. A minisztérium azt feleli, hogy az előléptetési feltételeket módosítani kívánja. E terv szerint az őrmesterek 15 évi szolgálat után lépnének elő törzsőrmestereké, ha csak „jó” minősítésük volt az utolsó három évben. A lap megjegyzi, hogy ez a terv ellentmond a törvénynek, mely szerint az őrmesterek a hadsereg őrmestereivel azonos elbánásban részesítendők. Utóbbiak pedig már 7 év után lépnek elő törzsőrmestereké.

2. Két évvel ezelőtt kb. 300 őr megszüntetését rendelték el. Közbiztonsági okokból ez a rendelkezést nem lehetett végrehajtani, de a vezetőség felhasználta arra, hogy a kérdéses őrökre ne nevezzen ki főőrmestereket, amint azt tennie kellett volna. A minisztérium azt feleli, hogy a jelentéktelenebb őröket fokozatosan megszünteti, mert a tapasztalat szerint a nagyobb létszámú és nagyobb őrskörletel bíró őrök jobban váltak be. A főőrmesterek létszámát az új állományrendezéssel kapcsolatban amúgy is emelik, tehát így sérelem nem történt.

3. A csendőrök ma 300—2100 koronáig kapnak csendőrségi pótdíjat, amely békében 600—2400 korona volt. Kívánják, hogy a csendőrségi pótdíjat egységesen a már megígért 4000 koronára emeljék és a nyugdíjilletménybe beszámítsák. A minisztérium azt feleli, hogy ezt a kérdést fontosnak és halaszthatatlannak tartja, de amíg a többi alkalmazottak pótdíjai rendezve nincsenek, ezt a kérdést nem oldhatja meg. A lap megjegyzi, hogy a csendőrség 1872 óta kapott csendőrségi pótdíjat, míg a rendőrség és más közbiztonsági szervezetek csak a legutóbbi időben kaptak „szolgálati pótdíjat”, tehát a kettő között semmiféle összefüggés nincs.

4. Csendőröknek lövészegetésbe való belépése ügyében azt feleli a minisztérium, hogy a teljes partatlanság megóvása céljából meg kellett tiltani, hogy a csendőrök politikai színezetű egyesület tagjai lehessenek. Ezért nem engedik meg, hogy a csendőrök pl. a cseh központi iskolaegetésületnek, a Sokol-nak lehessenek tagjai. Még a szolgálattal összefüggő egyesületekbe, mint pl. rendőrkutyaidomító egyesületbe való belépést is a legszükségesebb mértékre korlátozzák.

A nyugdíjasok nehéz anyagi helyzetén segítendő, az Obzor állásközvetítő irodát rendez be, amely 50 korona előleg és eredmény esetén utólag fizetendő további 50 korona ellenében megfelelő állást ígér a csendőr nyugdíjasoknak.

Bergman képviselőt, mint a csendőrség jövőjét, ötvenedik születésnapja alkalmából külön cikkben ünneplik.

Vegyes hírek rovatában írja, hogy a napisajtó szerint dr. Sevesik törzskapitányának „Gyakorlati útmutatások gyűjteménye a büntetőtörvény oktatásához” című munkája plágium, melyet merészen úgy szerint vett át Stooz bécsi egyetem tanár „Strafrechtsfälle für Studierende” című munkájából, természetesen a forrás megjelölése nélkül.

A „Národní Osvobození” ír az irodákban alkalmazott főőrmesterek ellen, akik alárendelt szolgálatot látnak el, protekciós emberek és elveszik a külszolgálaton levők előléptetésének lehetőségét.

A közvélemény nem ismeri a csendőrség tevékenységét, ezért az Obzor arra biztatja olvasóit, hogy családtagjaik útján közöljék a sajtóval az őrökön előforduló érdekesebb eseményeket.

A rendőrség egy kommunista képviselőt megvert, egy kommunista képviselőt pedig felpofozott, annak dacára, hogy

azok mint képviselők igazolták magukat. Az esettel a külföldi sajtó is foglalkozott. Az Obzor megállapítja, hogy a csendőrséget ilyesmivel eddig még nem vádolták meg.

A csendőrségi hátibőröndökkel kapcsolatban követeli, hogy nem kell bevárni a nemzetvédelmi minisztérium döntését, menjen egyszer a csendőrség önálló utakon és ne a katonák feje után ballagjon. Az illetékesek figyelmét az amerikai hátizsákokra hívja fel, amelyek a célnak ideálisan megfelelnek.

A prágai országos főhivatal mint politikai hatóság felelősségre vonta az Obzort, hogy mi jogon használja címlapján az egyes csehszlovák tartományok címereit és ezzel a lapnak hivatalos színezetet ad. Az Obzor magyarázatát elutasították. Az ügy fellebbezés alatt van. A lap megjegyzi, hogy a Četnické Listy a nagy államcímert használja a fedőlapján (amely a kis magyar címet kétfelé osztva magában foglalja. Szerk.) s ezért senki nem vonja felelősségre, látszik tehát, hogy honnan fúj a szél.

Egy meglepő szemle alkalmával egyik örsön az örsparancsnok feleségét a laktanyában a napos szolgálatot teljesítő csendőrrel beszélgetve találta a szemlélő törzstiszt. Az esetet napiparancsban közölte és megtiltotta, hogy a csendőrök nejei a laktanya szolgálati helyiségeiben tartózkodjanak. A lap megjegyzi, hogy ezen intézkedés általános kihirdetésével a szemlélő minden alap nélkül női becsületében gyanúsította meg az örsparancsnok feleségét, amivel semmi esetre se járult hozzá tekintélye emeléséhez és a csendőrség jó hírvenének öregbítéséhez.

Őszi ének.

~ Veszprémi Antal őrmester emlékezetére. ~

Tavaly történt. Egy hideg őszi éjszakán puskagolyók fúródtak süvöltve a bormászi erdő elmerült sötétjébe. Árnyak lapultak a fatörzsek mögött, titokzatos léptek suhogtak az éjben, rejtelmes ujjak görbültek a fegyver ravaszára, tüzcsíkok égtek a puskák csövén, dörögve ugrottak az éjszakának a gyilkos ólomdarabok... és a bormászi erdő sötétjébe benyújtotta csontkezét az irtalmatlan halál. Harc volt. Egy férfi harcolt. Egy csendőr.

Egy éve. Most újra ősz van. Esős, októbervégi nap. Vonatok, autók, fogatok ontják egy kis mosonmegyei falu felé a csendőrség, honvédség, vámörség, rendőrség, polgári testületek és magánosok százait. Tisztelegni jöttek Lébénybe a márványba vésett csendőrkalap előtt.

*

Mise a lébényi hatszázéves templomban. Fehérfejjű pap a gyertyák sárga fényében... Orgonazúgásban hömpölyög az ének... Nézem a templom komor boltozatát, a sűrű falakat, a homályba olvadó különös faragványokat. Mennyi görcsös sírást, mennyi gyermekkacagást, temetést, keresztelőt, gyászfényt, mirtuszkoszorút, rekviemet és Te Deumot láttak ezek a vén kövek!... Ha várat vagy bástyát emeltek volna hatszáz évvel ezelőtt e kövekből, ma csak golyótépte, tűzmarta, csonka romok hevernének itt a síma falak helyén. Így, templomnak: állanak, mert az Istennek adnak hajlékot.

Kövek sorsa, ember sorsa: egy. Istennel templom, nélküle földi hiúság, amely azért van, hogy rommá omoljék.

Elhallgat az orgona. Elhaló csengetyűszó... tompán kondul meg egy harang... „...Domine, non sum dignus...” A lehajtott fejekre ránehezedik a csend.

Ésöcseppek verődnek dobolva a templomablak színes tábláira.

*

A bormászi erdőben vagyok. Fehér kötömbön éles fekete betűk: „Ezen a helyen... Veszprémi Antal csendőr-őrmester... tűzharcban... hősi halált halt...” A fák között csendőrök állnak vigyázzban. Szélroham tépázza, borzolja az esőtől fénylő tollakat. Koszorúk fekszenek a fehér kő lábánál. Őszbajuszos, csizmás öreg támaszkodik két karjával egy fiatal fának. Veszprémi József édesapja... Ránduló válla megrázza a hajlós törzset s ilyenkor koppanva, könnyű, gyors záporként hullanak a cseppek a barna avarra... Mintha együtt sírnának... Mennyi fájdalom és őszinteség van egy férfi sírásában!...

*

Végzetlenül esik... Ónosan, csapkodón. Az utolsó stációnál állunk: a falu végén egy kis temetőben. Nedvesen fénylő márványoszlop előtt aranygalléros tisztek s fekete ruhás urak csoportja... A síron virágok s koszorúk... Örökzöld, őszirózsza, krizantémum, babér. Szalayok kigyóznak a földön. Beszéddek... Egyszerű, katonás szavak. Vezényszó harsan; csattognak a puskaszíjak, balra vágódnak az állsízias arcok. Kalapok repülnek le a fejeikről és fehér kesztyűk emelkednek tisztelgésre. Dörögve tör az ég felé a Himnusz. Öreg csendőr áll velem szemben. Ismerem. Kemény katona. Élesen rajzolt pergament arcán csendesesen gördül egy könnycsepp lefelé; az erélyes áll szögleténél megáll egy pillanatra, aztán lassan lehull a köpenyére. Hét kitüntetés feszül a széles mellén. Ez a könnycsepp a nyolcadik...

*

Százkilométeres sebességgel suhan az autónk vissza Győr felé. Légörvények vágják az útból, a lehullott faleveleket; nesztelenül falja a gép a fekete utat. Most lassít a kocsi. Tülköl. Két férfi tér ki az úton. Csak két szuronyt és két tollaskalapot látok belőlük. Járór. Az arcukba porladt cseppeket vág az eső, a szél belekapaszkodik a köpenyükbé, a vihar tépi a kalapot a fejükről. Mennek. Nekik menniök kell. Fejük felett úgy lobog a toll, mint egy büszke zászló a Bevehetetlen Vár tornyán...

Utánuk nézek sokáig, míg el nem nyeli őket az ezüstös őszi köd...

ENGELMANN ANDOR g. zászlós.

—O—

Dr. Miskolczy Ágost főügyési helyettesi kinevezése.
Dr. Miskolczy Ágost kir. ítélőtáblai bírót Kormányzó Úr Öfö-méltósága budapesti kir. főügyési helyettesé nevezte ki. A budapesti kir. ítélőtábla teljes ülésén végbement eskütétel után dr. Degré Miklós kir. ítélőtáblai elnök meleg szavakkal üdvözölte az új főügyési helyettest. Dr. Miskolczy Ágost — mint ismeretes — lapunk illusztris belső munkatársa, aki nagy tudású és széleskörű tapasztalatait lapunk hasábjain bocsátja tanulni vágyó olvasóink rendelkezésére, de testületünknek ezen felül is igazi barátja és jóakarója. Magas ki-nevezéséhez őszinte örömmel és nagyrabecsüléssel gratulálunk.

Fegyverhasználat. Erdei Miklós máriapócsi örsbeli csendőrt eltávózása alkalmával f. hó 3-án 22—23 óra közötti időben Hajduhadház (Hajdu megye) községben a Molnár-féle vendéglő előtt az utcán Salánki Imre és 6 társa, ottani legények megtámadták. Erdei kardfegyvert használt ellenük, mely könnyű sérüléssel végződött. A kivizsgálás folyamatban van.

Gyilkosság kísérlete és öngyilkosság. Lapunk zártakor értesültünk, hogy a törökisztmiklósi (Szolnok m.) örs állományaiba tartozó Járdék Mihály lovascsendőr november 6-án 7 órakor a legénységi szobából kimenni szándékozott Bartha Sán-

dor gy. őrmestert lelőtte, egy lövéssel pedig magát lötte fejbe. Járdek azonnal meghalt, míg Bartha őrmester sérülése életveszélyes, amellyel beszállították a szolnoki vármegyei kórházba. A cselekmény indítóka eddig ismeretlen. Bartha őrmester eszméletlen állapotban van. A kivizsgálás megejtése végett a szárnyparancsnok a helyszínre kiszállt.

Hamis egypengősök. A vidéki csendőrörsöknek a nyomozóosztályhoz intézett jelentései szerint az utóbbi időben sok hamis egypengős került forgalomba, különösen vásárok alkalmával. Most Budapesten az autótaxivállalat 58 darab hamis egypengőt szolgáltatott be a főkapitányságon. Az a vélemény, hogy nagyszabású hamispénzgyártásról van szó és ezért úgy a csendőrség, mint a rendőrség széleskörű nyomozást indított.

Dicséretnek. A m. kir. csendőrség felügyelője alább nevezetteknek *dicséző okirattal való elutás mellett dicséző elismerését nyilvánította: Valasek Alajos* IV. ker. tiszthelyettesnek hosszú csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén, valamint irodai szolgálatban kifejtett, szorgalmas és előjáróit odaadóan támogató működéséért; *Kelemen Miklós* IV. ker. tiszthelyettesnek hosszú csendőrségi szolgálata ideje alatt általában, különösen pedig mint őrs- és ideiglenes szakasparancsnok, alárendeltjeinek nevelése és vezetése körül, valamint a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és igen **eredményes** működéséért; *Vogronics Boldizsár* IV. ker. tiszthelyettesnek hosszú csendőrségi szolgálataiban általában, különösen pedig utóbbi években segédoktatói minőségben a legénység kiképzése, oktatása és nevelése terén kifejtett, kiválóan buzgó és eredményes működéséért és *Pisovics József* tiszthelyettesnek dombóvári szakasparancsnoki minőségben, Tolna vármegye Nagykonda-pusztá vidékén nagymértékben elharapódzott és a közbiztonságot is komolyan veszélyeztető orvvadászat tettesének hosszabb időn át eszközölt fáradtságos és leleményes, tervszerűen és minden részletre kiterjedően lefolytatott nyomozásáért és elfogásáért, továbbá az alárendelt őrsparancsnokainak mutatott kiváló példaadásáért. — *A m. kir. székesfehérvári II. ker. parancsnoka Putz György* tiszthelyettes 1928. és 1930. évben a gödöllői örökönitményen *Kormányzó Úr Öföméltósága* magas személyének biztonsaágá érdekében, kiváló buzgalommal, igen lelkiismeretesen és példás magatartással teljesített kitünő szolgálatait *dicséző okirattal* látta el. — *Rácz József* tiszthelyettesnek 1930. évben, *Nyakas József* csendőrnek pedig 1929. és 1930. évben a gödöllői örökönitményen *Kormányzó Úr Öföméltósága* magas személyének biztonsaágá érdekében, kiváló buzgalommal, igen lelkiismeretesen és példás magatartással teljesített kitünő szolgálatait *dicséző elismerését nyilvánította.* — *A m. kir. szombathelyi III. kerület parancsnoka Takács József* II. tiszthelyettes a *Kormányzó Úr Öföméltósága* magas személyének biztonsaágát célzó nehéz szolgálatainak három ízben kiváló szorgalommal és eredménynyei való ellátásáért *dicséző okirattal* látta el, *Layer Janos* törzsőrmesternek, *Szollár János*, *Horváth Gyula* II. és *Segyeyi János* őrmestereknek pedig a *Kormányzó Úr Öföméltósága* magas személyének biztonsaágát célzó nehéz szolgálatainak két ízben kiváló szorgalommal és eredménnyel való ellátásáért, a szolgálat nevében *elismerését fejezte ki.* — *A m. kir. pécsi IV. kerület parancsnoka Fülöp Károly* tiszthelyettesnek, mert a gödöllői örökönitményre két egymást követő éven át történt, huzamosabb ideig tartó vezénylése alkalmával, a reábizott különleges és igen fontos szolgálatait fáradtságot nem ismerő kitarással, az átlagot felülhaladó buzgalommal, kiváló szorgalommal, lelkiismeretesen és eredményesen teljesítette — *dicséző okirattal való ellátás mellett* — teljes elismerését fejezte ki, *Németh József* X. őrmestert pedig, mert a gödöllői örökönitményre két egymást követő éven át történt huzamosabb ideig tartó vezénylése alkalmával, a reábizott különleges szolgálatait fáradtságot nem ismerő kitarással, az átlagot felülhaladó buzgalommal, kiváló szorgalommal, lelkiismeretesen és eredményesen teljesítette, *nyilvánosan megdicsérte.* — *A m. kir. miskolci VII. kerület parancsnoka Veréb Béla* egri oszt. állománybeli törzsőrmesternek négy ízben, *Malinyák Oszkár* törzsőrmesternek három ízben a gödöllői örökönitményre történt vezénylése alkalmával *Kormányzó Úr Öföméltósága* biztonsaágá érdekében szolgálatainak teljes odaadás-

sal, fáradtságot nem ismerő kitarással, az átlagot felülhaladó szolgálatai készséggel való teljesítéséért, továbbá, mert kifogástalan magatartásával az örökönitmény többi legénységének jó példát mutatott, *nyilvánosan megdicsérte.*

Detektív-emlékünnepe a kerepesi-úti temetőben. *Barkóczy Mihály* detektívfelügyelőt 1921 április 19-én egy betörő, *Varga István* detektívfelügyelőt pedig 1925 június 9-én házkutatás közben egy lopással gyanúsított fiatalember lötte agyon: mindketten szolgálatuk kötelességű teljesítésének esete áldozatul. A főváros dízsírhegyet adományozott számukra a kerepesi-úti temetőben s a két egyszerű sírhely fölött november 7-én művészi márvány-emlékművet lepleztek le. Az ünnepség délután fél 4 órakor a Himnusz hangjai mellett vette kezdetét, majd a magyar Hísekegy elhangzása után dr. *Laky Lajos* detektívönök elmondotta az ünnepi beszédet. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a szolgálat hősi halottairól *Nemes Sándor* detektívfelügyelő, főcsoportvezető is, azután *Issekutz Aurél* államtitkár elhelyezte a síremlékeken a belügyminisztérium koszorúit. A budapesti rendőrtisztviselői kar nevében dr. *Szilaveczy Lajos* rendőrfőtanácsos koszorúzza meg a síremlékeket, majd a testületek, küldöttségek koszorúit helyezték el. Ezután a detektívklub énekkara elénekkelte a Szózatot s a rendőrdízsírszázad díszmenetével véget ért az ünnepség. A belügyminisztériumot *Issekutz Aurél* államtitkár mellett *Kovács Dénes* min. osztálytanácsos, a belügyminisztérium VI. a) rendőrségi osztályának vezetője képviselte. A csendőrség képviseletében *Raab Antal* ezredes vezetése alatt nagyszámú tiszti küldöttség, a folyamórség részéről szintén tiszti küldöttség jelent meg. A budapesti rendőrfőkapitányság nevében *Bezegeh-Huszágh Miklós* főkapitány, *Andréka Károly*, dr. *Dorning Henrik*, *Dora Sándor* és *Keleti Géza* főkapitányhelyettesek is megjelentek. A felügyelői kar küldöttségét *Vidos Elek* h.-főparancsnok vezette. Küldöttséggel képviseltette magát az Önkéntes Mentőegyesület orvosi kara, a budapesti tűzoltóság és több más testület.

A világháború hősi halottainak emléke. A világháború magyar halottainak kegyeletes emlékére a székesfőváros a tábori püspökség közreműködésével november 2-án, vasárnap délután gyászünnepséget rendezett a hősi temetőben lévő emlékmű előtt. Az ünnepség délután fél négy órakor kezdődött s azon *Vogt Valdemár* altábornaggyal képviseltette magát *Kormányzó Úr Öföméltósága* is. Megjelent az ünnepségen *Augusztá kir. hercegasszony*, *Lucich* ellentengernagy, szűnysegéd kíséretében. A honvédelmi minisztert *Solarcz Hugó* tábornok képviselte. A budapesti diplomáciai testület részéről *Ovilia* olasz ezredes, katonai attasé, a török ügyvivő és a bolgár követség delegátusa vettek részt. Nagyobb küldöttséggel képviseltettek magukat a hadirokkantak, a MOVE, a frontharcosok, egyetemi ifjúság, leventék és cserkészek és a különböző társadalmi egyesületek. A délszaki növényekkel díszített foglaltak körül nagyobb tiszti küldöttség és előkelőségek foglaltak helyet, megjelentek a Budapesten állomásozó honvédsapatok altiszti és legénységi küldöttségei is. Három óra után érkezett meg *Haász* tábori püspök a papsággal, utána rövidesen *Augusztá királyi hercegasszony* és *Öföméltósága* képviselője, akik a hősi emlékek szemközt foglaltak helyet. A honvédszerekar eljárt szótta a Himnuszot, utána *Haász István* tábori püspök tartott megrendítő gyászbeszédet. Most a honvédszerekar a Hísekegyet játszotta, azután a tábori püspök a papsággal az emlékmű elé vonult és rövid szertartás keretében gyászszolozsmát mondott a hősi halottakért. Ezzel a tulajdonképeni ünnepség véget ért és következett a koszorúk elhelyezése. Az első koszorút *Vogt Valdemár* altábornagy helyezte el *Öföméltósága* nevében, majd *Augusztá kir. hercegasszony* tette le a család koszorúját, *Solarcz Hugó* tábornok a honvség koszorúját hozta, utána a főváros, az olasz, török, német és bolgár követségek, a hadirokkantak, a MOVE, a frontharcosok, a leventék, az egyetemi ifjúság és a többi koszorúk elhelyezése következett. Az ünnepséget a Szózat fejezte be. Az ünnepség befejeztével az egybegyűlt közönség bejárta a hősi temetőt, ahol minden síron méceszt gyűjtöttak.

Emlékművet kapnak a világháborúban elesett tüzerek. A világháborúban hősi halált halt 80.000 magyar tüzér dícsőségét kívánja Budapesten megfelelő emlékművel megörökíteni a *Magyar Tüzér Emlékmű Központi Bizottsága*, amely a tábori püspök útján minden egyházmegye papjaihoz és hieveihez azzal a kéréssel fordult, hogy az emlékmű felállításának költségeihez adományaikkal járuljanak hozzá. Ezt a gyűjtést az egyházi főhatóságok azzal engedélyezték, hogy a befolyt összegeket az említett bizottságoknak a postataka-

rékpénztárnál vezetett 28.870. sz. csekszámlájára kell be-
küldeni.

Csendőrségi Közlöny 23. szám. Személyes ügyek. Kormányzó Úr Öföméltósága a m. kir. csendőrség tényleges állományában kinevezni méltóztatott, — **örnaggyá: Pintér Aladár** százados, — **századosok: Manninger Nándor** főhadnagyot, — **gazdasági századosokká: Neszmirák Ferenc, Rieger Mihály, Csaba Zoltán és Troján Ferenc** g. főhadnagyokat. **Kormányzó Úr Öföméltósága Tóth János, szegedi V., Kacsó Albert és Goldfinger Imre, székesfehérvári II., Eszlári Lajos és Csontos Imre, miskolci VII. csendőrkerületi törzsörmserekek, több éven keresztül különleges szolgálatban odaadó, hazafias buzgalommal teljesített felelősségteljes szolgálataikért a magyar bronz érdemérmét** adományozni méltóztatott. — **Nyugállományba helyezettek: Szöllösi Pál** V. ker., **Eröss Miklós** IV. ker. tiszthelyettesek. Az ideiglenes nyugállományban meghagyatott: **Gulyás József** VI. ker. tiszthelyettes. **Ideiglenes nyugállományba helyezettek: Butyok János** I. ker., **Vigh Pál** VII. ker. tiszthelyettesek. **Névváltoztatások: Ivánics István** III. ker. őrmester neve „**Vadász**”-ra, **Czimmermann József** IV. ker. őrmester családi neve „**Csertő**” névre, **Krihó István** II. ker. csendőr családi neve „**Kertész**” névre lett átváltoztatva. **Szabályrendeletek.** Tánckiskolákban a közös gyakorló leckeórákon használható zenekíséret. **Fejtáblaszöveg.** Fejtáblakon a rendfokozat előtt a „**m. kir. csendőr**” elnevezést is használni kell. — Családi pótlék engedélyezése az 1912. évi XXXV. t.-c. 8. §-a alapján. — Közszolgálati alkalmazottak féléárú vasúti menetjegy váltására jogosító arcképes igazolványainak kiállítása az 1913. évre.

Az Országos Tiszti Kaszinó előadásai. Nov. 11.: „**Részletek a diplomácia háborújából, 1914 július.**” Előadó: **vitész nagybaonai Nagy Vilmos** vkszt. ezredes. Nov. 14.: „**Dánia**”-ról. Előadó: **Dr. Szakáll Zsigmond** keresk. isk. főigazgató. Az előadást 10 felvonásos kultúrfilm kíséri. Nov. 18.: „**A világháború hadisebészeti tanulságai.**” Előadó: **Dr. Hanasievicz Oszkár** ny. tdk., orvos, egyetemi magántanár. Az előadást vetített képek kísérik. Nov. 25.: **Repülők harcéljárása, működésük befolyása a harcászatra és hadászatra.** Előadó: **Szentnémedy Ferenc** vkszt. százados. Az előadást vetített képek kísérik.

A Székely Hadosztály Egyesület kéri a m. kir. csendőrségnek azokat a tagjait (tiszteket és legénységet), akik annak idején a székely hadosztály kötelékében szolgáltak és akik a Székely Hadosztály Egyesület tagjai közé még felvéve nincsenek, hogy személyi adataikat az egyesülettel közöljék. Az egyesület a kötelékébe már felvett tagok részére folyó hó 1-én nyomtatott felhívást küldött szét, azok tehát, akik ilyen felhívást nem kaptak, a tagok között még nem szerepelnek. Az értesítésben a következő adatokat kell közölni: Név, rendfokozat, államáhely (pontos lakcímmel) és végül a volt székely hadosztályban betöltött szolgálati állás és viselt rendfokozat. Az egyesület címe: **Székely Hadosztály Egyesület,** Budapest, V., Vilmos császár-út 22. szám I. emelet.

Elfogyott a vezényszavak füzeté. **Schick Lénárt** őrnagy úr, a vezényszavak füzetének kiadója, közli velünk, hogy a füzet első kiadása teljesen elfogyott. Miután naponként érkeznek be újabb megrendelések, kéri, hogy mindazok, akik a füzetet még beszerezni óhajtják, közöljék egy levelezőlapon, de pénzt ne küldjenek be. Ha kellő számú megrendelés érkezik, a füzetet újra kinyomatja s lapunk útján közölni fogja, hogy az mikor lesz újra kapható, illetve, hogy az árát mikor lehet beküldeni.

Új igényjogosultsági törvényjavaslat. A belügyminiszter úr a képviselőház október 7-én ülésein törvényjavaslatot nyújtott be a honvédség, vámőrség, folyamőrség és a csendőrség kötelékében szolgálatot teljesített legénységi állományú egyéneknek a köz- és magánszolgálatban való alkalmazásáról. A törvényjavaslat egyenlő feltételek mellett elsőbbséget biztosít a közzolgálat bármely ágában, bármily minőségben való alkalmazására a vitézi rend tagjai és a világháború hadviseltjei és hadirokkantjai részére. A törvényjavaslat bizonyos altiszti, kezelői és a kezelői szakhoz tartozó tisztviselői állások felerészét az érdekelték részére fenntartja. Az állások felerészének fenntartása a gyakorlatban úgy érvényesül, hogy a törvény életbelépése után a megürülő állásokat felváltva egyszer igényjogosult katonai egységgel, egyszer polgári pályával kell betölteni. Hatévi szolgálat után iskolai végzettség nélkül altiszti álláson, hatévi szolgálat után négy középiskolai végzettség mellett kezelői álláson, 12 évi szolgálat után négy középiskolai végzettség mellett tisztviselői álláson való alkalmazásra nyer igényt az érdekelt. Az igényjogosultságnak

emellett az álláshoz megkívánt testi és szellemi alkalmasságon és szakképzettségen kívül természetesen a jó minőségű is előfeltétele. Az igazolványost igazolványától bizonyos bűncselekmények miatt történt elítéltetés vagy bizonyos állásokból fegyelmi úton történt elbocsátás esetén meg kell fosztani. Viszont a magyar állampolgárság elvesztése, lemondás, a 45. életév betöltése fenntartott álláson való végleges alkalmazás, a kinevezés elfogadásának alapos ok nélküli megtagadása, lefokozás vagy a jóminősültség elvesztése esetén érvényét veszti az igazolvány. Az igazolványosok részére fenntartott állásokat pályázat útján kell betölteni. A pályázati hirdetményt kihirdetés céljából a honvédelmi, belügy- és pénzügyminiszternek is meg kell küldeni. Igényjogosult igazolványosnak közzolgálatban való alkalmazását csak a honvédelmi, illetve a belügy- vagy pénzügyminiszter hozzájárulásával lehet mellőzni. Ha az érdekelt miniszterek a mellőzés kérdésében nem tudnak megegyezni, a minisztertanács dönt. Az elhelyezési lehetőségek szaporítása érdekében a javaslat módot ad arra, hogy mindazok a magánvállalatok (az országban működő külföldi vállalatok is), amelyek a közrénen valamely előnyt élveznek (adókedvezmény, szubvenció, nagyobb állami szállítások), igazolványosoknak a javaslat rendelkezései szerint való alkalmazására köteleztesen. A törvény részletesebb ismertetésére annak idején visszatérünk.

Magyar Kerékpárosok Országos Emergő versenyé. Az ezen verseny zsűrije, amely túlnyomórészt a Magyar Kerékpáros Szövetség elnökségének tagjaiból állott, dr. Szukováthy Imre, az Országos Testnevelési Főiskola igazgatójának elnöklete alatt a következőképen határozott: 1. Az 1000 pengős első díj nyertese Purjesz Miklós asztalosmester, Sajókaza. 2. A 600 pengős második díj nyertese Vági Miklós, Debrecen. 3. 200 pengős Kovács Ferenc, Dévaványa. 4. 150 pengős Erdei Sándor, Makó. 5. Ifj. Sebős Károly, Budapest. 6. Nádasky Dénes, Jászberény. 7. Weingarten Gyula, Budapest. 8. Wolf Jenő mozdonyvezető, Székesfehérvár. 9. Kovács József, Szombathely. 10. Szakály György leventeoktató, Senyeháza. 11. Szász László, Székesfehérvár. 12. Oláh József, Csongrád. 13. Szűcs Lajos, Karcag. 14. Csik Piroksa, Gyula. 15. Laczkó István, Újkécske. 16. Bolehofszy Zsigmond, Győr. 17. Tóth Ferenc, Hajdusámson. 18. Nagy József, Pestszentlőrinc. 19. Kiss Alajos, Gyula. 20. Szabo János, Dunaszentgyörgy. 21. Hofer Rezső, Bremberg-bánya. 22. Besenyi Károly, Vasárhelykutas. 23. Maczán Gyula, Sásd. 24. Stocker Sándor, Zsida, u. p. Szentgotthárd. 25. Szlavkovszky Sándor, Rákosszentmihály. 26. Evancs Judit, Békéscsaba. 27. Sztrunga György, Szarvas. 28. Török Imre, Makó. 29. Szlány Károlyné, Békéscsaba. 30. Mészáros Árpád, Zsámbék. 5—9. sz. ig 140—100; 10—30. sz. ig 50—50 pengős díjak kerültek kiosztásra.

A Levente „Székely” száma. Díszes kiállításban jelent meg **Schiller Károly** szerkesztésében a **Levente** című lap székely száma. A kilencvenoldalas füzet számos érdekes cikket, képeket és rajzokat tartalmaz. Valamennyi a székely nép életéből meríti témáját. Hasznos és tanulságos, képekkel illusztrált cikkek ismertetik a székely nép ipar- és építőművészetét.

Vizumkönnyítés. A belügyminisztérium fontos vizumkönnyítést léptetett életbe. Az olyan országok állampolgárainak, amelyekkel szemben a vizumkényszer fennáll, nem kell előzetes vizumot váltaniok abban az esetben, ha a „**Három nap Budapesten**” című **jegyfüzettel utaznak Magyarországra.** E jegyfüzet felmutatása mellett vizum nélkül léphetik át a határt és a vizumot utólag Budapesten kell megszerezniök a határátlépéstől számított 24 órán belül. Ennek az utólagos vizumnak árát 50 százalékkal csökkentették.

Mikor játszhatja a katonai zenekar a Himnuszt. A honvédelmi miniszter a **Kormányzó Úr** rendelkezésére való hivatkozással, elrendelte, hogy a honvédség szabályzatában és rendeleteiben említett eseteken kívül a honvédségek általában, valamint a honvédség által rendezett ünnepségeken, bálokon, díszbenedeken közreműködő bármely más zenekarok a Himnuszt tiszteletadásként csak az államfő képviselésében megjelenő katonai vagy polgári személy érkezésekor vagy távozásakor, továbbá az államfőre tartott felköszöntők után játszhatják.

A formaruhát viselő egyének ellenőrzése. A belügyminiszter körrendeletben utasította az egyes hatóságokat, hogy a jövőben a formaruhát viselőket fokozott mértékben ellenőrizzék, mert tudomást szerzett arról, hogy egyesületek s szervezetek tagjai jelenleg is oly formaruhát és egyéb esztételi jelvényeket és felszerelési tárgyakat viselnek, amelyek a fegyveres erő kötelékébe tartozó egyének formaruhaival és

felszerelési tárgyival könnyen összetéveszthetők s amelyek viselésére őket egyesületük, illetve kormányhatóságilag láttamozott alapszabályai vagy egyéb szabályai fel nem jogosítják. Amennyiben oly egyesület vagy szervezet tagjai viselnek formaruhát, amely egyesület vagy szervezet kormányhatóságilag láttamozott alapszabályai vagy egyéb szabályai értelmében tagjait formaruhával és felszerelési tárgyakkal nem láthatja el, úgy a formaruhát viselő egyesületi vagy szervezeti tagok mint az egyesületek, szervezetek vezetőségének tagjai ellen a kihágási eljárást meg kell indítani. Mindazok az egyesületek, amelyeknek tagjai kormányhatóságilag láttamozott vagy jóváhagyott alapszabályaik értelmében formaruha és egyéb felszerelési tárgyak viselésére jogosultak, tagjaikat kötelesek arcképes igazolvánnyal ellátni. Azokat a formaruhát viselő egyéneket, akik igazoltatásuk alkalmával ilyen igazolványt felmutatni nem tudnak, ugyanúgy meg kell büntetni, mintha a formaruhát jogosulatlanul viselnék.

Zsebben hordozható rádió az angol rendőrségnél. A londoni és brightoni rendőrség alig font súlyú, zsebben hordozható rádiókészülékkel kísérletezik, amelynek segítségével minden rendőr állandó rádióösszeköttetésben állhat a főparancsnoksággal. Egy sebesen száguldó teherautóra szerelt leadóállomással is sikeres beszélgetéseket folytattak, úgyhogy a jövőben a színhelyen nyomozó detektívek is azonnal részletes utasításokat adhatnak a környék összes rendőreinek. A hívást a készülék halk berregéssel jelzi, mire a rendőr azonnal felcsatlózza a pehelykönnyű fejhallgatót. A beszélgetést avatatlanok nem tudják kihallgatni.

Őrsparancsnokká kinevezettek: A m. kir. szombathelyi III. kerületben *Kurucz István* és *Czippán József* tiszthelyettesek. A m. kir. debreceni VI. kerületben *Szabó István* és *Berei Dénes* tiszthelyettesek.

Előléptek: A m. kir. budapesti I. kerületben *törzsőrmesterré: Horváth Károly I., Kálmán István* és *V. Szücs György* őrmesterek. *Őrmesterré: Gácsi István* és *Szatmári József* csendőrök. A m. kir. szombathelyi kerületben *törzsőrmesterré: Csönge István* őrmester.

Házasságot kötöttek: A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületben *Dolák Ferenc* tiszthelyettes *Szabó Rozáliával* Balatonszárszón; *Póka Antal* törzsőrmester *Kaszás Máriával* Vajszlón.

Keresnek a gerjenyi pusztára (Paks közelében, Tolna megye) középkorú, munkabíró, nyugdíjjal rendelkező házaspárt. A férjnek lehetően kerékpárja legyen, mert a legközelebbi község és posta 4 km-re van. A jelentkezőnek ingyen lakás, zöldségeskert használat és szerény díjazás ellenében a házfelügyelői és a kertészet összes ágaiba vágó teendőket kell ellátnia. Jelentkezni lehet (személyi okmányokkal) naponta 8—10 óráig Budapest, II., Szilágyi Dezső-tér 2. szám, I. emelet 2. alatti vitéz Pacor Dezső ny. altábornagy úrnál.

Azokat a bajtársait, akik a volt cs. és kir. 64. gyalogezred 15. századánál 1916. és 17. évben az olasz harctéren szolgáltak, kéri *Pintér József* őrmester (Püspöktele), hogy címüket vele közölni szíveskedjenek.

Gazdátlan kesztyű. Október 26-án *Tóth Lajos* győrszentmártoni őrsbeli őrmesternek a győri vasútállomáson egy ismeretlen vasutas egy pár kaki kesztyűt adott át azzal, hogy azt a győri vasútállomáson akkor átutazott csendőregyének egyike hagyta ott. A kesztyűben semmiféle ismertetőjel nincs, tulajdonosa kérje a győrszentmártoni őrstől.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, tehát azokat beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a beküldő megcímet és bélyeggel ellátott borítékot mellékel. A közleményeket kérjük a papírnak csak az egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kéziratot nem olvasunk el. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. Kéziratok sorsáról is csak szerkesztői üzenetben adunk választ. Levelét nem írunk, bélyeggel tehát felesleges beküldeni. Jeligéül legcélszerűbb egy kisebb helység nevét, vagy többjegyű számot választani. Ha jelige nincs megjelölve, a kérdező nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr” lekszikon” rovatban adunk választ. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Csak a m. kir. csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el előfizetést, másról nem. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-Krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I., Krisztina-körút 14.) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig található. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörményi-út 21. szám.”

Hulló levél. Nem látunk benne semmi tiszteletlenséget, mert amit a szolgálat érdekében a szabályok előírnak, az soha sem lehet tiszteletlenség. 2. A Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 2. füzeté szerint végezzék. 3. Tanulmányozza át a Csűsz. 2. mellékletét. A 19. rovatban megtalálja, amit keres, ami ugyanezen melléklet III. fejezetében a szöveg között is szerepel. 4. A Csűsz. 106. pontjának 1. bekezdése a helyben levő parancsnokságoknak és hatóságoknak szóló ügyiratokról szól, üres űrlap pedig nem ügyirat. A másik sem. 5. A gyalogtishti kard hossza 79—87 cm, szélessége a fogantyúnál 2,9 cm, a penge fokának legnagyobb vastagsága 8 mm.

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer. **Harmonikákat** csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakóczy-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült utánszatoktól!** Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Arjogyzókat ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).

Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyár nincs

Sárvári kávékonzerv

elismert leg'obb, legkiadósabb, zamatos minőség

társas étkezdek és magánháztartások részére a leggazdagosabb. Gyári áron **SÁRVÁRI PÓTKÁVEGYÁR R.-T.** szállítja: **Próbaadag ingyen! SÁRVÁR Próbálja meg!**

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben, BUDAPEST, V. KERÜLET, DOROTYA UTCA 2.

Lapunkban több cég hirdetését is megtalálja. 6. Erre nincs szabály. Rendesen kell lenni. 7. Olyan minimális összegről van szó, hogy nem érdemes a kérdéssel foglalkozni. 8. Könyvben nem jelenik meg. 9. Tiszta Testvérek könyvkereskedésében (Budapest, II., Fő-utca 12. sz.) megkapja mindkettőt, 1.40 P, illetve 2.88 P áron. 10. A Mátrában. 11. a) Jesus Nazarenus Rex Iudeorum (Názáreti Jézus, a zsidók királya), b) A protestáns templomok tornyán elhelyezett kakas a hívek lelkiismereti éberségének a jelképe. Kapcsolatos azzal a bibliai történettel, amikor Jézus az Olajfák-hegyén megmondotta Péternek, hogy mire a kakas megszólal, háromszor fogja őt megtagadni, ami meg is történt. 12. A totalizátor a löversenyeken működő fogadóhely, a futtatást rendező lovas-egyesület kezelésében. A kiválasztott lovak győzelmére és helyezésére bizonyos összegű tételeket fogadni azt el s ezek ellenében bizonyos kvóta szerinti nyereségben részesül a fogadó, ha természetesen a megfogadott ló győz vagy helyezést ér el.

Őszi napok 1—3. A Grill-könyvkereskedéshez (Budapest, V., Dorottya-utca 2.) forduljon levélben, onnan részletes tájékoztatást kap azokról a könyvekről, amelyek iránt érdeklődik. A nekünk írott levelében részben hibásan említi azokat a egyszerűbb, ha közvetlen a könyvkereskedővel tárgyal, mintha mi írunk le egész könyv-listát. 4. Kötelességtudó, minden tekintetben megbízható, odaadón szorgalmas, jó csendőrnek hogyan lehet 3 fenyítése, ezt nem igen értjük. Olyan jó tulajdonságokat sorol itt fel, hogy azok a fenyítés lehetőségét is kizárják. Három fenyítéssel nem igen számíthat arra, hogy őrsparancsnokképző iskolába kerül, mert hiszen nagyon sok olyan alkalmas csendőr van, akinek egy fenyítése sincsen. De ha úgy érzi, hogy a fenyítéseit el tudja feledtetni, akkor a jövőben mindehhez nyitva lesz az útja. Lényeges körülmény egyébként — s éppen ezt nem írta meg — hogy miért kapta a fenyítéseit?

V. R. cs. Tata. Miután a mult számunkban már ugyanerről az eseményről két képet közöltünk, felvételeit nem közölhetjük. Egyébként köszönjük és a gyűjteményünkbe tesszük őket.

T. N. I. őrm. Szabadság iránti kérelmét őrskihallgatáson adja elő, az őrsparancsnok köteles azt felterjeszteni, legfeljebb nem ad rá kedvező véleményt. Nem hisszük, hogy akad olyan őrsparancsnok, aki az őrskihallgatáson előadott kérelmeket illetékes helyre fel ne terjesztené.

Tavaszi. Lapozza fel a csendőrségi zsebkönyv 1925. évfolyamának 313. lapoldalát, ott pontos tájékoztatást talál. Csak szolgálatképtelenségről van szó s nem munkaképtelenségről. Ha valaki csendőrségi szempontból teljesen szolgálatképtelenné lett is, nagyon sok más könnyebb munkakörben használható lehet, de ezt a kincstár nem vizsgálja.

100. Ha állami állásról van szó, akkor a csendőrségi nyugdíjat is egyidejűleg nem folyósítják, de az új állásában töltött idő is beszámít a nyugdíjba s annak idején az együttes szolgálati idő alapján kérheti vagy a csendőrségi vagy a másik állása után járó nyugdíjat aszerint, hogy melyik magasabb. Ha nem állami állásról van szó, a csendőrségi nyugdíját abban az esetben is megkapja, ha esetleg az új állása is nyugdíjképes. Ebben az esetben azonban az új állásban töltött idő az állam szempontjából a nyugdíjidőt nem szaporítja.

Bizalom. Olvassa el lapunk 1927. évi 6. számában „Újki-gyós” jelégre küldött üzenetünk 4. pontját és az 1928. évi 8. számunkban „Vallásadó” jelégre küldött üzenetünket.

Z. őrm., Szeged, 1. A Szut. 322. pontja értelmében az elfogottat az illetékes hatóságnak mielőbb át kell adni. s az elfogástól számított 24 órán túl a csendőrség őrizetében tartani nem szabad. Ugyanez vonatkozik az elővezetés végett őrizetbevetekre is. Lehetnek ennek természetesen elháríthatatlan akadályai, az említett pont e tekintetben is intézkedik. Ettől független rendelkezés az, amelyet a Szut. 297/c. alpontja tartalmaz. Ebben az esetben nem elfogásról s még csak nem is őrizetbevetéről van szó, hanem csak arról, hogy a csendőr a nyomozás érdekében a nyomozás színhelyén levőknek az onnan való eltávolozást megtilthatja, illetve őket az általa kijelölt helyen tartózkodásra utasíthatja. Kétségtelen, hogy a személyes szabadságnak ez is bizonyos fokú korlátozása, de sem a valóságban, sem pedig a bűnvádi perrendtartás szempontjából nem azonos az elfogással vagy őrizetbevetéssel. Akik a csendőrnek ezt a jogát úgy magyarázzák, hogy ezen az alapon a 332. pontban előírt átadási határidőt meg lehet hosszabbítani, azok tévednek, mert a két pont egymással ilyen értelmű összefüggésben nem áll. Arra ellenben alkalmas az utóbb említett alpont, hogy a csendőr az elfogás kijelentését a szökés veszélye nélkül is bizonyos ideig elhalasztassa, ügyes csendőr szükség esetén él is ezzel a lehetőséggel anélkül, hogy ezzel szabálytalanságot követne el. Ha ezen a gyakorlati, mondhatnók: praktikus alapon keresik a dolgok összefüggését, akkor helyes nyomon járni, ismételjük azonban, hogy perrendszerű kapcsolata a két szóbanforgó pontnak nincsen. 2. Választ a lekszikon rovatban kap.

T. F. őrm., Nyírad. Válaszadás után minden levelet megsemmisítünk, a levélrók kilitére vonatkozólag pedig senkinek sem adunk felvilágosítást. Ez elvünk, kivétel nincs alóla, ezért nem mondhatjuk meg önnek sem a kért cimet.

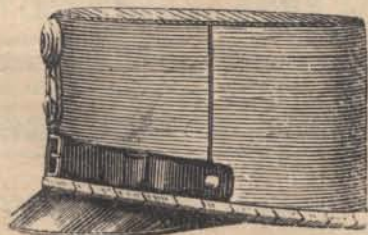
Türelem 26. Attól függ, hogy a nős létszámban mikor következik be az ehhez szükséges fogyaté, ezt pedig előre senki se mondhatja meg. Az most is úgy van, hogy a legénységi létszámnak 20%-a lehet nős, ezt a nős létszámot azonban kerületenkint töltik be. Az egyik kerületnél kisebb, a másiknál nagyobb a nős létszámban beálló fogyaté s eszerint lehet könnyebben, illetve nehezebben nősülési engedélyhez jutni; az bizony szerencse dolga: ki melyik kerülethez kerül. Az a hír különben, hogy a 20% nős létszámot a jövőben a belügyminiszter úr fogja egységesen betölteni, vagyis ez nem kerületenkint fog történni, téves. A szolgálatnak különös érdeke, hogy a nős létszám egyik kerületben se legyen nagyobb 20%-nál. Ez alapelv. Ezt a jelenlegi rendszer mellett biztosítani lehet, igaz viszont az, hogy így egyes kerületeknél a nősülési engedélyre hosszabb ideig kell várni. A nős létszám egységes — központi — betöltése mellett is el lehetne ugyan érni, hogy minden kerületben csak 20% legyen a nősök létszáma, ennek azonban folytonos kerületközi áthelyezés, vándorlás volna a következménye. Ez nemcsak az újonnan nősülendőket mozdítaná el más állomáshelyre, de következményekkel járna másokra is, mert a csendőrségnél egy áthelyezés legalább még egyet, de sokszor többet is maga után von. Eltekintve tehát attól, hogy ez a folytonos vándorlás nem volna előnyére sem a szolgálatnak, sem az egyesek érdekeinek, a kincstárra anyagilag elbírhatalatlan terhet róna. Az a megoldás, amelyet a levelében tárgyal, nem olyan egyszerű, amilyennek első pillanatban látszik, máskülönben már régen így oldották volna meg a kérdést, hiszen erre a lehetőségre nem önkö gondolkodnak először.

G. J. ny. törzsőrmester. Küldje be pályázaton kívül, mert a határidőt nem hosszabbíthatjuk meg.

FUCHS SÁNDOR

CSENDŐRSÉGI CIKKEK SZAKÜZLETE

BUDAPEST, VI., LAZÁR-UTCA 22. SZ.

Sapkák minden alakban, kizárólag saját műhelyemben a legjobb anyagból, szakszerűen készülnek.

Társasági sapka, selyem zsinórozattal . . . 6.— P Társasági sapka, ezüst zsinórozattal . . . 6.20 P

Az őszi idény beálltával felhívom b. figyelmét nagy kesztyűraktáramra:

l-a nyári kesztyű, fehér-khaki-crém színben	2.30 P	l-a barna nappa bőrkesztyű, nyomós gombbal	10 P
téli trikot-kesztyű	1.90 P	l-a barna nappa bőrkesztyű, átszatolh. pánntal	11 P
l-a fehér bőrkesztyű	11.50 P	l-a „ „ bőrkesztyű, nyomós gomb., bélelt	12 P
l-a fehér glacékesztyű	8.40 P	l-a „ „ „ átszatolható pánntal	13 P

Legelsőrendű bevásárlási forrás! Mindent szállít, amire szüksége van, — részletre — telár nélkül!

Szebb jövő. Ha az arája szintén katolikus, csak úgy lehet segíteni a dolgon, ha egyikük valamelyik protestáns vallásra tér át, ahol az elváltak egyházi esketésének nincsen akadály. Mindegy, hogy az egyházi esküvő az ön vagy az ara templomában történik, lényeg az, hogy megtörténjék. Ha az ara nem katolikus, hanem protestáns, akkor semmiféle áttérésre szükség nincsen. Beszéljék meg a dolgot egy protestáns lelkésszel, aki részletes útbaigazítást fog adni. 2. Nem akadály s ha az ara máskülönben is megfelel az erkölcsi és anyagi követelményeknek, nyugodtan beadhatja kérvényét, elvégre az nagyon is tisztességes és megbecsülendő kenyérkereset.

Őszirozsza. 1. A csendőrség állományából oda senki se juthat be, semilyen körülmények között sem. Ha a vámrőséghez akar bejutni, szolgálati uton adja elő az erre vonatkozó kerelmét. Ha közvetlenül átveszi a vámrőség, az őrmesteri rendfokozatát megtartja a csendőrségi szolgálati ideje a nyugdíjába is beszámít. 2. A csendőrség 50 éves jubileumára előkészületeket még nem tettek, a gondolatot azonban megjegyezzük magunknak s annak idején illetékes helyen szóvátesszük. 3. A csendőr rendfokozatúak ezüst zubbony- és köpenygombot hordanak, a sapkarózsájuk és a sapkagombjaik azonban ezüstözötték nem lehetnek, mert olyan rendelet, amelyik ezt így rendezné, illetve megengedné, — nincsen. Mindegy: mi hogyan látszik logikusnak vagy illogikusnak, irányadó az, hogy mit mond a rendelet. A kérdés mindenestre rendezésre vár.

Zrinyi-vár 1566. A bérlet fejében átvett gabonát is csak bolettával lehet átvenni. Az, hogy az adót és a föld vételárát az őrs fizeti, természetes. Más nem fizetheti. Annak idején nem a legjobb szerződést kötötték, bár az is lehet, hogy a föld nagyon gyenge s többet nem is ér, mint amennyit kapnak utána. Remélhetőleg rövidesen úgy rendezik a kérdést, hogy az őrsök a vételárát nem fogják törleszteni s akkor önöknek is könnyebb lesz. Addig kínlódnak el valahogyan, ha nem marad is haszon.

V. I. őrm., Kapuvár. 1. Elküldöttük, nem kell érte fizetni semmit. 2. A „Rózsaszínű álarc” tudomásunk szerint nem fog könyvalakban megjelenni. Barényi Ferenc alezredes úr másik regénye, a „Legény a gáton”, amelynek közlését ez év végével befejezzük, könyvalakban is megjelenik. Erről annak idején lapunkban olvasóinkat tájékoztattuk.

K. S. G. őrm. Bicske. Jól írta le mind a két esetet, de az egyik nem alkalmas, mert semminemű csendőri tanulságot nem tartalmaz, a másikat, bár annál is lenne ilyen szempontból kifogásolni való, — hozzuk.

Tudakozódó. Zánka, Zala megye. Mindenik zsebkönyvben benne van.

Ibolyka. Olvassa el ma számunkban „Türelem 26” jeligrére küldött válaszunkat. Annyit azért egész bizonyosan nem kell várni a beadásig, amennyitől fél. Bizonyosan igen fiatalok mindketten, várjanak türelemmel, lesz még szebb világ is. Egyébként olvassa még el lapunk f. évi 14. számában „Orgonanyílás” jeligrére küldött üzenetünk 2. pontját.

Dr. H. B. rendőrkapitány, Somoskőujfalu. 1919 április 28-án Püspökladányban a kommunisták agyonlőtték.

Remény I. Rossz jelige. Kérdésére: Visszahonosítást kell kérnie a belügyminiszter úrtól. A községi előljáróságon kapja meg erre vonatkozólag a részletes felvilágosításokat. Mindegy, hol született, az a lényeg, hogy az optálási hatáidőig nagykorúságát nem érte el, honosságát nem szerezhetett s így atyja honosságát követte, aki pedig román állampolgár volt annak idején s ma is az.

Remény II. Rossz jelige. Kérdéseire: 1. A végkielégítést visszatéríti, a megelőző szolgálati idejét tehát a nyugdíjába be fogják számítani. 2. Csak mint egyes honvédek, illetve csendőrök végezhetnek gyakorlatokat, tehát a „Raj” figyelemzetét elhagyásával kell vezényelni.

Ősz. Ha egyedül képviseli az őrsön a csendőr rendfokozatot, akkor tényleg nem ön az oka annak, ha járőrvezetői alkalmasságát beigazolni nem tudja. Ha úgy gondolja, hogy az őrmesteri előléptetés elmaradását csak ez okozta, jelentse ügyét őrskihallgatáson s kérje, hogy alkalmat kapjon járőrvezetői alkalmassága beigazolására.

Rudabányácska. Ugyanannyi, mint a kórházban. 2. Az erre vonatkozó rendelkezések nem érintik ezt a kérdést, tehát nem is lehet akadály. Ez a kérdés ne igazassa, betegségekkel szemben méltányosak az előljárók, ha máskülönben megfelel a feltételeknek. Egyelőre ne törődjék mással, csak a gyógyulással, mert ha egészség van, akkor minden rendben van.

V. K. g. szds, Szombathely. A könyv elfogyott.

Kivétel. Ha szabadságra utazik, a szabdságolási igazolvány alapján kedvezményesen utazik. Eltávozás keretében pedig amúgy sem utazik olyan távolra, hogy komolyabb uti-költség merülhessen fel. A kérdésnek tehát inkább elvileg van jelentősége, mintsem gyakorlatilag. Meg aztán a vasuti kedvezmény ügye nem a csendőrségen mulik, hanem az Államvasutakon, a vasut pedig csak őrmesteri és ennél magasabb rendfokozatuaknak volt hajlandó megadni.

Vadászház. A szóbanforgó rendelet a vármegyei nyugdíjalapok egyesítésére vonatkozik, csendőrségi nyugdíjkérdéssel nincs összefüggésben.

Csaba. Őrskihallgatáson kérje, hogy a honvéd vegyesdandárparancsnokság székhelyén levő őrsre vezényeljék, ahonnan a honvéd fogászati ambulatóriumba eljárhat és a fogait nagyon olcsón megcsináltathatja. Jóformán csak az anyagot kell megfizetnie. A kincstár fogjavítási költségeket senkinek sem térít meg.

K. P. J. Azért szüntettük be a lapot, mert az előfizetését nem rendezte. Most a beküldött 3 pengővel az előfizetés a folyó év végéig rendezve van. Az elmaradt számokat megküldtük a 31. szám kivételével, mert abból nincs tartalékpéldányunk.

Lakcím. Molnár Aladár ny. őrnagy címe: Sopron, alispáni hivatal.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézete
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar órkezesi
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15'20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. —
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18'50
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22'50—25.—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedű
Harmonika
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Gitara

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részlettétéséi kedvezmény

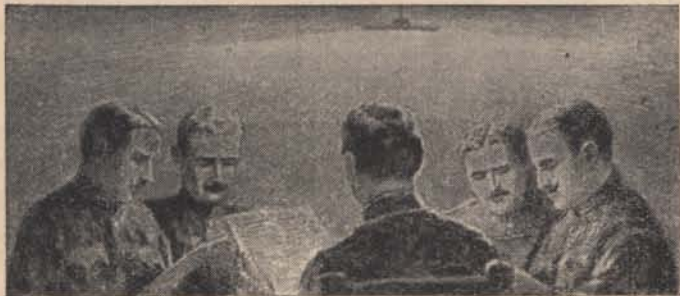
A m. kir. csendőrség tagjai legolcsóbban

vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut

FEKETE JÓZSEF
áruházában, Budapest, VI., Király-utca 84.

Kérom
a címe
ügyeini!

Kedvező fizetési feltételek. Kérjen költségmentes vételkényszer nélkül próbacsomagot!

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

(32.)

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

— Azám! — kacagott Borbolya. — A főnyeremény, hát persze! Akkor aztán tüstént felruccanunk Pestre, magukat is meghívjuk, meg a főorvos urat. Eljön?

Fürth doktor mosolyogva bólintott és Gál Imrétől kérdezte: — Hová szállunk?

— A margitszigeti kis szállóba.

— Ejha! Talán már megnyerted a főnyereményt!? — kérdezte Borbolya élcélődvé.

Gál Imre mosolyogva legyintett a kezével: — Dehogy. Van egy kis megtakarított pénzem, annak egy részét rászánom a pesti időzésre.

— Nem lesz drága? — kérdezte Fürth doktor.

— Nem — válaszolta Gál Imre. — Előre érdeklődtem, nem lesz drága. Azt mondják, ilyenkor még olcsók ott a szobák, csak nyárra drágulnak meg.

— Lehet, nagyon valószínű — bólintott rá Fürth doktor. — Mindenesetre jól választott, a legkellemesebb megoldás. Központiasan fekszik, semmitől sincs messze, minden könnyen elérhető. És aztán 'majd meglátják, milyen szép az ébredő tavasz a Margitszigeten. Felejthetetlenül szép lesz — fejezte be eltűnődve s leszedte a szemüvegét. Rálehelt és annál buzgóbban síkálgatta, mennél inkább közeledett a válás pillanata.

— Hogyan háláljam meg a jóságát, drága jó főorvos úr? — kérdezte Jolán búcsúzóban.

— Úgy, hogy becsüljék meg, szeressék egymást — felelte Fürth doktor az elérékenyülés szelid mosolyával — és néhánha gondoljanak rám is.

Jolán nagyon megsajnálta Fürth doktort, hogy árván magára marad. Nősüljön meg, hogy ne legyen olyan egyedül. Asszony kell ide — akarta neki mondani, de hirtelen eszébe jutott valami s még idejében harapta el a szót. — Még jobban elérékenyítene — gondolta. De ettől a gondolatától aztán ő maga hatódott meg annál jobban. Egyszerre Fürth doktorban látta a megtestesítőjét mindama sok kedves emléknek, mely őt szülővárosához fűzte. Eddigi egész életét zárta be ez a búcsúzás; egész valójában megremegtetve csapódott be a mult kapuja mögöttes ami előtte állt: az asszonyi élet, az új élet, azt eltakarta még a jövő ködös fátyola...

Mint a hirtelen jött forgószél a csöndes berket, úgy kavarta fel egyszerre ez a sok-sok kedves emlék Jolán fogékony lelkét. Nem bírt már feltörő könnyeivel, sírva borult Fürth doktor nyakába. Pillanatig megpihent a feje a doktor ziháló mellén, aztán könnyein keresztül rámosolygott az urára, hogy úgy-e megérti, úgy-e szabad és szemérmes pirulással gyermekesen, hálásan csókolta meg a doktor két kivörösödött orcáját.

Fürth doktor úgy meghökent, hogy majdnem hanyatt esett. Mélyen elérékenyedett. Nagy meghatottságában mit tehetett volna mást, mint hogy levetette a szemüvegét és a zsebkendőjével elkezdte törölgetni. Szorgalmasan síkálgatta, de úgy látszik, még sem takarította meg eléggé, mert amikor a vonatból integető Jolán után nézett, megint le kellett, hogy

vegye a szemüvegét, mert olyan homályos volt, hogy nem látott rajta semmit.

Jolán könnyes szemmel fordult vissza az ablakból, amikor szülővárosának kedves képe végképen eltűnt a vasút éles kanyarulatában. Gál Imre gyengéden karonfogta és biztos kézzel vezette a ruganyosan himbálódzó vasúti kocsifolyosóján: — Gyerünk kedves, keressünk magunknak valami jó helyet.

Végigjárták a hosszú vonatot, de minden kocsit zsúfolva volt. Már-már belétörődtek az ünnepelelti utasok hagyományos balsorsába, hogy egészen Budapestig állni fognak a folyosón, amikor egy fél fülkében mégis helyet kaptak. Magános öreg néni bóbiskolt a fülkében. Gál Imre eltolta a fülke ajtaját és illedelmesen köszöntött be. Udvariasan helyet kért; az öreg néni, bár álmosan, de barátságosan mosolyogva bólintott ősz fejével. Gál Imre behordta a podgyászt és lassacskán elhelyezkedtek.

Egymás mellett ülve, mind a ketten arra gondoltak, hogy most ezzel a vonattal indult el közös sorsuk. Vajjon hova visz, jóba-e, vagy rosszba? A bizonytalanságba...

Szorongó aggodalom szállott Jolán melázó lelkébe. Támaszt kereső asszonyi ösztönrel tette kezét az ura kezébe. Finom ujjai gyengéden fogództak a kemény férfikézbe, melyből az erő és a biztosság árama sugárzott feléje. Megnyugodva hajtotta fáradt fejét az ura domború mellére s az egyhangú zakatolástól elringatva, boldogan elszunnyadt. Gál Imre nem mert megmoccanni, hogy fel ne ébredesse szunnyadó feleségét. Budapestig meg se mozdult, csak nézte-nézte nagyon szerelmesen szépséges hitvesét. Az öreg néni elnézően mosolygott, hiszen egyszer ő is így utazott daliás ura vállára borulva. Régen volt, az igaz, nagyon régen. Elfakult kedves emlékek újhadtak meg az öreg néni álmódzó lelkében, melyeknek hatása alatt ő is boldogan elszendergett.

65.

A pesti boldog napok hamar elröppentek; úgy multak el, mint egy gyönyörű színes álom, melynek emléke örökre megmarad. Ezer kedves emlékek a szívükben keltek útra, hogy új otthonukba térjenek. Husvét vasárnapjának reggelén érkeztek meg a tavaszi napsütésben megújódott öreg állomásra. A pályaudvaron Orbán örsvezető szép illatos bokrétaival fogadta őket: — Isten hozta a mi kedves tekintetes asszonyunkat — üdvözölte Jolánt és mély meghajlással nyújtotta a csokrot. — Kérem, fogadja el tőlünk hódolatunk jeleit, mellyel szeretve tisztelt parancsnokunk nejét óhajtottuk üdvözölni.

Jolánt kellemesen lepte meg a kedves figyelem. Boldogan mosolyogva szívta be a virágok édes illatát. — Igazán nagyon kedvesek, hogy ilyen szép csokorral fogadtak. Nagyon köszönöm örsvezető úr figyelmeességét és kérem tolmácsolja hálás köszönetemet pajtásainak, amíg alkalomadtán nekik is személyesen megköszönhetem ezt a jólesett figyelmet. — Kedves közvetlenséggel nyújtotta kezét Orbán örsvezetőnek, aki tiszteletteljesen kezét csókolta. Gál Imre szívélyesen szorította meg Orbán örsvezető kezét, amikor aztán nála jelentkezett: — Köszönöm. Mi újság?

— Semmi különös, örmeser uram.

— Minden rendben van?

— Minden. Csak már nagyon vártuk vissza az örmester urat.

Kocsiba ültek és a laktanya felé hajtattak. Az úton Gál Imre szolgálati dolgokról beszélgetett Orbán örsvezetővel, amelyek Jolánt nem érdekelték. De az egyébként beszédes Jolán nem is lett volna most társalgásra képes, annyira lekötötte minden figyelmét az újdonság ingerével ható változatos kép, mely szemei elé tárult. Kíváncsian tekintett a kedves, kisvárosi házak napfényes udvarára. Boldogsággal telített lelke mindennek örülni tudott; mindent szépen látott és kedvesnek talált. Noha életében most járt először ezen a tájon, a tavaszi pompájukban az út szegélyén hivalkodva soraközö gesztenyefák virágos ágaikkal olyan barátságosan integettek feléje, hogy már nem nézett körül olyan idegenül, mint az

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI. Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

ÉRTESEITÉS!

Szíves tudomásá a hozzuk, hogy **árjegyzékünket**

szétküldöttük. Amennyiben bármely oknál fogva nem kapta volna kézhez, kérje egy levelezőlapon, vagy telefonon, hogy pótlólag megküldhessük. **Rendkívül dús választékunk van:** Kész női, férfi és gyermek átmeneti és télikabátokban, szövet-, elegendő- és divatárakban, stb., stb. **Kedvező fizetési feltételek!**

Jutányos árak!

Figyelmes kiszolgálás!

Vidékre postal szétküldés!

első percekben. Olyan kedves, barátságos helynek találta, hogy már előre érezte, milyen hamar fog itt megmelegedni. Ez az érzése meghatványozódott, amikor a laktanya tőszomszédságában lévő őrsparancsnoki lakás kapuján benyitott. A verécekerítés körüli kővénybokrok hófehér virágai között fuvalló sárgarigópár kergetődzött. Virágbaborult már az aranyeső is és illatváltozó pompázott az orgona ezernyi rózsaszín fürtjével. Szeliden mosolyogtak feléje a fehérvirágú almafák. A kis kertben teljes pompájában bontakozott ki a tavasz.

Sarlós fecske surrant csicseregve a tornác oszlopai között, amikor Jolán jövendő otthonukba lépett. Napfényben fürdött a kicsi ház otthonosan barátságos szobája és konyhája. Kacagni szeretett volna Jolán boldogságtól ujjongó lelke, amikor ezt a kedves kis fészket meglátta. Ha nem restelte volna Orbán őrsvezetőtől, hangosan elénekelte volna az ajkára tölut dalt, melyet csak úgy magában dúdolgatott:

*Egy apró kis szoba több hogy is lehetne!
Úgy-e, édes lelkem, elférünk mi benne?
Úgy-e, hogy elférünk, úgy-e, hogy nem félünk?
Megáldja az Isten a mi szegénységünk...*

Elérzékenyült hangulatban, boldogan karolt az urába. Orbán őrsvezető megérezte, hogy a harmadik most felesleges. Még egyszer sok szerencsét és boldogságot kívánat és hamarosan elköszönt. Elgondolkozva ment át a laktanyába. Lám, az őrsparancsnoka már elérte a boldogságot. Két év még és akkor aztán végre ő is asszony után nézhet. Ez a gondolat valóságos felvillanyozta. Élénken lépdelt határozott, férfias lépésekkel, melyeken meglátszott a biztosság érzése, amiben kétségtelenül nagy része volt annak a megnyugtató tudatnak, hogy már nincsen egyedül az őrsön. A felelősség érzése mázsás súllyal nehezedett rá, amíg őrsparancsnoka távol volt. Igaz, hogy még kétnapi szabadsága van, de mégis itt tudja már a közvetlen szomszédságában; ha valami fontosabb dolog előfordul, nem áll most már teljesen magában. Bár mikor átmehet a szomszédba egy kis tanácsért, vagy ha valami rendkívüli történik, egyszerűen átszalad őrsparancsnokához és megjelenti neki. Ezzel mindjárt megoszlik a felelősség.

Délután a legénység kiment a városba. Orbán őrsvezető a bő vasárnapi ebéd után szivarozva, még az asztalnál maradt és újságot olvasott. Élvezte a csendet, a tétlen nyugalmat, hogy végre egyszer a kedvére lustálkodhatik.

Az ajtó felől elkapkodott kopogtatás hallatszott. Ugyan csak sietős lehetett a dolga annak, aki kopogtatott, mert meg se várta a betessékelést, hanem hivatalosan, gyorsan benyitott.

— Adjon Isten jó napot — köszöntött be a szeleverdi jövevény, kezében egy tányért szorongatva, mely telisded teli volt csöregefánkkal.

— Isten hozta Csücsök uram, — fogadta Orbán őrsvezető s csodálkozva nézett a cukorral sűrűn behintett csöregére. Csak nem minékünk hozta?

— Nem, egy világért sem! Dehogyan — tiltakozott Csücsök Adám és a csöregés tányért letette az asztalra. Piros keszkenőjével letörölte a verítéket izzadó arcáról és csapzott hajú, öszes fejét csóváltatva, dörmögte: — Az kéne még csak, az! Akkor aztán tótágast állna a világ igazán. Nehogy megegyék, egy falatot se!

— Miért? — lepődött meg Orbán őrsvezető.

— Miért — ismételte Csücsök Adám és sötét tekintettel nézett maga körül. Most, hogy végre ki kellett mondania, nehezen jött ki belőle a szó, mely eddig csak mint rejtett gondolat motoszkált gyanakvó agyában. Ugyanis, amióta Szili Gáborné az ura halála miatt a törvényszékre került, azóta

nem volt nyugta Csücsök Adámnak. Ügylátszik, valami hiba lehetett férjji mivolta körül, mert mi más, mint csak a nyugtalan lelkiismerete vihette rá, hogy fiatal feleségét azzal gyanúsította, hogy meg akarja mérgezni. Mint buborék a víz színén, úgy jelentkezett az eszében eleinte csak felszínesen ez a gondolat, míg aztán napról-napra növekedve, mind beljebb ette magát gyanakvó lelkébe. Annyira, hogy már nem mert otthon enni. Süthetett-főzhetett neki az asszony jobb-nál jobb ételeket, Csücsök Adám hozzá se nyult, meg se ízlelte, csak nézte-nézegette a feleségét gyanakodó, sanda szemmel. Vasárnap ebédre kedvenc tésztáját, csöregefánkot készített az asszony és unszolva kínálta, de mindhiába, az ura egy szemet se vett ki a tából. Gondolt egyet az asszony és maga tette ki a csöregét az ura tányérjára; telisdedtele rakta a tányért és sűrűn behintette a csöregét porcukorral: — Egyék lelkem, ez a kedvenc étel, morzsányit se hagyjon belőle, azt mondom! Úgy, egye meg menten, hogy én nem viszem ki többet. — Csücsök Adám csak nézte, nézte egy darabig az asszonyt mozdulatlanul, de az csak nem tágitott melőle. Gyilkos gondolatok kavargattak Csücsök Adám fejében, tanakodott, mit csináljon. Ismerte az asszonyát, ha megmakkolja magát, tudta, hogy képes estig is állni mellette. Már pedig ő nem eszik egy szemet se a csöregéből, még ha megfeszül is az asszony. Persze, hogy megmérgezte a csöregét, különben nem erőltetné ennyire. Gondolt egyet Csücsök Adám, gyorsan felkapta a csöregés tányért és megindult vele kifelé. Hiába kérdezte a felesége, hogy hová megy a csöregével, nem felelt, csak ment, ment a csöregével, míg el nem ért a csendőrlaktanyába.

— Minek hozta ide a csöregét? — kérdezte Orbán őrsvezető, mikor ráunt Csücsök Adám végeláthatatlan hallgatására.

— Minek? — ismételte meg a kérdést Csücsök Adám és mérgesen rántott a vállán. — Hát azért! Azért, mert el akar veszejteni a feleségem. Ezt a mérgezett csöregét akarta velem megétni...

— Vigyázzon Csücsök uram, gondolja meg, hogy mit beszél — intette meg Orbán őrsvezető komolyan.

Csücsök Adám harciasan kiegyenesedett: — Meggondoltam kérem, nem mondok én bolondot...

— De mégis fontolja meg, hát mivel mérgezte volna meg a felesége a csöregét?

— Ezzel ni! — bökött rá Csücsök Adám a porcukorra s azután gondosan a nadrádjába törülte az ujját.

— Ezzel? — kérdezte Orbán őrsvezető tamáskodva. — Hiszen ez porcukor.

— Dehogyan is cukor — pattogott villámló szemekkel Csücsök Adám. — Ez szerencsika.

Orbán őrsvezető összreáncolta a homlokát: — Szerencsika? Hirtelen átforgatta az eszében, amit a szerencsikáról tanult. Fehér jegeces higanyklorid, ha porrá török, lehet, hogy olyan, mint a porcukor. Különböztelen és szagtalan. Megszagolta s azután belemártotta az ujját a fehér porba és a szájához emelte, hogy megízlelje. De Csücsök Adám nem engedte, erőszakosan megragadta a kezét: — Ne nyalja meg! El akar pusztulni minden áron. Menten meghalna, ha megnyálná, hiszen mérég!

Orbán őrsvezető bizonytalan kételkedéssel nézte Csücsök Adámot, de az ujját már nem merete megnyalni. Lefújta róla a fehér port és aztán még végihúzta a nadrágján, úgy, ahogy Csücsök Adámtól látta.

— No lássa, — fontoskodott Csücsök Adám — ha most nem szólok az őrsvezető úrnak, hát megmérgezi magát. Szörnyethalt volna!

(Folytatjuk.)

BUTOR HITELRE

Megcsodálják lakását, ha berendezését a 32 évóta fennálló butor-
áruházam szállítja. Oriási választék háló-, ebédlő- és úriszobákból.
Nagyon kedvező fizetési feltételek. SANDOR IGNÁC butoráruháza,
Budapest, VI., Dessewly ucca 18-20. (Saját házában.)

BUTOR BUDAPEST VI. KER.,
Ó-utca 3.
RÉSZLETRE Minden csendőr
kedvezményt kap!

FINOM ÓRÁK között legolcsóbbak A BRAUSWETTER ÓRÁK!
BRAUSWETTER JÁNOS
SZEGEDEN
MAGYARORSZÁG LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRÁSÜZEME
Arjegyzék órákról és ékszerekről.

BUTOR 1 életre
20 havi részletre
Kisipari Butorcsarnok, Dohány-u. 66.

Előleg
nélkül is

Országúti história.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Petkó István és Csomós Mátyás Cegébe tartottak két-olvas kocsiikkal. Amikor Szentivánhoz értek, az országúton egy traktorral találkoztak, amely cséplőszekrényt, kazalozót és egy szerkocsit vontatott. A lovak ijedezni kezdtek a motor nagy zajától, úgyhogy meg kellett állani és a kocsirol le szállva, meg kellett fogni a lovakat, amíg a traktor elhaladt mellettük. „Milyen sokat is bír el egy ilyen gép — jegyezte meg Csomós Mátyás, miután visszaültek a kocsira —, de meg is látszik, mennyire erőlködik, még a köveket is megmozgatja a kapazkodóival!”

Harmadára sem érkeztek a falunak, mikor a legelőről hazatérő csordával találkoztak. Az öreg csordás messze elmaradhatott, mert csak egy 8—10 éves bojtár igyekezett rendet tartani a jószág között, amely azonban utcaszélben ballagott hazafelé, úgyhogy Petkónak meg kellett állania a kocsi-val, amíg a csorda elhaladt mellette.

Tovább kocogva, a császári kocsmánál Csomós Mátyás indítványozta, hogy menjenek be egy ital borra. Az ingyen-fuvar akarta megszolgálni vele a komájának. Petkó uram persze nem ellenezte. A kocsmá előtt megállottak. Petkó az ijedősebbik lovának a hámsztrángját leoldotta, a gyeplőt pedig a kerekhez kötötte, nehogy bajt csináljon, amíg odabenn lesznek.

Öreg este lett, mire a két szomjas atyafi előkerült a kocsmából. Csomós Mátyás jobban bírta az italt, ámbar az ő szeméi is ragyogtak némiképen. Petkó Istvánon azonban már alaposan meglátszott a bor hatása. Felültek a kocsira, Petkó a lovak közé vágott s jókedvében vágatban hajtott végig az országúton. Szerencse, hogy senkivel sem találkoztak. De a ménlői lejtőnél majdnem összeakadtak egy kékesi vásároserber kocsiával, mert a sötétben nem vették észre, pedig ugyancsak nagyhangú csengők voltak a lovai nyakában. A vásáros is csak az utolsó pillanatban vette észre a veszedelmet, amikor a szekeréről kiálló sátorrúd alaposan tarkón-teremtette a Petkó kocsiján balról ülő Csomós Mátyást. Na, de azért mindössze egy kis káromkodás esett, nagyobb baj nem történt.

Góc község előtt éles világitással egy gépkocsi közeledett. Az erős fénytől a Petkó lovai nyugtalanokdani kezdtek, mire az italos ember mérgesen ostorozni kezdte őket; persze, hogy belefördítették a kocsit az árokba. Szerencsére itt sem történt nagyobb baj, mindössze azon mérgeledtek, hogy a gépkocsi számát nem tudták megjegyezni maguknak, olyan gyorsan elhajtott. Csak jó későre tudták meg egy göci embertől, hogy egy szamosujvári bérkocsinak volt a gépkocsija, akit Petkókék is jól ismertek.

Cegébe érve, Petkó uramnak eszébe jutott, hogy jó lenne lámpát gyújtani a kocsin, mert ott őrsvolt és tudta, hogy a csendőrök nem ismerik a tréfát. Amikor azonban reggel elindultak, nem gondolták, hogy ilyen későn fognak visszatérni s a kocsilámpát otthon hagyták. A szükség leleményessé tette őket: Csomós Mátyás uram a falu végén egy ismerősétől kölcsön kért egy darab gyertyát, újságpapírosból tölcéért csinált s a gyertyával abban világot gyújtott. Mindvégig a kezében tartotta ezt a magacsínálta világitó eszközt, amíg csak hazaértek. Otthon is akadt ugyan egy kis baj az aszszonnyal, az elfogyasztott borital miatt, de hát ezt már a sok viszontagság után fel sem vették.

Ki, mivel és a Közlekedési Kodex melyik pontját sértette meg ebben a történetben?

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: november 20. Az eredményt a december 1-i számunkban közöljük. A legjobb megfejtők között Azbej Imre festőművésznek mai számunk 985. oldalán között 32x45 cm. nagyságú, ízlésesen bekeretezett eredeti tussrajzát soroljuk ki.

Megiejtés.

A folyó évi 29. számunkban közzölt „Augusztusi vasárnap délután az őrsvon” c. pályázatunk megfejtését alább közöljük. Megjegyezzük, hogy sokan még a rózsaszínű seregély létezését is kétségbevetették, nem is beszélve azokról, akik a szerbtövissel nem voltak tisztában. Ezeknek a bajtársaknak ajánljuk, hogy a törvényes rendelkezések gyűjteményét szorgalmasabban forgassák. Ilyenfajta pályázataink a megfigyelő-képesség fejlesztését és a logikus gondolkodásra serkentést célozzák, tehát alapos utánanézést és gondolkodást igényelnek. Felületes gondolatok papírravetése nem eredményezhet jó megfejtést.

1. Egy tíz négyszögöles kert mérete egy nagyobb legénységi szobának felel meg, tehát olyan kicsiny, hogy abban filagória, kuglipálya és fa nem férhet el.

2. A galamb az egyedüli házi szárnyas, amely inni tud anélkül, hogy csórét emelgetné.

3. A szerbtövissnek nincs kelyhe. Egyébként is augusztusban már régen elvirágozott. Különben még virágzása előtt írtani kell (1884:XII. t.-c. 51. §.), különösen éppen a csendőrlaktanya kertjéből.

4. Az északi sarkon csak déli szél fújhat.

5. A rózsaszínű seregély (sáskamadár) nem kártékony. A törvényes rendelkezések gyűjteménye is a hasznos madarak közé sorolja. Az 1925. évi 81.300—F. M. sz. rendelet is védelemben részesíti, hisz naponként legalább ötször annyi sáskát pusztít el, mint a saját súlya. Tavasszal jön Ázsiából, de már júliusban el is távozik.

6. Sáskajárás nincs augusztusban.

7. Augusztusban a fülemile nem fészkel és nem is énekel. Olyan kertben, mint amilyenről a feladatban szó volt, nem is rak fészket.

8. Száz négyzetméternél — egyenlő oldalak mellett — 10 m az oldal hossza. A kert nem száz, hanem kb. 10.000 négyzetméter. Ekkora területen pedig még átlagban is több terem 20 mázsa kukoricánál.

9. A kukoricát vetik, nem ültetik.

10. Augusztusban egyik vasárnap sem jött fel a hold nyolc órákor s az esthajnal-csillag sem akkor jelent meg. Egyébként is augusztusban este 8 órákor még olyan világos van, hogy a hold fénye ilyen korán még nem érvényesül s így a kerekasztalt sem világíthatta meg.

A leghelyesebb megfejtést Györgyik János őrmester (Bodvaszilás) küldte be; övé az írógép.

Pintér András gth. (Budapest), Hamza Gábor tórm. (Berettyóújfalú) és Bakk József tórm. (Kölcse) alapos pályamunkái külön dícséretet érdemelnek.

Jó megfejtést küldöttek még be:

Lakatos István tórm. (Szombathely), Molnár János th. (Zalaegerszeg), Marton Mihály th. (Szombathely), Pilipár József őrm. (Mesztegyő), Sepső András tórm. (Cegléd), Kéri András tórm. (Hajdusámson), Karika Kálmán th. (Lajoskomárom), Kálmán Imre II. tórm. (Szombathely), Erdélyi Bálint őrm. (Sóskút), Deák Kálmán csendőr (Veszprém), Mórocz Sándor tórm. (Kiskunhalas), Beniczik Vendel tórm. (Berzence), Kertész Mihály őrm. (Berzence), Horváth György th. (Gérce), Deák András th. (Szolnok), Bártfai András tórm. (Gyöngy), Pálffy István csendőr (Szécsény).

Az írógépet Györgyik János őrmester (Bodvaszilás) címére elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58—60

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

